

Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen

Eindrapport actieonderzoek van het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders i.s.m. VBJK en de Vakgroep Sociale Agogiek (UGent)

Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Koning Boudewijn Stichting en de Nationale Loterij.

Inhoud

Colofon	1
Inleiding	3
Deel 1: Context en achtergrond	5
Belang van ontmoeting	5
Het beleid: Ontmoeting als pijler van de preventieve gezinsondersteuning	5
Wat is een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders?	6
Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: internationaal en in Vlaanderen.....	8
Deel 2: Onderzoeksmethodologie	10
Probleemstelling en onderzoeksvragen.....	10
Methodologische aanpak	10
Samen met	10
... en in fasen	11
Deel 3: Resultaten uit de kwalitatieve en kwantitatieve bevraging	18
Wie bezoekt de ontmoetingsplaatsen?.....	18
De wereld op bezoek	18
De buurt	21
Vaste klanten?	21
Toegankelijkheid voor de deur	21
Bekendmaking "Ik dacht echt dat dat zo super hippietoestanden gingen zijn"	21
Vaders	22
Betekenisverlening "Amai mama, je bent blij"	24
Toegankelijkheid na de deur.....	27
Rol van de medewerker "Een beetje olie"	27
Welkomstrituelen "I look if my name is there"	34
Taal	35
Ruimte en inrichting	36
Deel 4: Vijf verhalen	37
De Speelbrug.....	37
Baboes Centrum & Nieuwland.....	39
Mut De Muis (Inloopteam Zuidrand).....	40
Het Speelhuis & De Speelbabbels (Inloopteam Pothoek)	41
De Tatertuin	42
Deel 5: Actiepunten	45
Actiepunten i.h.k.v. de toegankelijkheid voor de deur.....	45
Conceptbekendheid	45
Openingsuren.....	49
Naamsverandering	49
Actiepunten i.h.k.v. de toegankelijkheid na de deur	50
De medewerkers	50
Waar zijn de vaders?	51
Werken aan diversiteit.....	52
Taal(beleid)	53
Deel 6: Lessons learned	54

Nadenken over toegankelijkheid = noodzakelijk en continu proces.....	54
Conceptbekendheid en concepthelderheid	55
Wie zijn mogelijke partners in het toeleiden van gezinnen?.....	55
Aanmaken van folders, foto's, affiches, facebook, groepsbrochure,	56
Naamkeuze	56
Netwerken.....	56
Vaders gewenst!.....	56
De rol van de medewerker.....	57
Ruimte.....	58
Inrichting van de ruimte.....	58
Een exclusieve ruimte.....	59
Taalbeleid.....	59
Samenwerkingsverbanden	60
Financiële middelen	60
Belang van project.....	60
Bibliografie.....	63
Bijlagen	65
Leidraad voor focusgesprekken.....	66
Leidraad voor gesprek met niet-gebruikers.....	67
Leidraad voor gesprek met medewerkers.....	68
Schriftelijke survey	69
Affiches	80

Colofon

'Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen' is een actieonderzoek uitgevoerd door leden van het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders i.s.m. VBJK en de Vakgroep Sociale Agogiek (UGent), in opdracht van de Koning Boudewijnstichting.

Projectcoördinatie: Veerle Vervaet (VBJK)

Projectmedewerkers: Jochen Devlieghere (student UGent), Naomi Geens (UGent) en Hester Hulpia (VBJK)

Wij danken iedereen uit de projectgroep:

Baboes (Gaëtan Dufour, Ingrid Declunder en het hele Baboesteam)

De Speelbrug (Lie Gheeraert, Kris Breesch en het hele team van De Speelbrug)

Mut De Muis - Inloopteam Zuidrand (Mieke Verhaert, Liesbeth De Lepeleire en het hele team van Mut de Muis)

Het Speelhuis en De Speelbabbels - Inloopteam Pothoek (Nele Verspreet en het hele team van Het Speelhuis en De Speelbabbels)

De Tatertuin - OCMW Boom (Lize Van Dijck, Margot Van Dijck en het hele team van Boempetat!)

Wij danken eveneens alle leden van de klankbordgroep:

An Belmans (OCMW Antwerpen), Anne Lambrechts (Elmer), Anne Van Meerbeek (Koning Boudewijnstichting), Daphne Van den Abeele (Inloopteam De Nieuwe Weg, Mechelen), Greet Geenen (Eerste Stappen), Kathleen Govaert (Kind & Gezin), Leen De Schuymer (Kind & Gezin), Nicky Freysen (Centrum Kauwenberg), Patrick Meurs (KULeuven, Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen), Sarah Vanden Avenne (Kind & Gezin), Steven Strynckx (EXPOO).

Dank aan Sandra Van der Mespel (VBJK) en Michel Vandenbroeck (vakgroep Sociale Agogiek, UGent) voor hun kritische blik.

Ook een speciaal woordje van dank aan alle ouders die bereid waren om mee te werken aan het project. De inbreng van de gebruikers in de survey en de focusgesprekken en de inbreng van de niet-gebruikers was uiterst waardevol in dit project.

Tenslotte danken we De Koning Boudewijnstichting voor het ondersteunen van dit actieonderzoek.

Uit dit rapport mag onbeperkt geciteerd worden, mits de juiste bronvermelding:

Vervaet, V., Devlieghere, J., Geens, N., & Hulpia, H. (2013). *Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen*. Gent: VBJK en Vakgroep Sociale Agogiek UGent, Koningboudewijnstichting.

Inleiding

Dit is het eindrapport van het actieonderzoek *Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen*, in opdracht van de Koning Boudewijnstichting, uitgevoerd door het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders in samenwerking met VBJK en de vakgroep Sociale Agogiek (UGent).

Het actieonderzoek had als doel inzicht te krijgen in het bereik van ontmoetingsplaatsen, in elementen die de toegankelijkheid voor en/of na de deur van ontmoetingsplaatsen belemmeren en/of faciliteren. Ook onderzoeken we de betekenissen die bezoekers verlenen aan een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Met toegankelijkheid *voor* de deur peilen we vooral naar elementen die ervoor zorgen dat gezinnen de ontmoetingsplaats leren kennen en er naar toe komen, of die dit belemmeren. Onder toegankelijkheid *na* de deur verstaan we facetten in de werking die ervoor zorgen dat gezinnen, eens ze in de ontmoetingsplaats zijn, het concept als zinvol ervaren of net niet.

In dit eindrapport staan we stil bij de context en de achtergrond van het project, de onderzoeksopzet, de bevraging en de 5 cases. Op basis hiervan komen we tot een aantal belangrijke bevindingen die we samenbrengen onder de noemer lessons learned.

Het project kende een looptijd van 1 jaar. In dit jaar was het belangrijk om eerst een zicht te krijgen op het bereik van de ontmoetingsplaatsen en de betekenissen die ouders¹ geven aan hun bezoek. Op basis hiervan werden eerste stappen genomen om actiepunten uit te denken en uit te werken die de toegankelijkheid van ouders en kinderen kan verhogen. Met deze actiepunten wordt nog volop geëxperimenteerd door de verschillende ontmoetingsplaatsen. Nadenken over toegankelijkheid is voor ontmoetingsplaatsen immers een onderdeel van hun nooit eindigende zoektocht naar kwaliteit. We zien dit rapport dan ook niet als een finaal document, maar als een verslag van een continu proces en een aanzet tot verdere reflectie.

¹ In dit eindrapport wordt gesproken over ouders, maar dit kunnen ook andere opvoedingsverantwoordelijken of vertrouwensfiguren zijn.

Deel 1: Context en achtergrond

'*Ontmoeting wint aan belang*'. Zo titelt Van der Mespel in Alert (2011): 'Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: van buitenbeentje naar hype'. In de realiteit zien we inderdaad een groeiend aantal ontmoetingsinitiatieven voor kinderen en ouders. Ook vanuit het beleid wordt een sterkere nadruk gelegd op ontmoeting. In het Decreet Preventieve Gezinsondersteuning (2013) wordt het belang van ontmoeting extra in de verf gezet; ontmoeting vormt zelfs 1 van de 3 pijlers van preventieve gezinsondersteuning. Maar van waar komt die nadruk op ontmoeting? Hoe gaat het beleid hiermee om? En wat zijn ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders?

Belang van ontmoeting

De meeste ouders ervaren het grootbrengen van kinderen niet als problematisch. Toch heeft elke ouder wel eens vragen over de opvoeding van de kinderen. Daar bestaan verschillende opvoedingsondersteunende werkvormen voor met elk hun meerwaarde, want wat door de ene ouder als steun wordt ervaren, betekent mogelijk voor een andere ouder extra druk (Buysse, 2008). Volgens Buysse (2008) is er echter één steunbron die door alle ouders als ondersteunend wordt ervaren: het informele sociale netwerk. Ook Speetjens, van der Linden en Goossens (2009) merken op dat ouders de meeste vragen over opvoeding en ontwikkeling van kinderen stellen binnen hun informele netwerk: aan hun partner, familie, vrienden, kennissen, maar ook aan ouders van andere kinderen. Sociale netwerken tussen ouders kunnen een bron zijn van sociale en emotionele steun. Deze sociale contacten kunnen enerzijds duurzame relaties zijn (zoals familie en vrienden). Maar ook lossere, vluchtigere, kleine ontmoetingen kunnen als ondersteunend ervaren worden. Zo geven Rullo en Musatti (2005) aan dat omgang met personen die dezelfde intense ervaringen delen ondersteunend kan zijn voor de ouders van jonge kinderen. Deze personen hoeven geen hechte vriendschapsrelaties aan te gaan, gewoon het feit dat ze beide moeder of vader zijn, werkt verbindend. We vinden dit ook terug bij het werk van Ruth Soenen (2006). Zij pleit ervoor om gemeenschapsvorming niet alleen te stimuleren op basis van duurzame, diepgaande relaties, die hun plaats vooral vinden in homogene sociale groepen. Het is ook belangrijk om mensen ruimte te bieden tot ambivalentie: om te kunnen kiezen tussen het vermijden van sociaal contact, of elkaar te ontmoeten. Die gemeenschapsvorming zal vluchtiger zijn, maar ze biedt wel heel wat mogelijkheden tot relaties tussen mensen uit heel diverse groepen.

Het beleid: Ontmoeting als pijler van de preventieve gezinsondersteuning

De voorbije jaren zette het beleid meer dan voorheen in op sociale steun en opvoedingsondersteuning. Het decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van opvoedingsondersteuning illustreert deze politieke aandacht. Daarin wordt opvoedingsondersteuning omschreven als '*de laagdrempelige, gelaagde ondersteuning van opvoedingsverantwoordelijken bij de opvoeding van kinderen*' waarbij onder andere '*het stimuleren van ontmoetingen tussen opvoedingsverantwoordelijken met de nadruk op het creëren van sociale netwerken*' vermeld wordt.

In 2010 werd een praktijkgeoriënteerde evaluatie uitgevoerd van het decreet opvoedingsondersteuning (2007). Daaruit blijkt dat de ontmoetingsfunctie en het aanbieden van informele ontmoetingsmomenten zeer divers worden ingevuld en dat voornamelijk wordt ingezet op thematische groepsbijeenkomsten voor opvoedingsverantwoordelijken (Van den Bruel & Blancke, 2010). Opvallend hierbij is dat ontmoeting overwegend ingevuld wordt door bestaande actoren zoals De Gezinsbond, de Inloopteams (ILT) en de Opvoedingswinkels, die daarenboven deze

functie nog te weinig hebben uitgebouwd (Van den Bruel et al., 2010).

Ondanks deze kritische noot toont het evaluatiedocument wel dat er aandacht is voor ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. De idee leeft dat de ontmoetingsplaatsen een bijdrage kunnen leveren aan de uitbouw van een kwalitatief aanbod (Van den Bruel et al., 2010).

Rekening houdend met bovenstaande evaluatie werd het Decreet Preventieve Gezinsondersteuning (14 juni 2013) uitgewerkt. In dit decreet wordt expliciet het belang van ontmoeting, van informele sociale netwerken en van sociale cohesie erkend. Ontmoeting is één van de centrale pijlers binnen het decreet, naast preventieve gezondheidszorg en opvoedingsondersteuning. Het Decreet Preventieve Gezinsondersteuning vermeldt het ondersteunen en bevorderen van de sociale informele netwerken als een essentiële doelstelling (Art. 5), evenals het bevorderen van ontmoeting en de sociale cohesie (Art. 8). De memorie van toelichting legt uit dat dit *'dient begrepen te worden als de doelstelling om cohesie of samenhang te creëren tussen de gezinnen over socio-economische en etnisch-culturele grenzen heen.'* Ook de concepttekst 'Organisatie van de Preventieve Gezinsondersteuning (2012)' besteedt aandacht aan ontmoeting: *'Door het organiseren/faciliteren van ontmoeting wordt ingespeeld op de kracht van sociale netwerking waarbij ouders sociale en emotionele steun en (h)erkenning vinden bij elkaar waardoor ze een groter zelfvertrouwen en zelfwaardergevoel ontwikkelen op basis van gedeelde ervaringen en belevingen.'*

Wat is een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders?

Eén van de plaatsen waar ontmoetingen tussen kinderen en ouders gefaciliteerd worden zijn ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. Maar wat zijn deze ontmoetingsplaatsen? Een strikt eenduidige definitie geven van ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders is moeilijk vanwege de vaak essentiële contextuele factoren die mee de eigenheid van een ontmoetingsplaats bepalen. Het is eenvoudiger om te zeggen wat het niet is, dan wat het wel is. Toch zijn er een aantal gemeenschappelijkheden die gelden voor alle ontmoetingsplaatsen: (1) de aanwezigheid van medewerkers, wat een groot verschil is met bijvoorbeeld een speelpleintje, een park, ...; (2) kinderen en ouders samen, wat duidelijk verschillend is van bijvoorbeeld de kinderopvang of de kleuterschool; (3) en het is op een informele manier georganiseerd, zo hoeft men niet vooraf in te schrijven en kan men vrij komen en gaan. Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders worden gekarakteriseerd door 'ont-moeten': er zijn mogelijkheden tot toevallige en ongedwongen kleine ontmoetingen. Het zijn ruimtes waar niet op voorhand bepaald is welk soort ontmoetingen er plaatsvinden tussen kinderen onderling, tussen ouders onderling, tussen ouders en kinderen, tussen ouders/kinderen en eventuele anderen. Het is een plaats waarbinnen voldoende openheid is zodat kinderen en ouders de ruimte zelf en wat binnen die ruimte kan gebeuren, mee vorm kunnen geven (Noens & Ramaeckers, 2011).

In de discussietekst van het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders (2008) wordt het volgende aangegeven:

Een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders biedt spel- en ontmoetingskansen aan kinderen en hun ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Het is een leuke en stimulerende plaats waar jonge kinderen in de nabijheid van een vertrouwde volwassene kunnen spelen. Ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken kunnen er een leuke tijd doorbrengen samen met hun kind en anderen. Maar het is tegelijkertijd meer dan 'samen een leuke tijd doorbrengen'. Relaties staan centraal in de ontmoetingsplaats, met name de relatie tussen kind en ouder, tussen kinderen en tussen ouders. Jonge kinderen kunnen er in een veilige omgeving de relatie met hun ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken exploreren. Zo zetten ze spelenderwijs de eerste stapjes uit de buurt van de begeleidende volwassene. Daarnaast krijgen jonge kinderen er de kans om andere kinderen en volwassenen te ontmoeten. In het spel met andere kinderen maken ze kennis met de (spel)regels van het samenleven. Ouders hebben er de tijd en ruimte om samen

met hun kind te spelen. Dit kan de band met hun kind versterken. Tegelijkertijd daagt de exploratie van het kind ouders uit om het kind de nodige ruimte te bieden om autonomie te verwerven.

Ouders ontmoeten er ook andere ouders. Ze zien en horen hoe andere ouders met hun kind praten en omgaan. Dit zet aan tot bevraging van emoties, gevoelens en gedachten die verbonden zijn met wat ze doen als ouder.

Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders hebben drie overlappende functies (EXPOO, 2010; Vandenbroeck, et al., 2007; Vandenbroeck & Geens, 2010): een verbreding van het opvoedingsmilieu van kinderen, opvoedingsondersteuning voor ouders en gemeenschapsvorming.

1. Een functie voor het kind: het zijn plaatsen waar kinderen hun opvoedingsmilieu kunnen verbreden. Kinderen hebben er, bijvoorbeeld, speelmogelijkheden die ze thuis niet hebben; kunnen ervaringen opdoen van autonomie en onderlinge verbondenheid; krijgen de kans om diverse relaties (met kinderen, met volwassenen) te verkennen en te verbreden, waardoor ze sociale vaardigheden kunnen ontplooien en hun veerkracht kunnen vergroten.
2. Een functie voor ouders: opvoedingsondersteuning waarbij sociale steun via een informeel netwerk centraal staat. In ontmoetingsplaatsen kunnen ouders op een vrijblijvende manier, contact maken met andere ouders en ze kunnen geconfronteerd worden met verschillende opvoedingsvisies. Ouders kunnen er ook de tijd nemen om rustig met hun kind om te gaan, om desgewenst op adem te komen. Meer hierover is te lezen in het artikel van Jackson (2013).
3. Een functie voor de gemeenschap: ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders zijn ook plaatsen die de sociale cohesie kunnen bevorderen. Omdat dagelijkse opvoedingsvragen door veel ouders gedeeld worden, kan verbondenheid tussen ouders ervaren worden in een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Ontmoetingen vinden er plaats over de socio-economische en etnisch-culturele grenzen heen. Het is een plaats voor 'bridging'.

Er bestaan veel verschillende praktijken van ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders, elk met hun eigenheid en hun referentiekader. Er bestaan ontmoetingsplaatsen die vertrekken vanuit het psychoanalytische gedachtegoed van Françoise Dolto en de Maisons Vertes, anderen vinden inspiratie bij de Italiaanse Spazio Insieme. Sommige ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders zijn opgezet door inloopteams, andere door nieuw gevormde organisaties. Maar wat voor alle ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders kenmerkend is, is dat de focus vooral *niet* ligt op ouders individueel intensief informeren of adviseren en ze vertrekken *niet* vanuit een deficit model, waarbij ouders een probleem of een vraag moeten formuleren. Ouders komen met hun kind naar een ontmoetingsplaats gewoon omdat ze kinderen hebben, dat volstaat. Het is een open huis waar alle ouders met hun kinderen vrij kunnen komen en gaan en waar het kind centraal staat.

In de discussietekst van het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders (2008) worden een aantal belangrijke werkingsprincipes beschreven. Zo wordt sterk de nadruk gelegd op de vrije confrontatie. Ouders worden in ontmoetingsplaatsen onwillekeurig geconfronteerd met opvoedingsstijlen van andere ouders. De confrontatie is vrij omdat ze niet gestuurd wordt, er geen oordeel of duiding bij gegeven wordt en ouders zelf kunnen beslissen wat ze met de confrontatie doen. Ze is vrij, maar niet vrijblijvend, omdat ze hoe dan ook ouders aan het denken zet over de eigen opvoedingsstijl. Ook de fysieke ruimte wordt belangrijk geacht. De ruimte biedt een aantrekkelijke, uitdagende en (zowel fysiek als emotioneel) veilige speelomgeving omdat jonge kinderen via spel in de wereld staan. Het is een ruimte waar kinderen en ouders sociale relaties kunnen exploreren en verbreden. De meeste Vlaamse ontmoetingsplaatsen bieden geen gestructureerde activiteiten aan. Ontmoetingsplaatsen bieden de mogelijkheid voor kinderen en ouders om zich afzijdig te houden of om te spelen of te praten met anderen. Ook is de ruimte een

weerspiegeling van de kinderen en ouders en is de inrichting van de ruimte en het aanbod van materialen afgestemd op de kinderen en de ouders. Daarnaast zijn het hier en nu en het vertellen van verhalen belangrijke werkingsprincipes. Zo geven Ramaeckers en Suissa (2010) aan dat ontmoetingsplaatsen *'are places where parents are trying to find out who is willing to share their voice, and also importantly, to find out which voice is theirs.'*

Dit alles vraagt een sterke professionaliteit van de medewerkers² in ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. De medewerkers zijn deskundig in het verwelkomen van kinderen en ouders, in het verbinden van mensen, in het verzorgen van de ruimte. De focus ligt niet op het geven van duiding of het bereiken van consensus tussen ouders. Volgens Van der Mespel (2011) gaat het meer over het bewaren van de openheid aan dialoog, over het creëren van een ruimte waar vrije confrontatie mogelijk is. Dit is zeker geen evidente rol en verwacht een reflectieve houding bij de medewerkers en het team. Vandaar het groot belang dat in ontmoetingsplaatsen wordt gehecht aan intervisie met het team.

Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: internationaal en in Vlaanderen

In veel ons omringende landen bestaat een lange traditie van plaatsen waar kinderen en ouders samen tijd kunnen doorbrengen, samen kunnen spelen, elkaar kunnen ontmoeten, ... In Frankrijk bestaan de *maisons vertes* en de *lieux d' accueil parents enfants*, in het Verenigd Koninkrijk zijn er *play groups* of *toddler groups*, in Zweden zijn er de open preschools³, in Italië de *Spazio Insieme* en *Tempo per le famiglie*. Maar ook in andere werelddelen bestaan er ontmoetingsplaatsen: in Japan bestaan *Kosodate shien*; in Australië zijn er de *play groups*. Hoshi-Watanabe, Musatti, Rayna en Vandebroek (2012) geven een interessante schets van deze internationale context.

Ook in Vlaanderen ontstaan er meer en meer ontmoetingsplaatsen of initiatieven die ontmoetingen tussen kinderen en ouders beogen, zeker onder impuls van het nieuwe Decreet Preventieve Gezinsondersteuning. Hoeveel ontmoetingsinitiatieven er bestaan, blijft koffiedik kijken. Op de website van Groeimee⁴ staan initiatieven vermeld, maar dit is zeker geen exhaustieve lijst.

Een aantal ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders verenigde zich in een Vlaams Netwerk. Dit *Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders* (VNO) beoogt het samenbrengen van de inrichters van verschillende ontmoetingsplaatsen in Vlaanderen en Brussel. Het netwerk fungeert als een inhoudelijke denktank voor de ontmoetingsplaatsen, waar informatie uitgewisseld wordt over de visie van ontmoetingsplaatsen, de werkingsprincipes, het doelpubliek, en de samenwerking met andere organisaties. Daarnaast wil het netwerk een gemeenschappelijk kader ontwikkelen. Het wil nadenken over de eigenheid van ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders, over gemeenschappelijke kenmerken en over de beleidsdomeinen waarbinnen de ontmoetingsplaatsen zich situeren. Ook wil het Netwerk een breed draagvlak creëren met betrekking tot ontmoetingsplaatsen. Het wil de belangen verdedigen en ontmoetingsplaatsen op de kaart van de preventieve gezinsondersteuning zetten. Tot slot tracht het Netwerk structurele verankering van ontmoetingsplaatsen te bewerkstelligen.

In het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders zetelen Baboes (Centrum en Nieuwland, Brussel), De Speelbabbels en Het Speelhuis (ILT Pothoek, Antwerpen), De Speelbrug

² Er wordt hiervoor veelal een verschillende terminologie gebruikt: medewerkers, onthaalmedewerker, begeleider, gastheer/-vrouw.

³ Open preschools of open kindergarten (öppen förskola)

⁴ http://www.groeimee.be/organisaties-search-results?postal_code=&field_type_organizations_tid%5B%5D=70

(Antwerpen), de SpeelOdroom (Leuven), de Speelvijver (Samik, Antwerpen), de Speelvogel (ILT De Nieuwe Weg, Mechelen), de Speelwij (Genk), Mut de Muis (ILT Zuidrand, Antwerpen), ILT Zita. Daarnaast worden ook intermediairen in het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen uitgenodigd (zoals vertegenwoordiger Kempens Netwerk Peuterspeelpunten, EXPOO, Inloopteam Kind en Preventie, Vakgroep Sociale Agogiek UGent, VCOK, VBJK). Naast het Vlaams Netwerk bestaan ook een aantal lokale samenwerkingsverbanden tussen ontmoetingsplaatsen, zoals het Antwerps Netwerk Ontmoetingsplaatsen, het Kempens Netwerk Peuterspeelpunten en een Limburgs netwerk (Netwerk voorschoolse stimulering).

Niettegenstaande de toename van ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders, zowel nationaal als internationaal, is het onderzoek naar de werking en de principes van deze plaatsen nog beperkt en eerder anekdotisch (Jackson, 2003). Zo geeft ook Van der Mespel (2011) aan dat ontmoetingsplaatsen vaak terughoudend zijn om aan onderzoek te participeren vanuit de zorg voor het bieden van een veilig kader waarin ouders zelf bepalen welke informatie ze over zichzelf geven. In tegenstelling tot heel wat buitenlandse ontmoetingsplaatsen blijken meerdere ontmoetingsplaatsen in Vlaanderen erg terughoudend te zijn om hun werking te (laten) documenteren door derden en om gegevens van de gebruikers systematisch bij te houden. Zij argumenteren die terughoudendheid vanuit de idee dat anonimiteit drempelverlagend zou zijn. Dit wil niet zeggen dat er niet gereflecteerd wordt op de eigen werking, intervisie is immers één van de werkingsprincipes van de ontmoetingsplaatsen (cf. discussietekst, 2008). Maar structureel peilen naar de betekenisverlening van de ouders is voor een aantal ontmoetingsplaatsen (nog?) geen evidentie.

Deel 2: Onderzoeksmethodologie

Probleemstelling en onderzoeksvragen

Ontmoetingsplaatsen hebben als doel om op een laagdrempelige en vrijblijvende wijze een sociale mix aan kinderen en ouders te bereiken. Deze intentie leidt echter niet vanzelfsprekend tot het werkelijk bereiken van deze sociale mix. Omwille van die reden is het belangrijk stil te staan bij de al dan niet intentionele in- en uitsluitingsprocessen die zich voordoen voor én na de deur bij ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. Deze bepalen immers mee de toegankelijkheid van en de betekenisverlening die gegeven wordt aan de ontmoetingsplaats. Dit actieonderzoek staat daarom stil bij de volgende drie coherente onderzoeksvragen waarbij zowel het bezoekersperspectief als het medewerkersperspectief aan bod komt:

1. Wie vindt toegang tot de ontmoetingsplaatsen en wie niet?
2. Welke elementen in de organisatie van de ontmoetingsplaats faciliteren en/of belemmeren de toegankelijkheid voor én na de deur? Welke praktijken kunnen de toegankelijkheid van een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders verbeteren?
3. Welke betekenissen verlenen ouders aan een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders?

Methodologische aanpak

Samen met ...

Om bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden werd een projectgroep samengesteld en een klankbordgroep.

De **projectgroep** bestond uit vijf leden van het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders:

- Baboes (Baboes Centrum en Baboes Nieuwland)
- De Speelbrug
- Mut de Muis (Inloopteam Zuidrand)
- Het Speelhuis, Speelbabbel Linkeroever en Speelbabbel Luchtbal (Inloopteam Pothoek)
- De Tatertuin (OCMW Boom)

De leden van de projectgroep vormden de kernpartners van het project. Het waren de actieve partners die met hun teams hun praktijk onder de loep namen en actiepunten bedachten om de toegankelijkheid voor en na de deur te verbeteren. In de projectgroep werden deze plannen aan elkaar voorgelegd en kritisch besproken.

De projectgroep kwam gedurende 1 jaar 6 keer samen. Op 4/10/2012 voor een inspirerende kick off, met een lezing van prof. Michel Vandenbroeck (UGent), voor de bespreking van de resultaten uit de bevraging (23/01/2013), en om actiepunten op te stellen en te bespreken (27/02/2013 – 26/04/2013 – 3/6/2013). Op 3/9/2013 kwam de projectgroep een laatste keer samen om het voorliggend eindrapport te bediscussiëren.

De projectgroep bestond uit een diversiteit aan ontmoetingsplaatsen, die de realiteit weergeeft. Er zijn ontmoetingsplaatsen opgezet vanuit een inloopteam, een OCMW en een autonome VZW. Sommige ontmoetingsplaatsen uit de projectgroep kennen al een lange geschiedenis (bvb. De Speelbrug startte in 1995), andere initiatieven zijn recenter opgestart (Baboes Centrum 2009;

Baboes Nieuwland 2011; Het Speelhuis 2004; De Speelbabbels 2009 vanuit stad Antwerpen, sinds 2011 vanuit ILT Pothoek; Mut de Muis 2009; Tatertuin pas gestart in september 2012). Ook zijn er ontmoetingsplaatsen die gehuisvest zijn in een exclusief voorbehouden ruimte (bvb. Baboes Centrum, Baboes Nieuwland, De Speelbrug, Mut de Muis, Het Speelhuis), terwijl andere mobiele ontmoetingsplaatsen zijn die de ruimte met andere diensten delen (zoals De Speelbabbels die doorgaan in lokalen van een consultatiebureau of een kinderdagverblijf, en de Tatertuin die doorgaat in een ruimte waar ook babymassage en muzikale dialogen plaatsvinden). Er is dus zeker en vast sprake van diversiteit in de projectdeelnemers, wat voor het actieonderzoek een duidelijke meerwaarde inhoudt.

De **klankbordgroep** had als opdracht te reflecteren over de bestaande en nieuwe praktijken van de projectgroep. De klankbordgroep bestond uit flankerende partners, dat zijn partners die betrokken zijn bij ontmoetingsplaatsen en ook organisaties die een ontmoetingsfunctie hebben (zoals kinderopvang) of organisaties die werken met kansarme gezinnen. Concreet werden volgende partners uitgenodigd voor de klankbordgroep:

Kind en Gezin (team preventieve gezinsondersteuning, en team Beleidscoördinatie), EXPOO, OCMW Antwerpen, kinderdagverblijf Elmer, Inloopteam De Nieuwe Weg Mechelen, KULeuven en Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, Centrum Kauwenberg, en de Koning Boudewijnstichting. Ook medewerkers van VBJK en de vakgroep Sociale Agogiek UGent waren aanwezig op de klankbordgroep. Gedurende het project is de klankbordgroep 3 keer samen gekomen: op de kick off (4/10/2012), na de verkennende fase op 23/02/2013 en om het eindrapport te bespreken (9/9/2013).

... en in fasen

Verkennende fase

Het project bestond vooreerst uit een verkennende fase die tot doel had een beeld te schetsen van het bereik, de belemmerende en/of faciliterende elementen van toegankelijkheid en de betekenisverlening door ouders. Omdat er weinig gegevens voorhanden zijn met betrekking tot wie ontmoetingsplaatsen bezoekt en welke betekenis zij aan het bezoek verlenen, was deze verkennende fase een cruciale stap in het actieonderzoek. Op basis van de verkennende fase konden uitspraken gedaan worden over wie wel en wie niet naar de ontmoetingsplaatsen komt en welke factoren dit bepalen. Dit vormde de basis om naar het thema toegankelijkheid te kijken en inspireerde de betrokken ontmoetingsplaatsen tot acties om hun toegankelijkheid te verhogen.

In de verkennende fase werden verschillende bevragingsmethodieken gehanteerd, wat een duidelijke meerwaarde is van het project:

1. Kwantitatieve verkenning: schriftelijke survey
2. Kwalitatieve verkenning:
 - a. focusgesprekken met gebruikers
 - b. individuele gesprekken met niet-gebruikers
 - c. groepsinterview met medewerkers

Gezien het belang van de verkennende fase, heeft dit heel wat tijd van het project in beslag genomen. Daarenboven valt, vanuit het perspectief van sommige ontmoetingsplaatsen het beluisteren en bevragen van ouders niet altijd te rijmen met het waarborgen van anonimiteit en vrijblijvendheid. Het verdelen van de vragenlijsten en het organiseren van de focusgesprekken met ouders verliep daardoor in een aantal ontmoetingsplaatsen niet van een leien dakje.

Kwantitatieve verkenning: schriftelijke survey

Aan de hand van een anonieme schriftelijke survey van de bezoekers van de verschillende ontmoetingsplaatsen kregen we zicht op:

- achtergrondkenmerken van ouders (indicatoren voor sociaal-economische status, gezinssamenstelling, herkomst, ...)
- gebruik van de ontmoetingsplaats (duur, frequentie, ...)
- inspanningen die ouders leveren (afstand, verplaatsing, ...)
- manier waarop ouders de ontmoetingsplaats leren kennen.

De schriftelijke survey was deels gebaseerd op bestaande instrumenten (cf. Vandenbroeck & Geens, 2010; Vandenbroeck, Bradt, & Bouverne-De Bie, 2010) aangevuld met items specifiek voor ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. De vragenlijst zit in bijlage.

De vragenlijst was beschikbaar in het Nederlands, Frans en Engels. Ouders die geen van deze talen machtig zijn, konden op ondersteuning door een projectmedewerker (van VBJK of de vakgroep Sociale Agogiek) rekenen bij het invullen van de survey. In totaal ontvingen we 106 ingevulde vragenlijsten, 2 hiervan waren blanco en werden niet meegenomen in de analyses. Hiervan zijn er 75 Nederlandse vragenlijsten, 17 Franse en 12 Engelse. Meestal werd de vragenlijst ingevuld door de moeder (87%)⁵. De schriftelijke bevraging is dus gendergekleurd, wat ook de realiteit vormt van de ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders.

Ontmoetings- plaats	Looptijd 2012	Aantal openings- momenten	Aantal unieke bezoekers	Uitgedeelde vragenlijsten	Ingevulde vragenlijst en	Response rate
Baboes Centrum	17/10- 22/12	34	155	80	16	20.0%
Baboes Nieuwland	17/10- 22/12	38	112	33	18	54.5%
De Speelbrug	17/10- 21/12	48	66	46	26	56.5%
Het Speelhuis	22/10- 20/12	17	33	30	16	53.3%
Speelbabbel Linkeroever	6/11- 21/12	7	15	13	9	69.2%
Speelbabbel Luchtbal	6/11- 21/12	6	8	6	2	33.3%
Mut de Muis	23/10- 19/12	17	51	45	6	13.3%
De Tatertuin en Boempetat!	12/11- 16/12	6 Tatertuin 40 Boempetat	6 Tatertuin 146 Boempetat ⁶	6 Tatertuin 50 Boempetat	1 Tatertuin 10 Boempetat	17% Tatertuin 20% Boempetat
Totaal				309	104	33.7%

Tabel 1: Response rate schriftelijke survey per ontmoetingsplaats

⁵ In dit verslag geven we vaak de percentages weer. 104 personen vulden de vragenlijst in (dit kan echter soms wat schommelen omdat niet iedereen alle vragen invulde). Dit impliceert dat de percentages ongeveer overeenkomen met het aantal respondenten.

⁶ Dit zijn het werkelijk aantal bezoekers (niet unieke bezoekers).

Bovenstaande tabel toont dat de response rate van de schriftelijke bevraging beperkt is (33.7%). Mogelijke verklaringen zijn enerzijds te vinden bij de vragenlijst zelf: de lengte van de vragenlijst en het complexe taalgebruik. Zeker bij kwetsbare groepen en/of ouders met een andere moedertaal dan het Nederlands kan dit een negatieve impact hebben. Maar daarnaast kan ook de cultuur van een ontmoetingsplaats meespelen. Bij een aantal medewerkers werd weerstand ervaren om vragenlijsten uit te delen, omdat deze medewerkers van mening zijn dat ontmoetingsplaatsen gekenmerkt worden door vrijblijvendheid (vrij komen en gaan), door het informele karakter; zaken die minder matchen met het invullen van een schriftelijke bevraging.

Kwalitatieve verkenning

Focusgesprekken met gebruikers

Focusgesprekken zijn uiterst geschikt om een zicht te krijgen op complexe motivaties en betekenisverleningen van participanten (Kitzinger, 1994; Morgan, 1996). Een focusgroep beschouwen we als een manier om data te verzamelen (Morgan, 1996) waarbij een groep mensen met één of meerdere gemeenschappelijke kenmerken worden samengebracht en onder leiding van een moderator praten over relevante thema's in functie van de initiële onderzoeksvraag (Acocella, 2011; Mortelmans, 2007; Van Hove & Claes, 2011). De gemeenschappelijke factor binnen het kader van dit actieonderzoek was tweeledig: enerzijds bezochten alle participanten 1 van de 5 ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders uit de projectgroep, anderzijds stonden ze allemaal in voor de zorg van een jong kind.

In de focusgesprekken met ouders werden de ervaringen, de verhalen en de opinies van verschillende bezoekers in beeld gebracht. Er werd gepeild naar achtergrondkenmerken van de ouders, ervaringen met betrekking tot de toegankelijkheid voor en na de deur en naar de betekenisverlening van het bezoek voor de ouders en voor het kind. De leidraad voor de gesprekken is terug te vinden in bijlage.

De selectie en rekrutering van de ouders voor de focusgesprekken was de verantwoordelijkheid van de betrokken ontmoetingsplaatsen. De mogelijkheid bestaat dat net de meest loyale ouders werden geselecteerd voor de focusgesprekken. Toch hebben de interviewers dit niet zo ervaren. Zij ervoeren de focusgesprekken als open gesprekken, waar ouders kritisch (zowel positief als negatief) reflecteerden over de ontmoetingsplaats.

In totaal werden over de 5 ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders heen 33 ouders betrokken in de focusgesprekken, waaronder 29 moeders, 3 vaders en 1 nanny. De bevroegde ouders komen uit meer dan 13 verschillende landen, en de leeftijd van de ouders varieert van 23 tot 53 jaar. In onderstaande tabel wordt de diversiteit van de bevroegde ouders weergegeven.

Categorie	Variabele	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Totaal
Participant	Moeder	8	10	5	3	2	1	29
	Vader	-	2	-	1	-	-	3
	Andere	-	-	-	1	-	-	1
Geboorteland		Marokko (5)	Marokko (4)	-	-	-	-	Marokko (9)
		België (2)	België (1)	België (2)	België (1)	België (2)	België (1)	België (9)
		-	Nigeria (2)	-	-	-	-	Nigeria (2)
		-	-	-	Nederland (2)	-	-	Nederland (2)
		-	Ongekend (1)	Ongekend (1)	-	-	-	Ongekend (2)
		-	-	Aruba (1)	-	-	-	Aruba (1)
		-	Afghanistan (1)	-	-	-	-	Afghanistan (1)
		-	Chili (1)	-	-	-	-	Chili (1)
		-	-	-	Tsjechië (1)	-	-	Tsjechië (1)
		-	-	-	Italië (1)	-	-	Italië (1)
		-	Sahara (1)	-	-	-	-	Sahara (1)
	Tunesië(1)	-	-	-	-	-	Tunesië (1)	
	-	Turkije (1)	-	-	-	-	Turkije (1)	
	-	-	-	U.K. (1)	-	-	U.K. (1)	
Leeftijd	< 25 jaar	-	-	-	1	-	-	1
	25 - 29 jaar	3	2	1	1	-	-	7
	30 - 34 jaar	3	5	2	-	1	1	12
	35 - 39 jaar	2	3	2	1	1	-	9
	> 40 jaar	-	2	-	2	-	-	4
Moedertaal		Arabisch (4)	Arabisch (4)	Arabisch (1)	-	-	-	Arabisch (9)
		Nederlands (1)	Nederlands (2)	Nederlands (2)	Nederlands (3)	Nederlands (1)	-	Nederlands (9)
		Berbers (3)	Berbers (1)	-	-	-	Berbers (1)	Berbers (5)
		-	-	-	Tsjechisch (1)	-	-	Tsjechisch (1)
		-	Engels (2)	Ned. / Engels (1)	Engels / It. (1)	-	-	Engels (4)
		-	Farsi (1)	-	-	-	-	Farsi (1)
	-	-	-	-	-	Frans (1)	Frans (1)	
	-	Koerdisch (1)	-	-	-	-	Koerdisch (1)	

		-	-	Papiaments (1)	-	-	-	Papiaments (1)
		-	Ongekend (1)	-	-	-	-	Ongekend (1)
Aantal kinderen		1 (3)	-	1 (4)	1 (3)	-	-	1 (10)
		2 (1)	2 (3)	-	2 (2)	-	-	2 (7)
		3 (3)	3 (5)	3 (1)	-	2 (1)	3 (1)	3 (11)
		4 (1)	4 (3)	-	-	-	-	4 (4)
		-	7 (1)	-	-	-	-	7 (1)
Samenstelling gezin	2 ouder gezin	7	11	4	4	1	1	28
	1 ouder gezin	-	-	1	1	1	-	3
	Ongekend	1	1	-	-	-	-	2
Opleiding	< Secundair Ond.	2	1	-	-	1	-	4
	Secundair Ond.	2	7	2	2	-	1	14
	> Secundair Ond.	1	-	2	3	1	-	7
	Ongekend	3	4	1	-	-	-	8
Tewerkstelling participant	Tewerkgesteld	-	1	2	3	-	-	6
	Werkzoekend	3	3	1	-	1	1	9
	Huisman/vrouw	4	3	1	1	-	-	9
	Ongekend	1	5	1	1	1	-	9
Tewerkstelling gezin	Tweeverdieners	-	1	1	2	-	-	4
	Eénverdiener	4	3	2	3	1	1	14
	Werkzoekend	1	3	1	-	1	-	6
	Ongekend	3	5	1	-	-	-	9

Tabel 2: Overzicht van de participanten over alle focusgroepen heen.

Informele individuele gesprekken met niet-gebruikers

Omdat we in de bevraging niet enkel de percepties in kaart willen brengen van ouders die reeds ontmoetingsplaatsen bezoeken, werd er geopteerd om ook niet-gebruikers te bevragen. We bevroegen hiertoe 72 ouders in een consultatiebureau of in een kinderdagverblijf en peilden naar de bekendheid van een ontmoetingsplaats en naar de percepties ten aanzien van de ontmoetingsplaats. In de consultatiebureaus werd ook een informeel gesprek gevoerd met de vrijwilligers en de regioverpleegkundigen van Kind & Gezin. In onderstaande tabel geven we een overzicht van de bevroegde niet-gebruikers.

Ontmoetingsplaats	Locatie bevraging niet-gebruikers	Datum	Aantal gesprekken
Baboes	Kinderdagverblijf Nieuwkinderland	16/01/2013	12
De Speelbrug	Consultatiebureau Amerikalei	29/11/2012	12
Het Speelhuis en Speelbabbels	Consultatiebureau Pothoek	29/11/2012	12
Mut de Muis	Consultatiebureau Bernardsesteenweg	7/12/2012	25
Tatertuin	Consultatiebureau Boom	6/02/2013	11
Totaal			72

Tabel 3: Overzicht van de bevroegde niet-gebruikers.

Groepsinterview met medewerkers

Niet alleen het perspectief van de ouders werd in kaart gebracht, ook dat van de medewerkers. Het ging hierbij om percepties ten aanzien van hun rol als medewerker in de ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. De leidraad van het gesprek is terug te vinden in bijlage. Tabel 4 geeft een beeld van de betrokken medewerkers bij het groepsinterview.

Categorie	Variabele	Gesprek	Gesprek	Gesprek	Gesprek	Gesprek	Totaal
		1	2	3	4	5	
Participant	Professional	2	5	2	8	5	22
	Vrijwilliger	-	-	6	-	-	6
	Overige	-	-	1	-	-	1
Tewerk- Stellings- duur	< 1 jaar	1	-	3	-	1	4
	1 – 3 jaar	-	5	1	3	1	9
	3 – 6 jaar	-	-	1	3	2	4
	6 – 9 jaar	-	-	1	-	-	1
	> 9 jaar	-	-	3	2	1	5
Filosofische/ Pedagogische insteek	Maison Vertes	x	-	X	-	-	2
	Inloopteam	-	-	-	x	x	2
	Overige	-	x	-	-	-	1

Tabel 4: Overzicht van de bevroegde medewerkers.

Al de resultaten van de verkennende fase (i.e., de focusgesprekken met ouders, de gesprekken met niet-gebruikers, het groepsgesprek met de medewerkers en de schriftelijke survey) werden individueel teruggekoppeld naar de verschillende projectgroepleden met behulp van individuele feedbackrapporten. Ook werden de resultaten over de verschillende ontmoetingsplaatsen heen besproken met de projectgroep en de klankbordgroep (algemene feedbackrapporten).

Actiefase

Op basis van de individuele feedbackrapporten en de algemene feedbackrapporten kregen de verschillende ontmoetingsplaatsen zicht op hun doelgroep en hun eigen werking, en hoe dit ervaren wordt door de ouders en de medewerkers. Deze inzichten gaven input aan de verschillende ontmoetingsplaatsen uit de projectgroep om de eigen werking in vraag te stellen en mogelijke actiepunten uit te denken en op te zetten vanuit het team van de ontmoetingsplaats.

De actiepunten werden kritisch besproken tijdens 3 bijeenkomsten met de projectgroep. Deze onderlinge uitwisseling ondersteunde sterk het leren van en met elkaar en inspireerde tot het verfijnen en verdiepen van voorgestelde plannen.

Deel 3: Resultaten uit de kwalitatieve en kwantitatieve bevraging

In wat volgt bespreken we een aantal belangrijke resultaten uit de verkennende fase (i.e., de focusgesprekken met ouders, de gesprekken met niet-gebruikers, het groepsgebesprek met de medewerkers en de schriftelijke survey). We focussen hierbij op het bereik van de ontmoetingsplaatsen, de toegankelijkheid en de betekenisverlening van ouders.

Het deel omtrent de toegankelijkheid wordt opgesplitst in 'toegankelijkheid voor de deur' en 'toegankelijkheid na de deur'. Ouders kunnen namelijk drempels ervaren nog voor ze een ontmoetingsplaats binnengaan, we denken hierbij aan de conceptbekendheid en de betekenisverlening van ouders aan ontmoetingsplaatsen. Wanneer ouders reeds ontmoetingsplaatsen kennen en er een betekenis aan verlenen, zijn er na de deur ook drempels die kunnen meespelen. Dit zijn onder meer de rol van de medewerker, welkomstruïelen, de taal en de ruimte.

Wie bezoekt de ontmoetingsplaatsen?

De wereld op bezoek

De schriftelijke survey leert ons dat voor 47% van de respondenten het geboorteland België is, en 57% van de respondenten heeft de Belgische nationaliteit. Het geboorteland van de oma van het kind langs moederszijde is voor 36% van de respondenten België, voor 19% van de respondenten is dit Marokko. De overige geboortelands van de oma van het kind zijn: Albanië, Brazilië, Bulgarije, China, Congo, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, India, Indonesië, Italië, Joegoslavië, Kroatië, Libanon, Macedonië, Marokko, Nederland, Oekraïne, Oostenrijk, Peru, Polen, Roemenië, Rusland, Senegal, Spanje, Syrië, Taiwan, Thailand, Tunesië, Turkije, en Zwitserland. De schriftelijke vragenlijst toont bijgevolg dat er een divers publiek naar de ontmoetingsplaatsen komt. Dit wordt weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Geboorteland van respondent en grootmoeder o.b.v. schriftelijke survey.

De schriftelijke survey leert ons dat er niet alleen naar etnische achtergrond een diversiteit is aan respondenten. Ook naar opleidingsniveau, inkomen en werksituatie is er een diversiteit tussen de respondenten. Dat wordt weergegeven in onderstaande tabellen.

Diploma	Respondent	Partner	Vlaams gemiddelde ⁷
Lager onderwijs (+/- 12 jaar)	5%	7%	19% - 12%
Lager secundair onderwijs (+/-15 jaar)	8%	11%	20% - 27%
Hoger secundair onderwijs (+/- 18 jaar)	23%	18%	33% - 31%
Hoger onderwijs (+ 21 jaar)	64%	64%	28% - 30%

Tabel 5: Opleidingsniveau van de respondenten, de partner en Vlaams gemiddelde

Tabel 5 toont dat de meerderheid van de respondenten uit de schriftelijke survey hoger opgeleid is. Dit in tegenstelling tot de ouders uit de focusgesprekken (cfr. Tabel 2). De vraag is dus of we hieruit kunnen concluderen dat meer hoogopgeleide ouders naar een ontmoetingsplaats komen? Of dat net zij meer geneigd waren de vragenlijst in te vullen?

Tewerkstelling	Respondent	Partner
Huisvrouw of -man	31%	
Tijdelijk thuis	17%	7%
Werkloos	13%	8%
Kader of bediende	18%	38%
Zelfstandig	6%	15%

Tabel 6: Tewerkstelling van de respondenten en de partner

Tabel 6 leert ons dat ontmoetingsplaatsen niet enkel een plek zijn voor mensen die de hele dag thuis zitten. Er komen ook ouders die werken (voltijds of deeltijds). Tabel 7 leert ons dat ook het gezinsinkomen van de respondenten varieert; de hoogste en de laagste inkomens zijn het minst vertegenwoordigd in de schriftelijke survey.

Maandelijks beschikbaar gezinsinkomen	
< 1000€	5%
1000€ - 1699€	30%
1700€ - 2699€	31%
2700€ - 3699€	22%
3700€ - 4999€	8%
> 5000€	4%

Tabel 7: Maandelijks beschikbaar gezinsinkomen van de respondenten

Bovenstaande tabellen, opgesteld op basis van de schriftelijke survey, tonen dat een **diversiteit** aan ouders naar de bevroegde ontmoetingsplaatsen komt.

In de focusgesprekken komt deze diversiteit ook aan bod. Het gaat dan voornamelijk over respect voor wie anders is, over gelijkwaardigheid, over elkaar aanvaarden. Volgende citaten geven dit weer:

⁸ "M: En hier heb ik gewoon zoiets van ja, ik kan er gewoon open over zijn, ik kan gewoon mezelf zijn. Terwijl je dat buiten in de maatschappij soms een beetje moet wegsteken." (FG5)

⁷ 1^e cijfer o.b.v. http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_onderwijs.htm; 2^e cijfer: Herman, Opendakker, Van Damme, 2004; in Arbeidsmarkt in Vlaanderen (steunpunt WAV, & VIONA).

⁸ Bij het weergeven van de citaten worden volgende afkortingen gebruikt: FG staat voor focusgesprek met ouders, GG staat voor groepsgesprek met medewerkers van de ontmoetingsplaats, M staat voor moeder, V staat voor vader, B staat voor begeleider van het focusgesprek, MW staat voor medewerker van de ontmoetingsplaats.

"M7: Voor mij is het ook belangrijk - ik heb een kindje met een beperking. Ik had heel veel schrik maar ik ben heel goed opgevangen geweest en ook voor de kleine, die speelt hier met de kindjes, leert veel van het speelgoed en met de moeders.

B: En je werd goed opgevangen?

M7: Ja, door de begeleiders en de moeders ook." (FG2)

"M5: Dat [medewerker ONTMOETINGSPLAATS] is meer gelijk een vriendin zo hé.

M1: Ja.

M5: Die hebben ook niet echt vooroordelen of zo. Dat is gewoon zo van 'Ah ja, maakte jij dat mee? Dat moet lastig zijn'. Dat bevestigen van 'Ja, dat is wel moeilijk voor u.'" (FG3)

"M: Ik zie duidelijk een verschil met hier en het park, dat de kinderen hier gelijk zijn." (FG4)

Verschillende ouders uit de focusgesprekken menen ook dat men "sowieso al een beetje sociaal gericht" (M, FG4) is als men een ontmoetingsplaats bezoekt. Ouders uit de focusgesprekken geven aan dat ouders die weinig of geen respect kunnen opbrengen voor diversiteit, voor wie anders is, ook niet zullen blijven komen. Hetzij omdat ze zich zelf ergeren aan de andere aanwezigen:

"M: Ik wou het juist zeggen: je kan hier inderdaad naar toekomen en inderdaad het gevoel hebben van 'amai, ziet dat kind, die is ik weet niet hoe vuil en dat hangt vol met snottebellen'. Dan kom je gewoon niet meer als je u daar niet goed bij voelt, dan kom je 2 of 3 keer en dan denk je van 'ah nee ik ga mij constant zitten ergeren'; dan blijf je gewoon automatisch weg. Dus op zich maakt de groep ook al wel dat je met zo'n mensen gaat samenkomen." (FG3)

Hetzij omdat de begeleiders tussenkomen wanneer een ouder niet respectvol omgaat met de andere bezoekers:

"M1: [...] dat was altijd zo leuk, ik heb daar altijd keihard van genoten maar op een gegeven moment kwam er zo'n mama binnen, een Nederlandse, en die heeft dat gewoon keihard verbod voor iedereen.

M3: Echt?

M1: Die was echt zo super grof.

M4: Dat kan hé.

M1: Of ja 'amai dat is geen mooi kind'.

M: 'Ooh' [verontwaardiging]

M1: En 'dat is wel een mooi kind', en 'amai, dat is een stoute' en 'jij moet die straffen en jij moet dit' en 'van mij krijgen die wel snoep en van u niet', echt zo heel ... en als je zo'n mama ertussen hebt, op de duur is dat zo erg geworden dat die begeleiders zelf een spoedvergadering bij elkaar hebben geroepen van 'dat kan hier niet zo verder'. Er moet hier iets gebeuren want uiteindelijk - het is heel open - maar die hebben dus echt wel gevraagd dat die weg zou blijven. Omdat die echt ja ... een mama was aan het wenen omdat die zei 'sorry, maar u kind is echt geen mooi kind, hebt jij daar al eens mee naar de dokter geweest?'

M: Allez jong." (FG3)

Het gegeven dat er - zij het door de begeleider, zij het door andere ouders - wordt opgetreden wanneer men geen respect toont voor de ander, lijkt er voor te zorgen dat men zich minder genoodzaakt voelt in ontmoetingsplaatsen om over anderen een oordeel te vellen, terwijl men dat daarbuiten wel doet:

"M: Moi, je jamais porte des jugement. Je vois des différences évidemment, mais on les accepte les différences. Je veux dire on [stilte] c'est un sentiment bizarre. Moi je vois, je regarde, mais je ne juge pas. Ici, je parle de ONTMOETINGSPLAATS! Ailleurs, oui je juge. Mais ici à ONTMOETINGSPLAATS, non." (FG5)

Om de anonimiteit van de ontmoetingsplaats te bewaren, vermelden we "ONTMOETINGSPLAATS".

Dit laatste kan gelinkt worden aan het begrip 'vrije confrontatie' in de betekenis dat men in een ontmoetingsplaats zaken soms anders ziet gebeuren dan men zelf zou doen. Men is echter vrij om hier betekenis aan te geven, maar het is niet vrijblijvend omdat de confrontatie altijd wel iets doet met mensen.

De buurt

De helft van de ouders die de schriftelijke survey invulde, komt te voet naar de ontmoetingsplaats (51%). 27% komt met het openbaar vervoer. Een aantal ouders komt met de fiets of de wagen (respectievelijk 10% en 12%). 44% doet hier gemiddeld minder dan 15 minuten over. Anderen zijn langer onderweg voor een bezoek aan de ontmoetingsplaats: 15-30 minuten (38%), 30-60 minuten (14%), meer dan 60 minuten (3%). De meerderheid van de respondenten woont dus in de buurt van de ontmoetingsplaats die ze bezoeken, maar er zijn ook ouders die heel wat verder van de ontmoetingsplaats wonen.

Vaste klanten?

45% van de ouders die de schriftelijke survey invulden, kwamen op het moment van de bevraging meer dan een jaar geleden voor het eerst naar de ontmoetingsplaats. 16% kwam langer dan 6 maand geleden voor het eerst naar de ontmoetingsplaats, 22% 2 tot 6 maand geleden, 13% die maand en 4% kwam die week voor het eerst naar de ontmoetingsplaats. In de resultaten van de survey zijn dus zowel meningen van 'anciens' als 'nieuwkomers' vertegenwoordigd.

De meerderheid van de respondenten (40%) geeft ook aan gemiddeld 1 keer per week naar de ontmoetingsplaats te komen. 22% komt echter meerdere keren per week, 27% komt enkele keren per maand, 9% komt zelden en 2% weet het nog niet.

Deze gegevens tonen aan dat een grote groep respondenten die de survey invulde reeds lang de ontmoetingsplaats bezoekt én dat ze vrij regelmatig over de vloer komen. Daarnaast zijn de bezoekers uit de survey eerder honkvast: 73% gaat steeds naar dezelfde ontmoetingsplaats. Maar sommige respondenten bezoeken meerdere ontmoetingsplaatsen (27%).

Toegankelijkheid voor de deur

Bekendmaking "Ik dacht echt dat dat zo super hippietoestanden gingen zijn"

Uit de gesprekken met de niet-gebruikers blijkt dat heel wat ouders het concept 'ontmoetingsplaats' niet kennen: ze weten niet dat het bestaat noch wat het is. Zo heeft 57% van de bevroegde niet-gebruikers nog nooit gehoord over het begrip ontmoetingsplaats. 12% van de bevroegde niet-gebruikers die wel al over ontmoetingsplaatsen gehoord hebben, weten niet wat een ontmoetingsplaats is. Ze denken vaak dat het een crèche is.

Ook uit de focusgesprekken met ouders kwam de onbekendheid van het concept naar voor. Veel ouders horen voor het eerst over ontmoetingsplaatsen op het consultatiebureau van Kind & Gezin. Kind & Gezin vormt dan ook de belangrijkste toeleider. Dit kwam zowel naar voor in de schriftelijke survey als in de focusgesprekken met ouders. Ook mond-aan-mond reclame via vrienden en familie is belangrijk. Andere ouders stappen een ontmoetingsplaats binnen door het toevallig zien van een affiche, flyer, uithangbord. Uit de focusgesprekken met de ouders werd ook vermeld dat sommige ouders het concept wél kennen en bewust op zoek gaan op internet of bij andere organisaties naar ontmoetingsplaatsen.

Hoe leerden de respondenten de ontmoetingsplaats kennen?	
Consultatiebureau Kind & Gezin	27%
Vrienden, familie	22%
Andere ouders	12%
Folder	12%
Passeren	7%
Affiche	7%

Tabel 8: Toeleiders voor ontmoetingsplaats volgens respondenten uit survey

Het consultatiebureau van Kind & Gezin is een belangrijke toeleider omdat zij een groot bereik kennen en niet-doelgroepspecifiek werken. Ze bereiken een mix aan kinderen uit de buurt. Maar de doorverwijzing vanuit het consultatiebureau gebeurt meestal niet systematisch en vaak zijn de vrijwilligers en/of de regioverpleegkundigen zelf niet vertrouwd met de werking van ontmoetingsplaatsen. Dit wordt mooi weergegeven in volgend citaat uit een focusgesprek met ouders.

"M: Bij mij was dat gewoon via een affiche, dat ik dacht ik ga eens gaan. Bij Kind & Gezin. Toen zeiden ze tegen mij dat dat voor probleemkinderen was, bij Kind & Gezin. Ja, Kind & Gezin zei dat. En ik zei 'maar neen, op die affiche staat dat anders'. Dus ik ben dan gewoon op basis van die affiches gegaan." (FG1)

Ook in de informele gesprekken met de vrijwilligers en de regioverpleegkundigen van Kind & Gezin kwam dit naar voor: er wordt zelden structureel doorverwezen naar ontmoetingsplaatsen, enkel bij problemen, of als men vermoedt dat de ouders sociaal geïsoleerd zijn.

Niet alleen de beeldvorming door andere organisaties, evenzeer de eigen beeldvorming werpt een mogelijke drempel op om te komen, zelfs als men actief op zoek is naar "een plaats of zaal waar dat de ouders samen komen en je kindjes met elkaar spelen" (M5):

"M5: Ja, ik had ook wel schrik in het begin dat ik naar hier ging komen. Ik dacht dat - ja, ik weet niet waarom, maar ik dacht - ik had zo een beeld van allemaal mama's die niet gewassen waren en die vieze mama's waar dat ik zo niets mee gemeen had.

[...]

M1: Ja, ik dacht dat ook toen ik naar ONTMOETINGSPAATS kwam met mijn zoontje, had ik ook zoiets van dat gaat hier super hippie zijn.

M5: Ja, veel marginalen. Ja, ik weet niet." (FG3)

Ongeacht deze oorspronkelijke opvattingen over een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders, bezoeken deze ouders een ontmoetingsplaats en vinden ze er wat ze zoeken, al is dit zeer divers (cf. betekenisverlening).

Vaders

De schriftelijke survey leert ons dat het meestal de moeder is die naar de ontmoetingsplaats komt (85%). Maar soms zijn het ook beide ouders of de vader (telkens 5%), of anderen (4%). Een mogelijke verklaring voor de lage opkomst van vaders is dat zij overdag uit werken zijn en de

openingsuren niet of onvoldoende afgestemd zijn op dit werkritme. Een tweede mogelijkheid is het gebrek aan andere mannen in de ontmoetingsplaats, zowel mannelijke medewerkers als vaders. Terwijl er toch wat vaders zijn die reeds een eerste stap zetten, blijken heel wat onder hen af te haken wanneer ze zien dat er alleen maar vrouwen (vrouwelijke medewerkers en moeders) zijn. Enkele voorbeelden:

"M: Maar ik denk de man zelf vindt dat ook niet leuk - we gingen 1 keer naar de zoo en daar was een papa bij. En die was daar met zijn vrouw. Maar die was dus aan het kijken naar zijn vrouw van 'nee, ik ga niet mee, ga jij maar met de vrouwen'. Je voelt je een buitenstaander, hé. En hij is gewoon weer naar huis gegaan. Misschien als er andere mannen waren zou hij misschien ..." (FG 2)

"M: Mijn man is in het begin wel een paar keer mee geweest. Maar ja, ik kan dat niet meer verwachten, want ja, het zit hier vol vrouwen. Hij zou dat nog wel doen moest ik dat echt eisen. Maar ja, die zat hier dan toch maar echt met andere vrouwen heel de tijd." (FG3)

Een deel van de ouders geeft aan dat men de aanwezigheid van vaders op prijs stelt: het zou een vader de mogelijkheid bieden om ook andere vaders te leren kennen, de aanwezigheid van een mannelijk perspectief kan verrijkend zijn, en voor de kinderen is het aangenaam om tijd met hun papa door te brengen, ...:

"B: Zie jij hier soms andere papa's?"

V1: Heel weinig.

B: En zou je hier meer papa's willen zien? Vind je dat belangrijk?"

V1: Ja, zeer graag. Ik heb geen problemen met vrouwen natuurlijk, maar ik zie weinig papa's, ja.

B: En zeg je soms tegen andere papa's die je kent 'kom eens mee dan heb ik nog een papa' of - ?"

V1: Nauw, ik ken er heel weinig dus ja, hooguit 3. Ik kom hier ook niet vaak, meestal mijn vrouw." (FG 2)

"M1: Je trouve ça chouette aussi de parler avec des hommes autant que avec les femmes. Si il y avait seulement les femmes je trouve ça un peu euhm... Je connaît pas le mot, énézijdig? saai?"

B: Het is een verrijking als er papa's bij zijn? Of het kan een verrijking zijn?"

M1: Jazeker, de maatschappij bestaat zowel uit mannen als vrouwen, dus ik zou niet weten waarom hier geen mannen zouden mogen zijn." (FG5)

"M: Voor mij mogen ze ook komen. Als die behoefte hebben om met de kinderen - het is wel schoon om te zien, ik vind dat van mijn man ook. Als ze komen voor de kinderen, wel ja." (FG2)

Een deel van de moeders geeft aan dat ze niet blij zijn met vaders in de ontmoetingsplaats, terwijl andere moeders het normaal vinden dat er ook vaders komen. Nog andere moeders menen dat mannen er welkom zijn als 'vader'; in functie van de kinderen. Opvallend is dus het onderscheid dat gemaakt wordt door moeders om vaders te benoemen als 'mannen' (en niet als vaders), terwijl de moeders over zichzelf als moeders spreken.

"M2: Ik vind M1, ik vind als er hier mannen - dat gaat niet lukken. Bij ons wordt er al in ons geloof - we worden, ah ja, eerlijk ik geef dat eerlijk toe. Dan komt er geen onderlinge, zeker zo gewoon tetterende gedoe. Als dat echt zakelijk zou zijn, geen probleem. Maar zo tetteren, bij ons wordt dat niet - De mannen worden apart, de vrouwen. Dat komt er niet van. Over zaken of iets belangrijk.

B1: Maar niet over opvoeden?"

M2: Neen, niet over opvoeden, dan laten we moeders met moeders, mannen met mannen. Als dat apart is, misschien gaan ze dat dan wel doen.

B1: Niet samen?"

M2: Niet samen, ik geef dat eerlijk toe.

M3: Misschien een dagje voor papa's, dan zou mijn man heel graag komen. Gewoon papa's met kinderen, zonder mama's. En misschien de begeleider ook een man; een mannelijke begeleider

in plaats van vrouwelijk. Dan gaan er misschien meer met hun kinderen spelen. Ja, dan ziet ge dat ook hier.” (FG1)

Er worden doorheen de focusgesprekken met ouders (veelal de moeders) verschillende suggesties gedaan over het soort aanbod dat nodig is om vaders aan te trekken. Vaak geeft men aan dat er meer gerichte activiteiten opgezet moeten worden om vaders te bereiken, al is hier geen consensus over. Het betreft hier dan ook voornamelijk het perspectief van de moeders. Het zou waardevol zijn om naar het verhaal van de vaders te luisteren over wat hen zou aanspreken.

Betekenisverlening “Amai mama, je bent blij”

Wanneer we onderzoeken waarom ouders een ontmoetingsplaats bezoeken komen diverse antwoorden naar voor uit de focusgroepen: ouders komen voornamelijk voor hun kind, voor zichzelf of een combinatie van beide.

Een deel van de ouders geven aan dat ze in eerste instantie komen omdat hun **kind** er met andere kinderen en nieuw speelgoed kan spelen, en dit in een veilige omgeving waar de ouder in de buurt is. De ontmoetingsplaats biedt een verbreding van het opvoedingsmilieu en kinderen leggen er contacten met andere kinderen en volwassenen.

“M: En dat de kleine zo kan spelen, thuis heeft ze ook speelgoed, maar op een ander is dat anders. Het is anders, en ook anders voor haar, het is onder de mensen komen. En ze spelen ook maar. Voor haar is dat ook goed, want dan wordt ze niet zo... bij een ander is ze een beetje schuw van mensen en zij is nu zo wat meer open, nu dat ze dat wat gewend wordt ... dat ze minder bang is ook van andere mensen. De eerste dag was dat wel zo, die hing hier echt aan mij, maar nu is die bezig en ik kan eufkes rustig zitten. Die gaat niet naar de onthaalmoeder ofzo, maar dat ze dan toch met kindjes kan bezig zijn. Tegen dat ze naar school gaat, dat ze dat al gewend is, hé.” (FG6)

Bovendien biedt de ontmoetingsplaats bewegingsruimte voor de kinderen wat in de stad minder voor de hand liggend is: *“Because we live in a very small place, so we don't have the opportunity of playing and running”* (FG2). De ouders zien dat hun kind ervan geniet en komen terug.

*Sommige ouders geven ook expliciet aan dat ze voor **zichzelf** naar de ontmoetingsplaats komen: voor het sociaal contact met andere ouders. Het bezoek geeft invulling aan de dag, om even weg te zijn van de huiselijke sleur; om op adem te komen, ze hoeven niet continu op hun hoede zijn,*

We halen een aantal citaten aan:

- **even weg van huis**

“M: Omdat ik ook huismoeder was als mijn kindjes klein waren, dan was een ontmoetingsplaats om gewoon uit uw huis te komen. Dat vond ik ook belangrijk want als ge alleen maar thuisblijft tussen uw 4 muren, dan wordt ge zot. [...] Anders zit ge altijd tussen uw 4 muren, tussen de babypraat.” (FG1)

“M: Gewoon dat weg zijn, gewoon weg van die routine, van thuis. Gewoon er eens uit zijn.” (FG6)

- **het doorbreekt de routine of brengt ritme in de week**

“M: Voor ons is dat heel goed omdat dat een structuur geeft aan de week, want dan weet [mijn zoon], 'ah, welke dag is het vandaag? Dinsdag, ONTMOETINGSPLAATS-dag? En ja, als je toch thuis-blijf-mama bent, dan zoek je toch wat structuur. Ik toch wel. En het is een heel mooie wandeling van waar ik woon dus dan zijt ge fysiek ook bezig.” (FG4)

- **de aanwezigheid van anderen ter ondersteuning**

"V: Euhm, ja, het is simpel om de ouders ook een beetje te ontlasten natuurlijk. Een andere omgeving, ouders bij elkaar. Ik vind het ook wel eens goed, je kan als ouders mekaar eens wat vragen stellen over onduidelijkheden bij je kind of ja... Het is niet alleen voor het kind maar net zo goed voor de ouders ook wel leuk." (FG4)

"M: Ik had echt een gevoel, hoe moet ik dat omschrijven? Zo van: 'ik ben niet alleen'. Want ik heb ooit zo een tijd het gedacht gehad van: 'ik laat het allemaal in de steek, ik moet terug, ik kan het niet meer aan' en ik kon het echt niet meer aan. En dan had ik zo iets van: 'Amal, ik ben niet alleen. Ik sta er niet alleen voor, er zijn mensen waarbij ik terecht kan'.

B: Hoe was dat de eerste keer dat je hier kwam?

M: Dat was direct goed ontvangen, dat was echt zalig. Als ik terug buiten ging, voelde ik me zo opgelucht.

B: En wat maakte dat je je zo opgelucht voelde?

M: Gewoon de mensen hoe dat ze jou ontvangen, luisterend oor, de 'kleine' die kan spelen. Ze zijn er mee bezig, en eufkes rust. Dat luisterend oor. Iedereen is met je bezig, het is precies of ze je al langer kent. [...]

M: Ik ben hier buiten gegaan en ik ben nog nooit zo gelukkig geweest. Ik had dat echt nodig want ik was er echt onderdoor aan het gaan. Als ik hier buiten kwam. Ik ben echt- Ik ben om 'mijne kleinen [oudere broer]' gegaan, en die heeft dat ook gevoeld want die heeft gezegd: 'Amal, mama jij bent blij.' Ik voelde ook bij mezelf dat dit een echt verschil was, meer energie. Ik had er terug zin in." (FG6)

"M3: Het zijn vooral zo die verschillende tips en dat je denkt van 'ah dat kan ik daar, dat staat mij wel aan, en als ik dat dan combineer met wat ik van die vrouw hoor', dat je daar wel al een antwoord- iets mee kunt.

M5: Of ik moet er niet te veel over stressen want iedereen is het hier aan het meemaken.

M4: Of ja, dat is dan van voorbijgaande aard, dat is dan ook soms wel zo iets van dat dat juist het antwoord is dat je wilt horen." (FG3)

- **tot rust komen**

"M: Als ik echt moe ben, dan kom ik gewoon eufkes voor mijn zoon. Dan kom ik eufkes zitten" (FG1)

"M: 'Niet alleen vandaag, je bent elke dag welkom, telkens als we open zijn, je bent altijd welkom.' En dat is ook wat ik gedaan heb, ik ben alle dagen erna gekomen hier, ik zat hier constant. Dat ik dacht: 'algauw zijn zij mij beu.' Constant, dat ik zo iets had van: ik heb het moeilijk, ik ga naar daar, ik ga daar zitten, even gewoon tot rust komen, onder de mensen komen. Ik heb er zelfs spijt van dat ze niet langer open zijn." (FG6)

- **onder de mensen komen**

"M: Well, I think that it's very nice that the parents and babysitters can meet each other and you can talk. So when they are all day long with the children, that they don't get so so crazy because they can also be with some other parents and change the experience and talk about something else than only the children." (FG4)

- **de mogelijkheid tot sociale contacten die men elders soms niet (meer) vindt**

"M5: Ja, ik heb niet zoveel vriendinnen met kinderen. Ik weet niet of dat jullie, heb je veel vriendinnen met kindjes?

M2: Nee.

M3: Ik heb niet veel vriendinnen hier in België, ik ben praktisch alleen zonder familie.

M2: Niet familie, niet vrienden.

[...]

M5: Ja, ik weet niet, in het begin heel hard, omdat ik mijn eerste kindje, ik was heel onzeker. Ik had er echt behoefte aan om andere mama's die in dezelfde situatie zaten -

M3: Ja ik ook.

M5: En ik heb ook niet veel vrienden niet meer sinds dat ik een kindje heb. Dus ja, dat is ook zowat mijn sociaal contact ook. Voor de rest kom ik niet echt veel buiten, haha triestig hé.

M1: Neen dat is niet triestig.

B: En is dat omdat je geen tijd meer hebt sinds je kindje, dat je vriendenrelaties stoppen?

M5: Nee, ik heb gewoon niets meer gemeen met mijn vrienden." (FG3)

"M: Want uiteindelijk als je dan drie kinderen hebt, het sociale valt dan ook weg; je hebt geen vriendinnen, geen vrienden meer." (FG6)

- **de kans weer in de samenleving te komen**

"M: Ja, maar ik denk wel, ik heb 7 kinderen. Ik heb altijd thuis gezeten. Ik heb geen vriendinnen. Sinds dat ik buiten kom, dus zelf de bus pak, met de kleine naar hier kom, moeders tegenkom. Ja, dan ben ik ook wel meer sociaal geworden. Ik durf ook meer naar buiten te komen." (FG2)

- **kunnen en mogen spreken over de kinderen**

"M: Je hebt pas een kind en dat is zo nog heel u wereld. Je ziet die zo graag en dan kom je ineens buiten in de wereld en er draait vanalles rond vanalles. Maar jij zijt nog efkes bezig met alleen maar je kind. En daar is dat voor al die mama's zo. Die hebben allemaal een kind van die leeftijd, ze zijn daar allemaal mee bezig en dat is wel leuk, vind ik, om dat te delen. Gewoon dat je dan eens efkes moe zijt en dat je dan kan vertellen of je zorgen delen of ja je problemen op dat vlak van als ze niet goed eten. Ja, stomme dingen dikwijls. Maar gewoon, het is wel leuk. Dan heb je zo niet het gevoel dat je zaagt, want als je dat zou zeggen aan iemand in de bakker of zo, dat doe je eigenlijk niet." (FG3)

Uit al deze fragmenten blijkt duidelijk dat de betekenis voor kinderen en ouders niet één dimensie beslaat maar zich op meerdere vlakken manifesteert. Niet zelden is het een combinatie van de genoemde voordelen die er voor zorgen dat ouders de ontmoetingsplaats met hun kind blijven bezoeken. Ouders beseffen ook dat andere ouders mogelijks andere beweegredenen kunnen hebben om naar de ontmoetingsplaats te komen en houden hiermee rekening:

"M: Ik wacht dat altijd af. Ik ben zo, ik praat graag, maar heb er altijd schrik van: komen die mensen om even stilte te hebben in hun dag ofzo? Ik ben bang om zo aanvallend over te komen. Ik wacht meestal af van de mensen hoe zij gaan reageren. Maar meestal çava, dan begin je zo een babbeltje te doen..."

B: En over wat gaan die babbeltjes?

M: Over de kinderen, hé. Dat gaat altijd over de kinderen. ... en dan is dat van: 'amai, en hoe oud is die? Is dat die van u?' en dan ben je bezig en ben je vertrokken, hé." (FG6)

Waar een nanny eerder opmerkte dat ze dan "ook eens over iets anders dan de kinderen kon praten", geeft deze moeder aan dat het altijd over de kinderen gaat. Ook hier is een diversiteit aan opvattingen over wat aan bod kan komen, aanwezig.

Opmerkelijk is dat de ouders de betekenis voor zichzelf en voor hun kind voornamelijk kaderen in **een persoonlijk verhaal, in het hier en nu**. Maar als de ouders uit de focusgesprekken het zouden uitleggen aan een beleidsmedewerker, benoemen ze de mogelijke **meerwaarde voor de maatschappij op langere termijn**:

"M5: Want [de medewerker] had verteld dat ze in het begin als ze dat hier open deden, dat ze van, ja ik weet niet wie daar voor verantwoordelijk is, voor die subsidies, maar ja die kregen te

horen van 'ja dat is een koffieklets voor vrouwen'[...]. Maar ja, ik vond dat eigenlijk echt een belediging, ik vond dat totaal fout.

M4: Ze zien het nut niet hé.

B2: Hoe zou je het nut aan zo'n schepen uitleggen?

M4: Ja, het is ook een vorm van elkaar leren kennen, hé. Wij leren een stuk van hun cultuur, zij leren zich integreren, onze kinderen spelen samen, het is toch de volgende generatie.

M5: Je krijgt ook constant les over hoe je moet opvoeden gewoon en wie weet dat beter dan een andere mama? [...]

M1: Hier kan je het allemaal eens zeggen en ze zeggen altijd aan de maatschappij, dat het ontzettend veel geld kost, al die depressies.

M5: Ook al.

M1: Maar ik denk gewoon, als mama's het eens kunnen zeggen, en eens eventjes kunnen relaxen, want uiteindelijk hun kinderen genieten, dan genieten ze zelf ook wel. Zo eens eventjes hier zo 'zijn', dat het toch wel een middel is tegen depressie of het even niet zien zitten.

M5: Ja zeker weten!" (FG3)

Wanneer we kijken waarom ouders de ontmoetingsplaats niet bezoeken, dan geven niet-gebruikers drie redenen aan. De meest gehoorde reden is **gebrek aan tijd**, hetzij omdat men voltijds werkt, hetzij omdat men de handen vol heeft met de kinderen en het huishouden. Een tweede reden is dat men een **groot netwerk** heeft: familie, vrienden, collega's die in sommige gevallen ook jonge kinderen hebben. De ouders voelen dus geen behoefte voor zichzelf, noch voor het kind om naar een ontmoetingsplaats te gaan. Een derde reden is het gebruik van één of andere vorm van **kinderopvang** en dus de mogelijkheid voor het kind om reeds met andere kinderen en ander speelgoed te spelen, en zich voor te bereiden op de kleuterschool.

Een deel van de bevroegde niet-gebruikers laat – al dan niet expliciet – blijken dat het aanbod niets voor hen is, zo getuigt een moeder: *"Ik hou van rust, ook familiebijeenkomsten zijn mij te druk. Ik hou niet van in groep zijn."*

Toegankelijkheid na de deur

Rol van de medewerker "Een beetje olie"

De rol van de medewerker is cruciaal in ontmoetingsplaatsen. Hun aanwezigheid is één van dé verschillen met andere plaatsen waar kinderen en ouders elkaar informeel kunnen ontmoeten, zoals een park, een speeltuin, de schoolpoort. Maar wat doen medewerkers net in ontmoetingsplaatsen en wat houdt hun rol in? Hier bestaat heel wat onduidelijkheid over, maar wat buiten kijf staat is dat het een complexe rol is.

Onthaal

Een eerste belangrijke rol is het onthaal van de kinderen en de ouders. Medewerkers verwelkomen de kinderen en de ouders wanneer deze aanbellen of de ruimte binnenkomen, ze noteren de namen en de leeftijd van de kinderen⁹ (en soms ook de namen van de ouders), ze geven wat uitleg over het reilen en zeilen in de ontmoetingsplaats. Wat de rol van de medewerkers hierin precies inhoudt, wordt verder bij 'welkomstrituelen' beschreven.

⁹ Met uitzondering van de Tatertuin

Openhouden van de ruimte (letterlijk en figuurlijk)

Alle medewerkers geven aan dat ze voor aanvang, tijdens en na afloop van het openingsmoment een aantal 'praktische' handelingen uitvoeren. Zo wordt koffie en/of thee klaargemaakt, wordt de ruimte verwarmd, proper gemaakt, wordt het speelgoed speelklaar gemaakt, wordt een welkomstbord buiten geplaatst en worden de gordijnen open getrokken. Deze handelingen zorgen er volgens de medewerkers voor dat de ruimte ontvankelijk is voor het faciliteren van ontmoeting en dat bezoekers zich welkom voelen.

Wanneer ontmoetingsmomenten plaatsvinden in een consultatieruimte van Kind & Gezin of een kinderdagverblijf wordt de ruimtelijke indeling ervan voor aanvang van het openingsmoment volledig gewijzigd om dat welkomstgevoel te installeren.

Foto: De Speelbabbel Luchtbal 'voor' en 'tijdens' ontmoetingsmoment (© Inloopteam Pothoek)

Deze praktische handelingen lijken op het eerste zicht banaal maar worden als een essentieel onderdeel omschreven bij het installeren van de juiste sfeer om ontmoeting te faciliteren. Ze drukken uit hoe medewerkers de ontmoetingsplaats openhouden in de **letterlijke** betekenis van het woord.

Het **figuurlijk** openhouden van de ruimte is volgens de medewerkers minstens even belangrijk en maakt inherent deel uit van hun taakomschrijving. Deze wordt op diverse manieren ingevuld waarbij de fysieke en emotionele beschikbaarheid niet onbelangrijk is.

"MW1: Ik vind ook dat je er de ganse tijd bent voor de ouders. Als ze je nodig hebben dan sta je er ook."

MW2: Ik denk ook wel dat je ergens in een positie zit van paraatheid, klaar om te starten." (GG4)

"MW: Je bent aanwezig, beschikbaar. Je oren en ogen zijn open en je kijkt. Als er iemand al heel lang alleen is dan ga je er even bij gaan zitten." (GG3)

"MW: Er zijn momenten waarop je niet veel doet, maar in je hoofd ben je wel constant bezig met ervoor te zorgen dat alles goed komt, ook tussen ouders. Lichamelijk zit je neer, maar hier [wijst naar het hoofd, red.] ben je wel bezig." (GG4)

De manier waarop medewerkers de ontmoetingsplaats wensen open te houden in de figuurlijke betekenis van het woord, is volgens hen eerder subtiel van aard waarbij de lichamelijke en de fysieke aanwezigheid als instrument wordt gehanteerd.

"MW1: Je beweegt."

MW2: Je loopt wat rond in de ruimte. Soms doe je eens wat speelgoed weg om plaats te maken en dan komt er iemand naast je zitten of een kind helpt mee opruimen. Je bent er

zonder veel te zeggen." (GG3)

Ook ouders herkennen de rol van de medewerker in het figuurlijk openhouden van de ruimte. Bijvoorbeeld bij het doorbreken van kliekjes:

M1: Ik vind dat soms, heel soms wel als ik vrij vroeg kom, en die zitten daar zo alleen Arabisch te praten, dan vind ik dat soms wel moeilijk om zo binnen te komen, dat ik zoiets heb van 'oh ik ben hier alleen', omdat je dat dan ja niet verstaat.

B2: En wat doe je dan, ga je je dan apart zetten, ga je er dan bij zitten, loop je dan wat rond? Dat is misschien een moeilijke vraag.

M1: Nee, ik verstop mij dan.

B2: Achter u haakwerk?! – gelach –

M1: Ja zo, nee maar zo - op dat vlak is het dan wel heel fijn dat er medewerkers zijn want die komen dan altijd wel goedendag zeggen dus. Want anders zou je u wel helemaal zo vervelend voelen, denk ik, maar er zijn er altijd 2 dus als er 1 iemand zit te praten, komt er altijd wel iemand naar u." (FG3)

Een deel van de ouders verlangt niet enkel van de medewerker dat zij individuele aandacht schenken aan kinderen en ouders, maar eveneens dat ze **de groeps sfeer bewaken**. Dit houdt in dat de medewerkers er mee voor zorgen dat elke ouder zich goed voelt in de groep, dat men deel kan uitmaken van de groep en zich niet uitgesloten voelt:

M1: Bijvoorbeeld, ik bedoel daarmee, ik weet dat [medewerker A] zorgde dat alle mama's zich goed voelden in de groep. Niet individueel, maar in de groep. Maar als ik hier kom en er is een Berbers onderonsje dan ben ik uitgesloten. En bij [medewerker A] zou dat niet geweest zijn, en bij [medewerker B] en [medewerker C] is dat wel.

B2: En kan dat er mee te maken hebben dat zij zelf geen Berbers spreken, dat het voor hen moeilijker is om-?

M2: Neen, nee.

M1: Want [medewerker A] drukte er op om een taal te zoeken die iedereen begrijpt. Dus dan was dat niet altijd Berbers ..." (FG1)

Dit vergt van de medewerkers, volgens deze moeders, geen terughoudende houding, maar net een actieve houding: de medewerker stelt niet alleen grenzen, maar maakt werk van een bepaalde opvatting over samen-zijn. Bovenstaand voorbeeld van een 'Berbers onderonsje', illustreert de verwachting dat de medewerkers een rol opnemen in het verbinden van ouders met elkaar, in het figuurlijk openhouden van de ruimte zodat deze niet wordt ingenomen door groepen waar anderen moeilijker toegang toe krijgen. Men ziet dit als een taak van de medewerker en niet van zichzelf als ouder:

B1: Dan geraak je er gewoon niet meer in?

M1: Neen dan is dat veel moeilijker om er als mama in te geraken.

M2: Ja, maar zoiets moet een medewerker - die taak is niet aan ons.

[...]

B1: Is het dan de rol van de medewerker om-?

M2: Normaal wel. Als moeder, we kunnen allemaal fouten maken, de medewerker moet dat heel bewust bekijken. Dat is haar taak op zich. Daar moet ze echt, dat moet ze echt, 'nu is 't gedaan, nu efskes rustiger, probeer nu want die mama -'. Dat is goed, zo leren we. Dat ligt niet aan onze taak op zich. Ik ga niet andere mama's- Ik speel hier niet - " (FG1)

"M: Dan komen ze en dan zeggen ze zo iets heel onschuldigs en beginnen ze zo te babbelen. [...] ze weten als er een stilte valt ofzo, ze kunnen dat zo een beetje invullen, een beetje olie om het allemaal makkelijker te maken." (FG4)

Ook de medewerkers erkennen hun rol als bewaker van het groepsproces waarbij ze ervoor zorgen dat iedere bezoeker een plaats krijgt binnen de ontmoetingsplaats.

"MW: We hebben allemaal wel kindjes die we wat schattiger vinden, maar je kan dat dan eens tegen uw collega zeggen, maar het is niet goed als dat uit je gedrag blijkt. Mensen voelen dat." (GG4)

"MW: Een heel knappe vrouw in kleurrijke kleren en tegen die mama en plein public zeggen: 'Amaai, mama je ziet er goed uit.' Dat zijn dingen die je, als zorgdragende voor de ganse groep, niet kan zeggen. Er breekt dan iets." (GG4)

"MW: De ontmoetingsplaats is ook mee van ons en wat er gebeurt wordt mee gemaakt door wie er op dat moment allemaal aanwezig. Maar het dragen van de sfeer, het kader, het open houden van de ruimte, zorgen dat ieder er aanwezig kan blijven zonder dat mensen uitgestoten worden, dat is toch wel een heel stuk afhankelijk van het feit dat wij de ruimte mee dragen." (GG3)

Naast het onthaal en het openhouden van de ruimte komt ook hun rol als **opvoedingsondersteuner** aan bod. Het gaat over ondersteuning naar kinderen:

"M: die helpen mee met de kinderen" (FG 3)

"M: Yeah they play with my child. With everybody their child, they play with everybody." (FG2)

Daarnaast gaat het ook over ondersteuning naar ouders. Het gaat hier dan niet om het vervullen van een rol als expert in opvoedkunde. De bezoekers achten het belangrijk om zelf erkend te worden in hun rol als opvoedingsverantwoordelijke zonder daarbij bekritiseerd te worden.

"M1: Ze werken daar met een psycholoog dus echt mensen die hun vak zagezegd heel goed kennen en die soms een beetje impositant zijn en daar had ik het beetje moeilijk mee. En dat zij zo heel hard kijken van - precies een beetje controleren dat je niet iets verkeerd zou doen. Dat gaf mij niet zo het gevoel van op mijn gemak te zijn en ik heb dat nu nog altijd, ik vind dat daar veel te veel grenzen zijn en dat is voor een kind te veel grenzen.

B: Waar te veel grenzen, hier of in de andere ontmoetingsplaats?

M1: In de andere ontmoetingsplaats, dus ik kom meestal hier omdat ik hier op mijn gemak ben." (FG5)

Het niet actief opnemen van een adviserende rol naar ouders toe, wordt door de medewerkers duidelijk benoemd.

"MW: Wie zijn wij om advies te geven? Ik denk niet dat mensen naar ons komen om te horen wat wij ervan denken." (GG2)

"MW: Ik denk ook dat het de kracht is van de begeleider om niet op de voorgrond te treden, om een beetje onzichtbaar te zijn op dat moment zodat ouders niet het gevoel hebben dat ze gestuurd worden [...]. Dat je als begeleider er wel voor zorgt dat dingen gebeuren indien nodig, maar op een manier waarbij mensen voelen of denken dat het allemaal vanzelf gaat." (GG1)

Dit wil echter niet zeggen, dat medewerkers niet tussenkomen. Integendeel, de medewerkers geven aan dat ze op een subtiele en vooral niet-dwingende manier ontmoeting faciliteren. Bezoekers worden attent gemaakt op hun eigen gedragingen, die van hun kind of op het al dan niet vrijwillig uitsluiten van andere bezoekers, maar steeds met de intentie om bezoekers zelf inzicht te laten verschaffen en geen pasklare antwoorden te geven:

"MW: Het is echt de bedoeling om ouders veerkracht te geven. Soms is dat afwachten en aftasten waar je een rol kan spelen door al dan niet toe te treden.

MW: Wij gaan er mensen ook niet mee verder helpen door te zeggen hoe ze het moeten doen. Dat is ook de bredere opdracht van een inloopteam, om mensen te empoweren, te ondersteunen zodat ze zelf oefenkansen krijgen en er zelf zaken uithalen.

MW: Ik denk dat je ouders de ruimte moet geven om zelf met oplossingen te komen.” (GG4)

Er worden volgens de medewerkers diverse manieren gehanteerd om deze veerkracht en ruimte te bieden waarbij respect voor de eigenheid van de bezoeker en het principe van de vrijblijvendheid centraal staat. Medewerkers geven aan dit vooral te doen door de bal terug te kaatsen waardoor ouders zelf inzicht verschaffen, wat een duurzamer karakter heeft dan enkel adviseren:

“MW: De vraag terug stellen.

B: De vraag terug stellen?

MW: Ja, [...] eerder aan hen een vraag terug stellen dan een oplossing geven, want die is er niet. Vanuit mijn standpunt kan ik geen oplossing bieden. Als je de vraag terug stelt of verder uitdiept hebben ze [bezoekers] er misschien zelf een antwoord voor in plaats van dat wij iets moeten aanbieden dat waarschijnlijk niet toepasbaar is in de situatie die wij toch niet kennen.” (GG3)

“MW: Ik denk dat het vooral heel belangrijk is dat je zelf goed nadenkt of je iets kan inbrengen zonder te moeten uitleggen aan de mama of papa wat zij/hij moet doen. Als je ziet dat het uit de hand loopt, kan je de bal terugkaatsen en de ouders doen nadenken. Triggeren door een vraag te stellen.” (GG4)

Ook het welzijn en de psychosociale veiligheid van de kinderen werden benoemd, maar dan eerder in de positieve zin: ouders waarderen de **aandacht** die de medewerkers voor hun kinderen tonen en de oprechte interesse in diens leefwereld. Sommige ouders vinden dit voldoende en komen net daarvoor, andere ouders verwachten ook zelf in die aandacht te kunnen delen.

Eveneens vervullen medewerkers **een regulerende rol**; de begeleiders als ‘incarnatie’ van de regel hoe men moet / kan samenleven in deze (tijdelijk) gedeelde ruimte. Steeds op een niet veroordelende manier.

“M1: Er zijn regels maar het is niet zo - en die regels zijn duidelijk voor iedereen en iedereen houdt er zich ook wel aan - maar de manier waarop ze dat bereiken is heel ...

M2: ... Speels

M1: Heel speels, heel los, zonder met de vinger te wijzen

M2: Ja, dat is de reden dat ik me goed voel.

M1: Dat is daarom dat wij komen” (FG3)

In de gesprekken kwam heel vaak het waarborgen van de **veiligheid** terug. Ouders gaven aan dat ze soms teveel in hun gesprek opgaan, onoplettend zijn of nalaten van tussen te komen. Wanneer ook de medewerker in dergelijke situaties niet tussen zou komen en dus geen borg zou staan voor een veilige omgeving waarin kinderen elkaar niet al te ernstige verwondingen toebrengen, dan zou men niet terugkeren naar de ontmoetingsplaats. Zeker in conflictsituaties komt de regulerende rol tot uiting (bijvoorbeeld: kind doet een ander kind pijn):

“M1: Dan ben je toch blij dat er iemand die niet een ouder is, die er bij zit. Want jij denkt ook niet meer correct, vind ik, op dat moment. Je hebt zo iets van, God ja ...” (FG4)

“MW: Als ze [de kinderen] met twee aan het vechten zijn voor hetzelfde speelgoed. Je zou kunnen zeggen: ‘Komaan, we gaan dat hier eens oplossen.’ of ‘Ja, lastig als je allebei hetzelfde speelgoed wenst.’” (GG3)

Diversiteit laten bestaan ...

Vanuit de focusgesprekken met ouders merken we dat er geen eenduidigheid is in de betekenisverleningen van ouders. Zij zijn het soms (grondig) oneens met elkaar of verlangen net het tegengestelde in één en dezelfde ontmoetingsplaats. Dit vraagt uiteraard een enorme aandacht vanwege de medewerkers om deze verschillen te zien en tegelijkertijd ook een continue reflectie over hoe deze verschillen elk een plek kunnen krijgen in de ontmoetingsplaats. Het bewaken en hanteren van de dunne lijn bij het tussenkomen en faciliteren vraagt een aantal specifieke eigenschappen en kwaliteiten van de medewerker. Het in vraag stellen van de eigen waarden en normen samen met het onvoorwaardelijk accepteren van bezoekers is hierbij cruciaal.

"MW: Een heel groot inlevingsvermogen. U kunnen verplaatsen in de leefwereld van de mensen." (GG4)

"MW1: Uw eigen referentiekader durven loslaten, uw eigen waarden en normen ook in vraag stellen.

MW2: Als je daar zit en je ziet dingen waarvan je denkt: 'Wat gebeurt hier nu?', dat je dan niet probeert een oordeel te vellen [...]. Niets menselijks is ons vreemd." (GG3)

Hierbij beseffen de medewerkers dat zij niet centraal staan, maar één van de elementen zijn in de ontmoetingsplaats.

"MW: Soms kan je voor jezelf wel eens nieuwsgierig zijn en afvragen hoe het zou gaan, maar ook die terughoudendheid en realiseren dat het uw nieuwsgierigheid is en niet de nood van de moeder is een heel belangrijke attitude." (GG3)

"MW: Als mensen een gesprek voeren en iemand vertelt iets, komt het vaak voor dat mensen over zichzelf beginnen. Wij doen dat bewust niet." (GG2)

Daarnaast worden er een aantal concrete eigenschappen aangegeven die medewerkers belangrijk achten voor hun eigen functioneren. Ze denken hierbij aan mensen een warm hart toedragen, respect hebben voor iedereen en voor diversiteit, flexibel zijn, actief luisteren en omgaan met weerstand. Deze eigenschappen worden niet omschreven als aan te leren vaardigheden maar als een attitude die eigen is aan een medewerker in een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Soms verwijst men zelfs naar het beschikken over **voelsprietten** die aangeven wanneer en hoe een medewerker zich kan gedragen.

... vraagt om continue reflectie

Medewerkers geven aan heel vaak geconfronteerd te worden met situaties waar geen pasklare antwoorden op zijn, des te meer omdat ze ervan uitgaan dat deze ook niet te geven zijn. Dit roept vragen op bij hun eigen handelen en hun eigen waarden en normen die ze op de één of andere manier moeten kunnen ventileren. Het **teamgericht reflecteren** is hierbij een belangrijk instrument dat noodzakelijk is om de gewenste attitude te kunnen aanhouden en verdiepen.

"MW: Een aantal mensen haken af omdat het hier te onzeker is wat je moet doen. Er zijn geen procedures en we werken niet taakgericht. Je hebt de vrijheid die ook moeilijk is om te dragen, want je weet niet altijd wat je moet doen en achteraf denk je: 'Wat heb ik nu weer gedaan?' " (GG3)

"MW1: Reflectievermogen, zoals dit [groepsgeprek met medewerkers], daarover nadenken, afstand kunnen nemen van jezelf en anderen, situaties kunnen bekijken in vraag stellen.

MW2: Ik weet nog toen ik de ontmoetingsplaats alleen openhield heb ik supervisie gezocht.

De periodes waarin ik dat niet deed, waren lastig.” (GG4)

De constante zoektocht van de medewerkers naar de gepaste attitude staat hierbij centraal. Er bestaat niet iets als dé rol van een medewerker in een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Het is een constant zoeken, wikken en wegen.

“MW: Het is vallen en opstaan, leren en proberen en hoe meer ervaring je hebt, hoe sterker je in je schoenen staat. [...] Het feit dat we dat kunnen delen met elkaar door een supervisie is wel goed.” (GG1)

“MW: Het is niet zo: 'Ik heb hem, de attitude.' Het is constant worstelen bij de volgende situatie: 'hoe kijk je ertegenaan?' en 'wat doe je ermee?'. Dat zoeken is toch wel blijven groeien hoor, of je nu één jaar hier bent of tien jaar.” (GG3)

De eigenschappen en de daarbij gepaard gaande attitude waarover een medewerker in een ontmoetingsplaats dient te beschikken doet vragen oproepen over de mogelijkheid om vrijwilligers in te zetten in een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Sommige participerende ontmoetingsplaatsen maken reeds gebruik van vrijwilligers en zijn daar tevreden over. Dit zijn zowel vrijwilligers met een pedagogische achtergrond als met een non-pedagogische achtergrond. Er wordt hierbij wel veel zorg besteed aan de selectie, startvorming en continue ondersteuning van de vrijwilligers door middel van intervisie. Anderen kiezen bewust niet voor vrijwilligers.

Welkomstrituelen "I look if my name is there"

In de verschillende ontmoetingsplaatsen is het 'zich welkom voelen' van kinderen en ouders een belangrijk faciliterend element. Een middel dat bij een aantal ontmoetingsplaatsen gehanteerd wordt om kinderen en ouders te verwelkomen is het 'aanbellen'.

"MW: Als we de mensen gewoon laten binnen wandelen dan zou dat een minder warm onthaal zijn dan wanneer het persoonlijk gebeurt." (GG1)

"M: C'est comme si j'ai de la famille. On frappe dans la porte et il y est toujours quelqu'un. Il y a le propriétaire, il y a un habitant ou quand on vient à ONTMOETINGSPLAATS il y a quelqu'un qui nous accueille, et ça je trouve sympa. C'est pas comme un parc, parce que dans un parc il n'y a personne pour accueillir." (FG5)

Er worden uiteenlopende redenen gegeven die het belang van het eerste onthaal benadrukken. Zo onthalen ontmoetingsplaatsen bezoekers zodat deze niet plotseling in de ruimte zouden staan en ze nog wat uitleg kunnen krijgen, zodat ze een bekend gezicht zien, maar ook zodat ze individuele aandacht ontvangen en hun verhaal kunnen doen zonder dat ze dit met de andere bezoekers hoeven te delen. Ook praktische en veiligheidsgebonden overwegingen spelen een rol.

Vooraf het aanvullen van het bord met de namen van de kinderen (en soms ook van de volwassene) wordt moeilijk wanneer er geen fysiek onthaal is. Dit fysiek onthaal impliceert echter niet dat bezoekers het ganse openingsmoment aanwezig moeten zijn.

Het onthalen van bezoekers wordt door de medewerkers omschreven als meer dan het enkel en alleen openen van de deur. Ook de manier waarop de deur wordt geopend is betekenisvol waardoor er zorgvuldig aandacht wordt aan besteed. Het ontvankelijke karakter van het onthaal wordt hier als belangrijk beschouwd. Zo hecht één van de ontmoetingsplaatsen er expliciet belang aan om bezoekers te ontvangen in hun moedertaal met de bedoeling ze een welkomstgevoel te schenken.

"MW: Wat ik voor mezelf een heel grote kracht vind, is om ouders aan te spreken in hun moedertaal. Vooral wanneer ze aankomen, zelfs al zijn het maar twee of drie woordjes in een andere taal. [...] Die voelen onmiddellijk: 'Amai, die weet dat ik die taal spreek en die doet zelfs moeite om mijn taal te spreken.' Dat is dan ook meteen een drempel die verdwijnt dat de ouders een gevoel schenkt van welkom zijn en te mogen zijn wie ze zijn." (GG1)

Desalniettemin wordt het aanbellen ook als een mogelijke drempel aangehaald waardoor bezoekers niet durven langskomen. In ontmoetingsplaatsen waar dit niet het geval is, waar kinderen en ouders kunnen binnen wandelen zonder aan te bellen (zoals de Tatertuin en De Speelbabbels) verloopt het onthaal iets anders. Hier worden ouders vooral aangesproken bij hun aankomst waarna ze uitgenodigd worden om de ontmoetingsruimte te betreden.

"MW: Zeker als mensen voor de eerste keer komen. Die komen dan met een onzeker gevoel van: 'Goh, wat mag ik verwachten?' Die worden dan aangesproken." (GG2)

Naast het aanbellen is het **noteren van de naam van het kind** op het bord meestal een belangrijk welkomstritueel. Terwijl de ene ouder dit belangrijk vindt, kijkt de ander zelden of nooit naar dit bord. Het vormt echter wel "un petit rituel" (FG5) dat nergens anders plaatsvindt. Sommige ontmoetingsplaatsen kiezen ervoor om enkel de naam van het kind te noteren en het zo als persoon ook symbolisch in de ruimte een plaats te geven. De naam van de ouder noteren ze niet omwille van het bewaren van de anonimiteit. Zoals de titel van deze paragraaf aangeeft, kan het ook voor ouders belangrijk zijn dat hun aanwezigheid letterlijk erkend wordt. Het geeft hen een plek in de ruimte, zelfs wanneer ze al vertrokken zijn, dan staat hun naam er nog tot aan het einde van het openingsmoment. Het bord vormt zo een weergave van het komen en gaan die dag.

Ook het klaarzetten van de ruimte door de medewerkers heeft als doel kinderen en ouders welkom te laten voelen in de ruimte.

"MW: We hebben voor de ouders de koffie en thee die belangrijk is. Dat geeft een thuisgevoel als ze aankomen." (GG1)

"MW: Als kinderen binnenkomen willen we dat ze het speelgoed meteen zien liggen en zin hebben om ermee te spelen. In het kinderkeukentje wordt de valse citroen met het bijhorend mes op het plankje gelegd zodat kinderen het niet meer moeten uithalen, maar dat het een soort aantrekkingskracht heeft om ermee te spelen." (GG1)

Het welkom voelen in een ontmoetingsplaats is belangrijk voor kinderen en ouders. Wanneer men zich ergens niet welkom voelt, keert men niet meer terug. Zo geeft een moeder aan dat ze een andere ontmoetingsplaats niet meer bezoekt.

"M: Nee, dat was niet voldoende. Ik vond ze heel koud als ik daar binnenkwam en ik vond ze heel koud tegenover mij. Ik had zo een gevoel van: 'Hoe werkt dat hier?' Ik kreeg dan wel de uitleg, maar dat was het dan ook. Er was niets anders en dan bleven ze gewoon aan hun tafeltje zitten en dat was het." (FG6)

Taal

Een belangrijk aspect dat zowel belemmerend als faciliterend kan werken voor ontmoeting is **taal**. Eerder kwam al aan bod dat het voor een deel van de ouders belangrijk is om een plek te krijgen in de groep, in de ontmoetingsplaats. Dit kan vele vormen aannemen: voor de één begint dat bij de eigen naam op het bord zien, voor de ander betekent dat betrokken worden in een conversatie die gaande is. Terwijl namen echter eenvoudig kunnen gelezen worden, is het veel minder vanzelfsprekend om een gesprek aan te gaan over opvoeding maar ook andere zaken, zeker als er geen - of slechts beperkt - een gedeelde taal is. Dan is het een kwestie van op zoek gaan naar andere betekeniskaders die mensen kunnen verbinden. In die zoektocht is men zelf betrokken, maar legt men toch ook grotendeels in handen van de aanwezige medewerkers. Deze medewerkers moeten **bruggen kunnen bouwen** tussen mensen, over grenzen (zoals verschil in taal) heen.

De ouders geven echter ook aan dat ze graag vrij blijven in de keuze om al dan niet met ander(stalig)en in interactie te gaan. Als ze een (één-op-één) conversatie voeren met een andere moeder, moet dit in een gedeelde taal kunnen, ook als dat niet het in Nederlands is. Het gebruik van taal hangt echter wel af van het soort gesprek dat gevoerd wordt. Een moeder probeert het als volgt uit te leggen:

"M1: Iedereen is hier welkom, hé. Iedereen moet zich hier thuis voelen, hé - allez, moet niet - moet de kans krijgen om zich thuis te voelen. Dus als ze geen Nederlands kunnen, vind ik ook dat er ... Maar er is een verschil tussen iemand zich thuis laten voelen en een koffieklets houden. Dat vind ik een verschil.

B2: En wat is dan precies het verschil voor u?

M1: Euhm, wacht, hé. Dat is gevoelsmatig. Dat is iets moeilijker om dat uit te drukken. Een koffieklets is, vind ik, dan geraak ik er heel moeilijk tussen om mij ook in de groep een plaats te vinden. Als er vertaald wordt en iedereen zoekt naar een taal die iedereen begrijpt, dan is dat voor mij gemakkelijker. Want dan zoeken ze naar iedereen. Is dat duidelijk? Het is echt gevoelsmatig hé." (FG1)

Deze wens om niet buiten de groep te vallen, was meteen ook deze moeder haar bezorgdheid als ze de eerste keer binnenkwam:

"M: Ik wel, bij mij was dat, ik werd heel goed ontvangen. De medewerkers ontvangen u heel goed en voor mij was dat een ervaring want 'oh ow, integratie komt van twee kanten'. Dus als er hier dan een Berbers onderonsje was, dan stond ik langs buiten en dan moest ik proberen mij daar tussen te mengen, terwijl ik weet dat zij dat dagdagelijks ervaren. Dat zij erbuiten vallen

en er niet in horen. Toen dacht ik 'oké, dat is hier een uitdaging'. Ik ga daar in zitten maar de begeleiding [medewerkers] hebben mij daar wel in geholpen. Die hebben wel op tijd gezegd van 'er is hier nu iemand bij, we kunnen niet alleen Berbers praten'. Dat was mijn eerste ervaring. Maar ik vond dat een hele uitdaging.'" (FG1)

Uit deze fragmenten mag blijken dat een ontmoetingsplaats die een diversiteit aan gezinnen bereikt of wil bereiken niet om een taalbeleid heen kan. Wil men taalbarrières overbruggen, dan moet hier beleid op gevoerd worden, al is het niet zo eenvoudig om aan te geven hoe dit kan gebeuren. Een anderstalige medewerker in het team kan bijvoorbeeld aan gezinnen de boodschap geven dat er ruimte is voor meertaligheid in de ontmoetingsplaats.

Het overbruggen van taal blijkt in elk geval een waardevolle mogelijkheid in de ontmoetingsplaats, omdat het ook contacten daarbuiten mede mogelijk maakt. De **drempel** om andere ouders bijvoorbeeld aan de **schoolpoort** aan te spreken, ligt vaak **veel hoger**: de plek is er niet op voorzien (gelegen aan een drukke weg, beperkt in tijd, ouders kennen elkaar niet, ...). Verschillende moeders vertellen dat, door hun bezoeken aan de ontmoetingsplaats, het eenvoudiger is om andere moeders aan te spreken:

"M: En voor mij is dat ook contact gewoon met de buurtmensen. Voor mij persoonlijk, hé. Om met mensen van de buurt te geraken. Want, hoe moet ik dat zeggen, aan de schoolpoort, als ik aan de schoolpoort sta met mijn kinderen weet ik niet altijd van 'welke mama spreekt er Nederlands en welke niet?' En door dat ik in ONTMOETINGSPLAATS zit heb ik contact met de mama's ook aan de schoolpoort." (FG1)

Ruimte en inrichting

De ruimte is ook een belangrijke factor om ontmoeting te faciliteren (cfr. Rol van de begeleider bij klaarzetten van de ruimte en welkom voelen van bezoekers). Toch komt het thema 'ruimte of inrichting' weinig expliciet aan bod in de focusgesprekken met de ouders. Wanneer het ter sprake komt, dan gaat het vooral over de bewegingsruimte, de variatie aan speelgoed (dat anders is dan thuis), de huiselijke en gezellige inrichting. In 1 ontmoetingsplaats halen de moeders in de focusgesprekken de slechte akoestiek aan, waardoor het er meteen als heel druk wordt ervaren. Ook wordt de hygiëne in 1 van ontmoetingsplaatsen aangehaald.

Deel 4: Vijf verhalen

In dit deel schetsen we de ontmoetingsplaatsen die deelnamen aan de projectgroep. Het is hun eigen verhaal, waarin hun visie en de context waarin ze werken wordt beschreven.

De Speelbrug

Foto: De Speelbrug (Hester Hulpia)

De Speelbrug, opgericht in 1995, is een autonome VZW die projectsubsidie ontvangt van Kind & Gezin. Momenteel vormen 8 vrijwilligers en 4 deeltijdse personeelsleden (1,13VTE; een halftijds coördinator, 3 psychologen die elk 8u per week werken in de ontmoetingsplaats) het Speelbrugteam.

De Speelbrug is open op dinsdag-, woensdag- en vrijdagvoormiddag (9u30-12u) en op maandag- en vrijdagnamiddag (14u30 – 17u30).

De Speelbrug werd opgericht als een psychosociaal project, geïnspireerd door de werking van de Maisons Vertes en Françoise Dolto met als doel de vroege ouder-kind relatie te ondersteunen. Dolto wou via de Maisons Vertes ontwikkelingsmoeilijkheden bij jonge kinderen voorkomen. Zij beschouwde de ontmoetingsplaats als een intermediaire ruimte, d.w.z. een overgang tussen gezin en kinderopvang of school, van het kerngezin naar anderen, van besloten relaties naar open confrontatie (Van der Mespel, 2011). De Speelbrug volgt deze insteek en situeert zichzelf daarmee op de brug tussen de preventieve geestelijke gezondheidszorg en opvoedingsondersteuning. De Speelbrug profileert zich als een laagdrempelige ontmoetingsplaats voor jonge kinderen van nul tot vier jaar en hun zorgfiguren. Kinderen en ouders kunnen er spelen, praten, ervaringen uitwisselen, vragen stellen en gelijken ontmoeten (De Speelbrug, 2011).

De Speelbrug is gelegen in de Brederode wijk op het Zuid in Antwerpen, op het snijpunt met de Leien en de wijk Antwerpen Zuid/Centrum (nu een trendy buurt). De bezoekers komen voor 70% uit deze twee wijken. De Brederodewijk is een woonbuurt gelegen rond één lange winkelstraat met duidelijke vertegenwoordiging van Turkse en enkele Marokkaanse winkels. Er zijn zowel sociale woningen als middenklasse woningen (nieuw en oud) en flatgebouwen. Er zijn heel wat kleuterscholen en kinderopvangcentra alsook woonzorgcentra in de buurt.

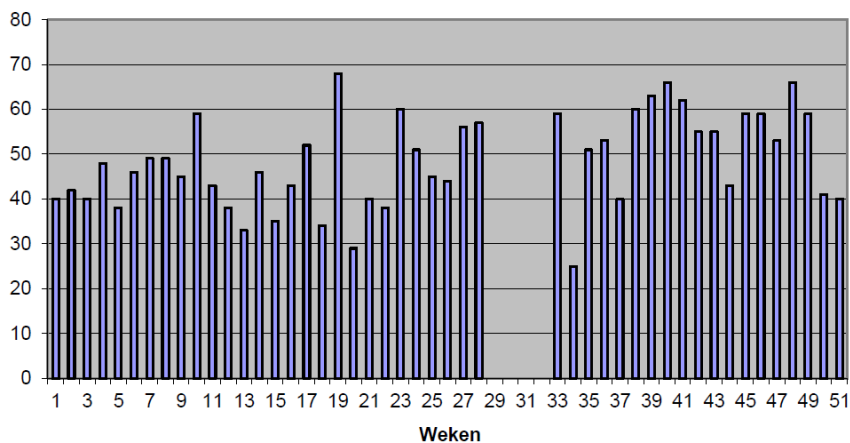

Er is ook een grote diversiteit wat betreft etnische origine: iets minder dan de helft van de bewoners zijn van allochtone origine. De 3 grootste groepen zijn afkomstig van Europa (13,9%), Turkije (11,4%), Marokko (6,7%).

Ook de bezoekers van De Speelbrug kennen een grote diversiteit op vlak van origine en sociaal economische status. Zij spreken met hun kind Nederlands of andere talen. Het overgrote deel is gehuwd of samenwonend. Uit de schriftelijke survey bleek dat velen (84%) een diploma hoger onderwijs hebben en dat geldt ook voor de partners. Zij wonen vooral in de buurt van De Speelbrug (Bron: survey).

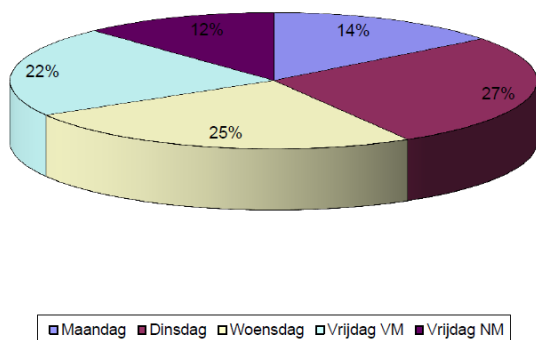
Het jaarverslag 2012 stelt dat in het najaar er een aantal weken zijn waar 60 en meer kinderen ontvangen werden. Dat betekent dagen met 20 (en meer) aanwezigen (kinderen en ouders). Bij goed weer vanwege de extra buitenspeelruimte stelt dit geen probleem. Maar bij slecht weer en naargelang (het spel en het gemoed van) de bezoekers is dit soms minder evident.

Aantal kinderen per week

Dinsdag, woensdag en vrijdag zijn de drukste momenten (respectievelijk 27, 25, 22%). Maandagnamiddag en vrijdagmiddag blijken de rustige momenten.

Aantal kinderen per openingsmoment

Baboes Centrum & Nieuwland

Foto: Baboes Nieuwland Caroline Boudry)

Foto: Baboes Centrum (©Baboes)

In 2007 werd het project Opvoeden in Brussel opgestart waarbij het Brusselse beleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie een voortrekkersrol wou spelen in de toenmalige aandacht voor opvoedingsondersteuning (Vandenbroeck et al., 2007). In 2009 kreeg diezelfde VZW de financiële middelen om een eerste Brusselse ontmoetingsplaats op te richten die de naam Baboes Centrum meekreeg (Mertens, 2011) en in september 2011 opende Baboes Nieuwland haar deuren. Voor Baboes ontvangt Opvoeden in Brussel vzw projectsubsidies van het Stedenfonds vanuit de VGC. Tevens is er financiële steun vanuit Actiris, aangezien de 4 medewerkers en de hoofdbegeleider van Baboes onder GECO-contract werken. Daarnaast is er de algemeen coördinator van Opvoeden in Brussel vzw.

Voor de ontwikkeling van hun visie zocht Baboes inspiratie bij de Maisons Vertes en de Italiaanse Spazio Insieme. Zij vonden ook steun bij de expertise van De Speelbrug. Baboes wil, naast een plaats voor kinderen (0-4 jaar) en voor ouders, ook een plaats zijn waar relationeel burgerschap vorm krijgt: het is een van de vele plaatsen waar kinderen en ouders vorm geven aan hun identiteit als persoon, als ouder, als Brusselaar... vanuit verbondenheid. De insteek is in de eerste plaats vorm en inhoud geven aan opvoeding als gedeelde verantwoordelijkheid. Dit als tegengewicht voor de individualisering van de ouderlijke verantwoordelijkheid (Van der Mespel, 2011).

Baboes Centrum ligt op de Vlaamsesteenweg, in een gezellige buurt van Brussel centrum met leuke restaurants, een veelheid aan winkels en op tien minuten wandelen van het kanaal. Naast Baboes Centrum ligt een basisschool en het kinderdagverblijf Minimabo.

Baboes Nieuwland situeert zich eveneens in Brussel-stad, maar dan vlakbij het station Brussel Zuid, in de Marollen. Baboes Nieuwland maakt deel uit van de Brede School Nieuwland en ligt vlakbij de basisschool St-Joris en het kinderdagverblijf Nieuwkinderland. In de straat Nieuwland liggen grijze grauwe sociale flatwoningen. Nieuwland valt als het ware net buiten de gezelligheid van de Stalingradbuurt aan de ene kant en de Marollen aan de andere kant.

De bezoekers van Baboes Centrum en Nieuwland kennen een grote diversiteit op vlak van origine en sociaal economische status. Zij spreken meestal Frans, Nederlands of een andere taal met hun kinderen. De schriftelijke survey toonde dat het overgrote deel gehuwd of samenwonend is. 75% heeft een diploma hoger onderwijs en dat geldt ook voor de partners. Zij wonen in zeer diverse gemeentes van Brussel.

Baboes Centrum is geopend op dinsdag (8u45-13u), woensdag (12u30-16u30), donderdag (13u-17u) en op zaterdag (9u30-12u30). Baboes Nieuwland is geopend op dinsdag (11u-16u), woensdag (13u-

17u), vrijdag (12u-16u) en zaterdag (9u30-12u30). Baboes Centrum wordt het drukst bezocht op donderdag en zaterdag (gemiddeld respectievelijk 17 kinderen en 15 kinderen); Baboes Nieuwland op zaterdag (gemiddeld 9 kinderen; bron: Jaarverslag Baboes 2012). In Baboes Centrum komen per maand gemiddeld 213 kinderen vergezeld van 198 volwassenen; in Baboes Nieuwland zijn dat per maand gemiddeld 106 kinderen en 100 volwassenen.

Het jaarverslag 2012 toont dat in Baboes Centrum 70,9% van de aanwezige opvoedingsverantwoordelijken moeders waren. Het aantal vaders staat voor 2012 op 19,8% en de grootouders en andere opvoedingsverantwoordelijken volgen met respectievelijk 3,0% en 6,3% van het totale aantal aanwezige opvoedingsverantwoordelijken. Op zaterdagen is er een opvallend groter aantal vaders aanwezig dan op andere dagen. In Baboes Centrum zijn 33,7% van de bezoekers op zaterdag vaders en in Baboes Nieuwland is dat 25,4%.

In Baboes Nieuwland waren in 2012 74,3% van de aanwezige opvoedingsverantwoordelijken moeders. Het aantal vaders staat voor 2012 op 19,3% en de grootouders en andere opvoedingsverantwoordelijken volgen met respectievelijk 3,3% en 3,2% van het totale aantal aanwezige opvoedingsverantwoordelijken.

Mut De Muis (Inloopteam Zuidrand)

Foto: Mut De Muis (@website Inloopteam Zuidrand)

Mut De Muis, een ontmoetingsplaats voor zorgfiguren en hun kinderen van 0 tot 3 jaar is gelegen te Antwerpen, in de wijk Hoboken-Kiel-Valaar. Deze wijk wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van verschillende etnisch-culturele groepen. Cijfermateriaal afkomstig van de site van Stad Antwerpen toont dat het percentage allochtonen in de wijk Kiel bijzonder hoog is (68%). De grootste groep bestaat uit mensen van de Europese Unie en Marokkanen. In de buurtwijken Hoboken en Valaar ligt het percentage allochtonen lager (30%). Uit cijfermateriaal van Kind & Gezin blijkt dat 41% van de mensen die het consultatiebureau bezoeken op het Kiel, in kansarmoede leeft. Op het consultatiebureau zijn 76 verschillende nationaliteiten aanwezig, 51% komt uit de Maghreb of Turkije. Wanneer we kijken naar het opleidingsniveau van de mama's zien we dat de grootste groep (32%) geen diploma heeft; 19% heeft een diploma lager secundair, slechts 21% heeft een diploma hoger secundair onderwijs. De cijfers voor de buurtwijken Hoboken en Valaar zijn toch wel enigszins anders. Het percentage cliënteel in kansarmoede voor het consultatiebureau in Hoboken is 12%. We zien een verschil van dezelfde grootorde wat betreft het opleidingsniveau van de mama's: 36% heeft een diploma 3de graad secundair onderwijs en 34% heeft een diploma hoger onderwijs. Deze cijfers geven een beeld van ouders die in de omgeving van de ontmoetingsplaats wonen, maar zijn daarom

niet representatief voor de populatie die de ontmoetingsplaats bezoeken.

De ontmoetingsplaats werd opgestart door Inloopteam Zuidrand (De Voorzorg). Het accent van het Inloopteam ligt in het aanbieden van groepswerkingen voor kwetsbare groepen waarin ervaringsuitwisseling, opbouw van een meer informeel steunend netwerk en het vergroten van krachten en competenties voorop staat. Het Inloopteam kent een opdracht tot pedagogische ondersteuning maar heeft oog voor de randvoorwaarden die het pedagogische klimaat beïnvloeden. Met Mut de Muis wil het Inloopteam een aanbod creëren dat het verschil in cultuur kan overstijgen waardoor er meer mogelijkheden ontstaan om aansluiting te vinden bij de grote culturele diversiteit die de wijk typeert.

In het Inloopteam werken momenteel 4 groepswerkers en 1 coördinator. 2 van de groepswerkers zijn van Marokkaanse afkomst en kunnen de mama's in het Arabisch en het Berbers te woord staan. 4 van hen verzorgen de werking van de ontmoetingsplaats.

Mut de Muis is 3 maal per de week open gedurende een 3-tal uren. Op dinsdag- en woensdagvoormiddag is er telkens 1 groepswerker aanwezig. Op dinsdagnamiddag, een moment met veel bezoekers, wordt de werking verzorgd door 2 groepswerkers. Tot op heden wordt er gekozen om niet met vrijwilligers aan de slag te gaan.

In 2012 waren er 85 openingsmomenten, met 656 bezoeken. Gemiddeld zijn er dus 8 gezinnen aanwezig per openingsmoment (bron: Jaarverslag 2012).

De moeders die gebruik maken van Mut de Muis zijn voornamelijk van vreemde origine. Ze spreken Arabisch of Berbers met hun kinderen. Russisch, Afghaans, Turks, Pools, Frans en Tsjetjeens komen ook voor in de ontmoetingsplaats, maar in mindere mate. Het overgrote deel van de mama's zijn laaggeschoold en leven in kansarmoede. Enkele van de mama's hebben in het land van herkomst een diploma hoger onderwijs behaald, maar het niet machtig zijn van de taal vormt een barrière waardoor zij geen toegang hebben tot de overeenkomstige functies op de arbeidsmarkt. De meesten zijn gehuwd, ook alleenstaande mama's komen naar de ontmoetingsruimte, maar in mindere mate. Vaders komen nauwelijks naar Mut de Muis.

Het Speelhuis & De Speelbabbels (Inloopteam Pothoek)

Foto: Het Speelhuis (Hester Hulpia)

Foto: Speelbabbel Linkeroever (©ILT Pothoek)

Uit de cijfergegevens van Kind & Gezin leren we dat het cliënteel van het consultatiebureau Antwerpen Pothoekstraat bestaat uit bijna 50% kinderen die in armoede leven en 76 verschillende nationaliteiten. Voor Luchtbal is dat 55% kinderen in armoede en 46 nationaliteiten, Linkeroever telt 31% kinderen in armoede en 66 verschillende nationaliteiten. Belangrijke nuance is dat deze gegevens niet persé representatief zijn voor de populatie die de ontmoetingsplaatsen bezoeken. Er zijn immers ook gezinnen die niet in de directe omgeving wonen van de ontmoetingsplaats (en dus

op consult gaan in een ander consultatiebureau van Kind & Gezin). Deze cijfers geven wel een beeld van de ouders die in de directe omgeving van de ontmoetingsplaats wonen.

De ontmoetingsplaatsen Het Speelhuis en De Speelbabbels brengen ouders met hun kinderen van 0 tot 3 jaar samen. Tijdens schoolvakanties zijn ook oudere kinderen (tot en met 5 jaar) welkom. Het Speelhuis en De Speelbabbels worden gecoördineerd door Inloopteam Pothoek (Antwerpen) dat op haar beurt onder Kind en Preventie VZW valt. Deze VZW, erkend door Kind & Gezin is het organiserend bestuur van consultatiebureaus en 5 van de 15 inloopteams in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Inloopteam Pothoek organiseert naast de ontmoetingsfunctie ook andere groepsgerichte opvoedingsondersteunende activiteiten (zoals Triple P vorming en Boekenboot) alsook individuele gezinsondersteuning.

Het Speelhuis gaat door in een aparte ruimte die exclusief gebruikt wordt als ontmoetingsplaats. Deze ruimte is gelegen achter in het gebouw waar zich ook het consultatiebureau van Kind & Gezin bevindt.

De Speelbabbels startten in april 2009 in drie stedelijke kinderdagverblijven. Vandaag de dag organiseert Kind en Preventie De Speelbabbels op vier verschillende locaties in Antwerpen: Luchtbal, Linkeroever, Merksem en Deurne. In dit onderzoek participeerden enkel Speelbabbel Luchtbal en Speelbabbel Linkeroever. Aangezien de opstart van Speelbabbel Merksem en Speelbabbel Deurne samenliep met de opstart van het onderzoeksproject, namen deze ontmoetingsplaatsen niet deel aan het onderzoek. 3 van de 4 Speelbabbels gaan door in de wachtruimte van het consultatiebureau van Kind & Gezin. Enkel Speelbabbel Luchtbal vindt plaats op de locatie van een stedelijk kinderdagverblijf.

Per week zijn er 6 openingsmomenten: 4 Speelbabbels (dinsdagvoormiddag en -namiddag, donderdagvoormiddag en vrijdagvoormiddag) op 4 verschillende locaties, en 2 keer Het Speelhuis (maandagnamiddag en donderdagvoormiddag). Voor deze 6 openingsmomenten is er 2.8 FTE voorzien; men werkt niet met vrijwilligers. Ook is er 1.2 FTE coördinatie voor het ganse inloopteam. Het jaarverslag leert ons dat er in 2012 93 openingsmomenten waren in Het Speelhuis waarop gemiddeld 10 à 11 kinderen en 9 à 10 volwassenen aanwezig waren. In de Speelbabbel Luchtbal waren er in 2012 41 openingsmomenten, met gemiddeld 5 à 6 kinderen en 4 à 5 volwassenen. Speelbabbel Linkeroever was 46 keer open, waarop gemiddeld 8 kinderen en 6 à 7 volwassenen aanwezig waren.

58% van de gezinnen die Het Speelhuis bezochten, is van Marokkaanse herkomst. 11% is Belgisch, en de overige 31% van de bezoekers komen uit 25 andere herkomstlanden. In 2012 bereikte Het Speelhuis 134 verschillende gezinnen.

Uit het jaarverslag 2012 van De Speelbabbels blijkt dat 37% van de gezinnen die De Speelbabbel Luchtbal bezochten van Belgische herkomst is. 35% is Marokkaans en de overige 28% van de bezoekers komen uit 8 andere herkomstlanden. 44% van de gezinnen die De Speelbabbel Linkeroever bezochten, zijn van Belgische herkomst. 21% is Marokkaans en de overige 35% van de bezoekers komen uit 11 andere herkomstlanden. In totaal bereikte Speelbabbels 103 verschillende gezinnen in 2012.

De Tatertuin

De Tatertuin is een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders in Boom, ingebed in Boempetat!, een ruilwinkel met allerhande benodigdheden voor kinderen tussen 0 en 3 jaar oud. Boempetat! zag het licht in augustus 2011 na een projectoproep van Vlaams Minister voor Armoedebestrijding Ingrid Lieten. De oproep had als doelstelling lokale initiatieven ter bestrijding van armoede bij kinderen van 0 tot 3 jaar oud uit te bouwen en te versterken. Het OCMW van Boom coördineert Boempetat!

en de Tatertuin en verzamelde verschillende partners om samen aan de slag te gaan (Elkaouakibi, 2011). Boom is een gemeente met veel jonge gezinnen en een hoog geboortecijfer¹⁰.

Foto: De Tatertuin (Hester Hulpia)

Boempetat! wenst naast materiële steun, ook tegemoet te komen aan de niet-materiële noden van de ouders. Ze trachten dit te doen via het installeren van een informatiehoekje en een koffiehoeke in de winkelruimte waar klanten een babbeltje kunnen slaan met andere klanten en medewerkers. Ze organiseren ook verschillende activiteiten met een beperkt aantal sessies waarvoor ouders vooraf moeten inschrijven (bvb. babymassages, EHBO-cursussen en workshops omtrent gezonde voeding). Het ontmoetingsmoment, georganiseerd op donderdagvoormiddag die de naam Tatertuin met zich meekreeg wordt als één van deze activiteiten beschouwd (Elkaouakibi, 2011). De Tatertuin bevindt zich in een lokaal achter de ruilwinkel Boempatat!, dat gelegen is in een winkelpand in de Blauwstraat, een winkelwandelstraat in Boom. Het ligt in het centrum, in de nabijheid van andere winkels en een basisschool. Op de blogspot staat volgend bericht:

Wil je graag andere ouders ontmoeten?

Zoek je een plek waar je kind leuk kan spelen met andere leeftijdsgenootjes?

In de TATERTUIN kan je als ouder samen met je kind komen spelen in onze gezellige ontmoetingsruimte.

Voor mama's en papa's, grootouders, ... met kindjes van 0 jaar tot 3 jaar.

Alle donderdagen van 9u00 tot 11u30

(<http://boempetat.blogspot.be/>)

De eerste zin op de blogspot focust vooral op de ontmoeting tussen ouders. Pas op de tweede plaats komt het spel van het kind met andere kinderen. In derde instantie komt het spelen van kinderen en ouders ter sprake.

Boempetat! is gesloten op maandag en zondag. Alle andere dagen is de ruilwinkel open (dinsdagnamiddag, woensdagvoor- en namiddag, donderdagvoormiddag, vrijdagvoor- en namiddag en zaterdagvoormiddag). Op donderdagvoormiddag is ook de Tatertuin geopend.

De bezoekers van Boempetat! zijn hoofdzakelijk moeders met jonge kinderen en zwangere vrouwen. In die groep merken we een grote verscheidenheid: vriendinnen die samen winkelen, mama's die alleen komen, koppels met hun kinderen, grootouders, bakfietsouders, ... Er is ook een grote culturele diversiteit onder de bezoekers. De meerderheid blijkt laaggeschoold. Zij wonen allen in Boom.

¹⁰ http://www.boom.be/nl/product_catalog/216/demografie-statistische-informatie-bevolking-2007.html

Naar de Tatertuin komt op het moment van het project nog een beperkt aantal bezoekers. Volgens de gegevens van het OCMW Boom waren dit in november en december 2012, 6 afzonderlijke (aanstaande) mama's. 1 mama is een vaste klant en komt wekelijks naar de Tatertuin.

In Boempetat! werken 7 betaalde medewerkers vanuit het OCMW (waarvan 5 slechts een halve dag per maand), 1 artikel 60-er (3 dagen per week) en 9 vrijwilligsters (waarvan 2 elke week een halve dag komen, 5 komen 2 halve dagen per maand en 2 komen 1 keer per maand.)

Wanneer de Tatertuin geopend is, is er meestal 1 vrijwilliger voor de Tatertuin aanwezig, 1 voor de ruilwinkel en een betaalde kracht vanuit het OCMW.

Deel 5: Actiepunten

In wat volgt gaan we dieper in op de actiepunten genomen door de ontmoetingsplaatsen uit de projectgroep om hun toegankelijkheid voor en na de deur te verbeteren. De resultaten van de verkennende fase brachten de ontmoetingsplaatsen tot een aantal interessante inzichten, die leidden tot actiepunten. Deze actiepunten werden opgesteld door het team van elke ontmoetingsplaats en werden bediscussieerd op de bijeenkomsten van de projectgroep. Zo inspireerden de verschillende ontmoetingsplaatsen elkaar. Een aantal ontmoetingsplaatsen konden reeds bepaalde actiepunten uitwerken, bij anderen zijn het voorstellen die ze hopen in de nabije toekomst te kunnen realiseren.

Actiepunten i.h.k.v. de toegankelijkheid voor de deur

Conceptbekendheid

Uit de verkennende fase bleek duidelijk dat 'ontmoetingsplaatsen' niet gekend zijn. Veel bevroegde niet-gebruikers hebben er nog nooit van gehoord, weten niet wat het is of wat er gebeurt. Deze bevinding zette elke ontmoetingsplaats aan het denken: Hoe kunnen we ons bekend maken?

Toeleiding door Kind & Gezin

De verkennende fase leerde ons dat veel ouders worden toegeleid door Kind & Gezin, maar dat Kind & Gezin de werking van ontmoetingsplaatsen niet voldoende kent en dat deze toeleiding niet structureel verloopt. Zo wordt veelal enkel toegeleid bij problemen.

Het Speelhuis en De Speelbabbels focussen daarom in hun actieplannen op de bekendmaking bij Kind & Gezin. Ze ontwierpen een **sticker** en een **flyer** die toegevoegd zal worden aan het Kindboekje van Kind & Gezin dat ouders ontvangen bij hun eerste bezoek aan het consultatiebureau. De vrijwilligers van het consultatiebureau zullen instaan voor de verspreiding van de flyers en stickers om ouders te sensibiliseren voor de ontmoetingsplaatsen. Mondelinge toelichting zal hierbij belangrijk zijn. Daarenboven bezoeken de medewerkers van Het Speelhuis en De Speelbabbels op regelmatige basis het **regioteamoverleg** van Kind & Gezin waarbij de ontmoetingsplaats haar activiteiten en werking voorstelt aan de gezinsondersteuners en de regioverpleegkundigen. Ook op de **vrijwilligersvergaderingen** van de desbetreffende consultatiebureaus lichten ze regelmatig het concept van de ontmoetingsplaatsen toe.

Ook *Mut De Muis* organiseert **halfjaarlijkse bezoeken voor de consultatiebureaus van Kind & Gezin** en heeft de indruk dat dit wel degelijk rendeert.

Visualiseren van ontmoetingsplaatsen

De ontmoetingsplaatsen zijn allen op zoek naar hoe ze hun werking kunnen kenbaar maken. Ze zoeken naar manieren om zichtbaar te maken wat een ontmoetingsplaats is en wat er mogelijks kan gebeuren. In *Het Speelhuis en De Speelbabbels* wil men een **fotocollage met sfeerbeelden** maken en deze ophangen in de verbonden consultatiebureaus. Op die manier krijgen zowel ouders als toeleiders een visueel aanknopingspunt. Deze fotocollage is nog niet gemaakt, maar men plant dit uit te werken dit najaar. Bij de opmaak van deze fotocollage zal voldoende aandacht besteed

moeten worden aan de diversiteit (van bezoekers en van betekenisverleningen).

Ook *Mut de Muis* denkt na over het visualiseren. De medewerkers vinden dat de combinatie van een ontmoetingsplaats met een Inloopteam niet altijd evident is. Een Inloopteam is specifiek gericht op maatschappelijk kwetsbaren terwijl een ontmoetingsplaats gericht is op alle ouders met jonge kinderen. In de buitenwereld zorgt dit vaak voor onduidelijkheid: zowel ouders als professionals denken vaak dat het initiatief zich enkel naar kwetsbare gezinnen richt. Daarom heeft men beslist om de **affiches aan te passen** naar "een ontmoetingsplaats is er voor alle ouders met jonge kinderen". Deze affiches worden rondgedragen naar verschillende diensten in de buurt (zoals kinderdagverblijven) en nogmaals voorzien van mondelinge toelichting (zie bijlage).

Om het concept naar ouders te verhelderen, is het team van Mut de Muis ook op zoek naar verschillende methodieken, waaronder het gebruik van **een fotomuur**. Het team wil hier een bijzondere alertheid aan de dag leggen bij het kiezen van foto's. Zij vrezen namelijk dat een te beperkte selectie net drempelverhogend zou kunnen werken als ouders hun verwachtingen niet op de foto's terugvinden. Om deze valstrik te vermijden, willen ze de foto's door bezoekende ouders laten maken, vertrekkende van de vraag: "Waarom kom jij naar Mut De Muis?" en deze onderschrijven met citaten van ouders waaruit de grote diversiteit aan verwachtingen blijkt.

Ook *De Speelbrug* maakt gebruik van beeldmateriaal (foto's) en schriftelijke getuigenissen van ouders om hun werking bekend te maken bij ouders en professionals in de omliggende consultatiebureaus en scholen. Door dit bekendmakingsmateriaal krijgen ouders en professionals een beeld van welke betekenissen ouders zelf aan De Speelbrug geven.

In De Speelbrug wil men echter niet alleen het visuele materiaal aanbieden. Men wou ook de schriftelijke en de mondelinge communicatie over De Speelbrug naar de buitenwereld verfijnen. Daarom heeft het team geoefend om de werking van De Speelbrug toe te lichten naar ouders en naar professionals en dit in 1 minuut of in 5 minuten en met of zonder folder. Medewerkers gaven tijdens deze oefening de verschillende betekenissen van ouders aan (bv. je kan bij ons komen, gewoon omdat je een kind hebt, het is voor alle kinderen, je kunt er samenspelen, je kunt er kijken, ervaringen delen en vragen stellen, je kunt er even ontspannen en rusten, er zijn moeders en vaders, grootouders, het is iets heel gewoon/de dagelijkse dingen. Ouders komen de eerste keer vaak samen met zus of vriendin (met kind), met moeder...). Op deze manier willen medewerkers alert blijven om in de soms korte contacten met ouders en professionals, toch een zo correct en volledig mogelijk beeld te schetsen. Op basis van deze oefening voegden de Speelbrugmedewerkers een extra document toe aan de introductiekaart om nieuwe medewerkers te ondersteunen bij hun bekendmakingsactiviteiten.

Outreaching werken

De Speelbrug is gestart met een outreachende manier van werken om groepen te bereiken die ze tot op heden moeilijk bereikten: het **Speelbrug+ project**. De Speelbrug+ organiseert ontmoetingsmomenten op andere plaatsen waar ouders met jonge kinderen komen, zoals een kleuterschool en consultatiebureaus. Ze beogen hiermee een laagdrempelige toeliding van ouders die ze anders niet bereiken. De Speelbrug+ laat ouders en kinderen proeven van wat er in De Speelbrug gebeurt. We lichten dit project kort toe:

- Op vraag van een kleuterschool wordt een openingsmoment op locatie georganiseerd voor aanvang van het schoolmoment. Dit is uiterst geschikt voor ouders die hun kleuter naar school brengen maar zelf nog een peuter mee hebben. Hierdoor kunnen ze samen met de peuter kennis maken met De Speelbrug. Er wordt mondeling, maar ook met foto's informatie verschaft over de vaste locatie en de werking van De Speelbrug. De samenwerking met de kleuterschool wordt als een win-win situatie omschreven: De Speelbrug krijgt naam- en conceptbekendheid en de school ervaart het feit dat peuters in

contact komen de Nederlandse taal, in aanwezigheid van hun vertrouwensfiguren, als positief.

- De Speelbrug+ was ook actief in de consultatiebureaus van Kind & Gezin. De mobiele Speelbrug experimenteerde hier met 2 vormen van werken:

(1) In het ene consultatiebureau organiseerde men de ontmoeting in de wachtruimte van het consultatiebureau. (2) Bij het andere consultatiebureau kon men gebruik maken van een afzonderlijke ruimte; dus niet in de wachtruimte van Kind & Gezin, maar in een ruimte aan de andere kant van de gang.

Ontmoeting organiseren in de wachtruimte van het consultatiebureau (1), bleek niet altijd evident. Zo evalueerden de medewerkers van De Speelbrug betrokken bij het Speelbrug+ project en de medewerkers van Kind & Gezin. Het zorgde ervoor dat ouders niet echt de keuze hadden of ze al dan niet naar De Speelbrug+ wilden gaan. Elke bezoeker van het consultatiebureau bevond zich in de wachtruimte waar ook De Speelbrug+ doorging. Ouders en kinderen waren als het ware 'verplicht' om deel te nemen aan de ontmoeting. Daarnaast zijn de werking van een consultatiebureau en van De Speelbrug fundamenteel verschillend en dit brengt toch enige verwarring bij ouders teweeg. Een wachtzaal van een consultatiebureau wordt daarenboven door sommige ouders als een minder neutrale ruimte ervaren en kan hen bijgevolg niet dezelfde openheid en vrijblijvendheid bieden als een ontmoetingsplaats. Dit leiden we af uit citaten van ouders uit de focusgroepen.

De Speelbrug+ in het consultatiebureau met aparte ruimte (2) konden deze knelpunten worden omzeild: Het speelgoed werd zo geplaatst dat het kinderen en ouders aantrok om na hun bezoek aan het consultatiebureau nog eens naar De Speelbrug+ te gaan. Door de aparte ruimte hadden ouders echt de keuze om al dan niet van De Speelbrug+ gebruik te maken.

Deze outreachende manier van werken werd door alle betrokkenen als positief ervaren. Regioverpleegkundigen geven aan dat het bezoek aan een consultatiebureau niet altijd een leuke ervaring is voor kinderen en ouders: 'Als kinderen nadien kunnen spelen, wordt het misschien wel nog een aangename ervaring voor hen.' Het schept voor ouders ook de gelegenheid om even met andere ouders en medewerkers van De Speelbrug te praten over de ervaringen bij de arts of regioverpleegkundige. Ze kunnen even ventileren, indien nodig hun zorgen uiten.

Vanuit de *Tatertuin* wenst men ook een mobiele werking op te starten met vrijwilligers om meer outreachend te werken. Boom is een grote gemeente en niet alle ouders vinden de weg naar Boomcentrum. Ze spelen met het idee om ouders aan de schoolpoort uit te nodigen in de lokalen van buitenschoolse kinderopvang. Dit plant men maandelijks.

Doel van deze mobiele werking is tweeledig:

(1) Ontmoeting aan sich bevorderen: ouders kunnen er hun babbeltje - dat ze normaal aan de schoolpoort doen terwijl de kinderen in de buggy zitten - in een aangename setting doen en de kinderen kunnen spelen.

(2) Toeleiding naar Boempetat! en de Tatertuin.

Deze mobiele Tatertuin is nog niet operationeel en werd dus ook nog niet geëvalueerd.

Werken met vertrouwensfiguren en in tussenstappen

In *De Speelbrug* komen sommige ouders en kinderen bij een eerste bezoek(en) vergezeld van een (discrete) begeleider, zoals een brugfiguur van de Joodse gemeenschap, CKG 't Ankertje, CGG Vagga. Dit gebeurt vanuit de idee dat voor sommige mensen de aanwezigheid van een vertrouwde figuur helpt om de eerste stap naar een ontmoetingsplaats te zetten. Tegelijkertijd zoeken de Speelbrugmedewerkers naar manieren waarop die figuur niet te nadrukkelijk aanwezig hoeft te zijn zodat kind en ouders niet in een 'afhankelijkheidspositie' verzeilen en er ook genoeg stimulans blijft om zelf contact te maken met andere kinderen en ouders. Ook nodigt De Speelbrug oudergroepen

met kinderen uit (onder meer van kleuterschool de Zonnebloem, CKG 't Ankertje, De kleine Wereldschool/...) om buiten de openingsuren te komen kennismaken.

Samenwerken met andere diensten

Niet alleen Kind & Gezin is een belangrijke toeleider, ook andere organisaties kunnen toeleiden naar ontmoetingsplaatsen. In *Baboes Nieuwland* is er bijvoorbeeld een nauwere samenwerking opgezet met het **kinderdagverblijf** Nieuwkinderland. De bevraging van de niet-gebruikers in het kinderdagverblijf leerde dat veel ouders Baboes niet kennen hoewel ze in hetzelfde gebouw zijn gevestigd. Daarom hebben beide organisaties de handen in elkaar geslagen. Ze hebben het experiment opgezet waarbij een leefgroep kinderen met vaste kindbegeleidster van het kinderdagverblijf speelt in Baboes op het moment dat de ouders de kinderen komen afzetten of ze komen ophalen. Hierdoor worden de ouders in contact gebracht met de Baboesruimte. Dit initiatief vindt per leefgroep plaats en wordt een aantal keer herhaald om zoveel mogelijk ouders te kunnen bereiken. Baboes merkt hier reeds een positief effect van gezien sommige ouders van het kinderdagverblijf nu ook daadwerkelijk de ontmoetingsplaats bezoeken. De vaststelling dat ouders die hun kind komen ophalen niet geconfronteerd worden met de effectieve werking van Baboes wil men in de toekomst opvangen door het gebruik van een fotomuur of fotoboek waaruit blijkt hoe Baboes functioneert tijdens een openingsmoment. Maar dit werd nog niet verder uitgewerkt. Ook Baboes Centrum heeft een kinderdagverblijf naast de deur met wie er op korte termijn eenzelfde uitwisseling op poten zal worden gezet.

De Tatertuin, gecoördineerd vanuit het OCMW heeft reeds een intense samenwerking met Kind & Gezin en de Welzijnsschakel. Doorverwijzingen gebeuren voornamelijk vanuit de maatschappelijk werkers van het OCMW en zijn dus voornamelijk gericht op kwetsbare ouders. Ook worden ouders toegeleid vanuit Kind & Gezin. Deze toeleiding gebeurt structureel: alle inwoners van Boom die voor de eerste maal naar het consultatiebureau van Kind & Gezin komen krijgen jetons¹¹ voor de ruilwinkel en krijgen mondelinge uitleg over Boempetat! en de Tatertuin. Vanuit het OCMW wil men de samenwerkingsverbanden met andere organisaties verbreden. Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan **expertisecentrum Kraamzorg** 'de Kraamvogel' zodat zwangere koppels beter toegeleid worden naar Boempetat! en de Tatertuin. De concrete samenwerking dient wel nog verder uitgewerkt te worden.

Sommige ontmoetingsplaatsen nodigen ook expliciet andere organisaties uit om hun werking voor te stellen. Zo stelt *De Speelbrug*, op basis van de verkennende fase, dat de conceptbekendheid niet alleen onvoldoende is bij jonge ouders, maar ook professionelen hebben weinig kennis van wat ontmoetingsplaatsen zijn. Om organisaties die met jonge kinderen en hun gezinnen werken te laten kennis maken met de Speelbrugwerking, nodigt De Speelbrug de professionelen uit om samen met hun eigen (klein)kinderen een bezoek te brengen aan De Speelbrug. Deze persoonlijke ervaring is bijzonder nuttig bij de toeleiding van nieuwe ouders.

Ook *Baboes Centrum* en *Baboes Nieuwland* ontvangen regelmatig organisaties die hun leden of cursisten kennis willen laten maken met een ontmoetingsplaats. Zij organiseren dit buiten de openingsmomenten. Op deze momenten zijn er geen andere kinderen en ouders aanwezig en kan een medewerker de Baboeswerking uitleggen. De ouders hebben op dat ogenblik nog niet ervaren hoe Baboes in volle actie voelt, maar een eerste drempel is overschreden: ze hebben al eens kennis gemaakt met de medewerkers, de sfeer opgesnoven, uitleg gekregen, ... Deze organisaties worden vaak ontvangen op hun vraag. Baboes wil in de toekomst meer zelf naar organisaties toestappen met dit aanbod.

¹¹In de ruilwinkel wordt kledij gekocht met jetons.

Maar ook samenwerken met andere ontmoetingsplaatsen

Uit de verkennende fase bleek dat ouders vaak niet op de hoogte zijn van de verschillende ontmoetingsplaatsen (die soms meer in hun buurt liggen). Toeleiden naar elkaar is daarom ook belangrijk. Vanuit dit idee ontwikkelden de ontmoetingsplaatsen van het Antwerps Netwerk Ontmoetingsplaatsen (ANO) een groepsbrochure, die in 2012 een update kreeg. Ook is er de website waarop de verschillende Antwerpse ontmoetingsplaatsen staan aangegeven (<http://www.antwerpen.be/eCache/ABE/82/26/531.Y29udGV4dDo4MDMzOTAx.html>).

Met het Antwerps Netwerk Ontmoetingsplaatsen (ANO) en het Vlaams Netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders (VNO) wordt samengewerkt aan bekendmaking zodat het concept meer ingeburgerd geraakt (bvb. actie Prinses Mathilde: Doe mee! Zeg het met een stofje). Het ANO en VNO bieden als netwerk eveneens workshops aan op studiedagen om hun projecten bekend te maken bij professionelen.

Zoektocht naar nieuwe kanalen

Verschillende ontmoetingsplaatsen denken na over het gebruik van **sociale media**. Zo denkt *Baboes* na over het actief promoten van de ontmoetingsplaats op kanalen zoals Facebook of het installeren van een nieuwe dynamische website. Men wil inzetten op sociale media om ouders te informeren over openingsuren, adressen en dergelijke. Maar men beseft dat sociale media niet de enige kanalen mogen zijn. Ook *De Speelbrug* is op zoek naar nieuwe kanalen om zichzelf bekender te maken. Een groepje ouders, die *De Speelbrug* bezoeken, hebben een eigen Facebookgroepje opgericht. In *De Speelbrug* wordt nagedacht of ze al dan niet zelf ook op Facebook gaan.

Openingsuren

Omdat *Baboes Centrum* reeds 4 jaar goed draait en *Baboes Nieuwland* 1 jaar haar werking heeft kunnen uitbouwen, werd het tijd om te onderzoeken hoe de bezoekers zich over de verschillende openingsmomenten verdelen. Vanuit een bezorgdheid om kwantiteit (aantal bezoekers) en kwaliteit (goede ervaring van de bezoekers) in evenwicht te krijgen, werden de cijfers van het jaar 2012 en begin 2013 daarom per *Baboes* en per openingsmoment bekeken. Deze analyse leidde tot een aanpassing van de openingsuren die in voege ging vanaf 1 juli 2013. *Baboes Nieuwland* schoof hierbij meer op naar namiddagen omwille van de lage opkomst in de voormiddagen. *Baboes Centrum* vervroegde het sluitingsuur op donderdag omdat de opkomst dan zeer hoog is en bijgevolg ook zeer druk. Het openingsmoment op zaterdagvoormiddag, dat zowel bij *Baboes Nieuwland* als *Centrum* een groot succes is, ook bij vaders, werd uitgebreid. Ook *De Speelbrug* bouwt aan een draagvlak om maandelijks een zaterdag te openen.

Naamsverandering

Een naam vinden voor een ontmoetingsplaats die duidelijkheid biedt aan ouders en professionals, is geen evidentie. Hier worstelt de *Tatertuin* mee. De *Tatertuin* is gestart vanuit een sterke focus op ouders: ouders kunnen er samen 'tateren'. In de verkennende fase en het overleg met de projectgroep, is men in de *Tatertuin* tot de bevinding gekomen dat de nadruk meer moet liggen op 'spelen tussen kinderen en tussen kinderen en ouders'. Ook het verschil tussen *Boempetat!*, de ruilwinkel waar men een informele babbel kan doen en de *Tatertuin* die enkel doorgaat op donderdagvoormiddag, is voor ouders niet altijd duidelijk. Daarom denkt de *Tatertuin* na over een nieuwe naam. Men speelt met het idee om de naam *Speelbabbel* te gebruiken. Men wil ouders de

boodschap geven dat Speelbabbel altijd open is en dat iedereen altijd welkom is, met of zonder kind. Op donderdagvoormiddag, het vroegere Tatertuinmoment, verloopt het gebeuren iets meer gestructureerd met een fruitmoment voor de kinderen en wordt de aanwezigheid van medewerkers versterkt tot 3. Dit is dan eerder een groepsmoment, terwijl de andere dagen meer een onthaalfunctie hebben of een inlooppunt zijn waar ouders ook zonder kind terecht kunnen. De vraag blijft natuurlijk of dit voor de ouders niet voor nog meer verwarring zal zorgen nu er geen onderscheid in benaming wordt gemaakt. Ook kan de naam 'Speelbabbel' deze verwarring nog versterken, gezien dit de naam is die vanuit het Inloopteam Pothoek gegeven wordt aan de mobiele ontmoetingsplaatsen in het Antwerpse. De zoektocht naar een geschikte naam is dus nog niet beëindigd.

Actiepunten i.h.k.v. de toegankelijkheid na de deur

De medewerkers

Uitzuiveren van de rol van de medewerker

In een denkoefening rond kwaliteit, gespreid over twee namiddagen, formuleerden de medewerkers van *Baboes* volgende belangrijke elementen in hun eigen rol:

- Zorgen voor een warm onthaal:
 - o Aandacht voor de setting: de pot koffie en de thee op de tafel staat klaar
 - o Systematisch aandacht om iedereen welkom te heten
 - o Ouders en kinderen persoonlijk aanspreken
- De houding van de medewerkers:
 - o Warm contact
 - o Het delen van bezorgdheden, opvoedingsvragen en vreugdes
 - o Ouders het gevoel geven dat ze aanvaard worden zoals ze zijn
 - o Open houding
 - o Tentakelwerk: zich gevoelig tonen voor wie zijn verhaal wil doen en wie met rust gelaten wil worden
 - o Bruggen slaan: ouders onderling met elkaar in contact brengen

Om reflecties te delen en wederzijds leren te bevorderen houden de Baboesteam's maandelijks gezamenlijk **interview** met een externe interviewbegeleider.

De Speelbrug zette **het eerste onthaal en attitude van de medewerker** opnieuw ter bespreking op de agenda van de teamvergadering gezien dit cruciaal is voor de toegankelijkheid bij nieuwe bezoekers. De rol van begeleider vatten zij samen in volgende steekwoord/zinnen: Het gaat niet zozeer om competenties (kunde) maar om een attitude, een ethiek ... de kunst om er te zijn (JP. Van Eeckhout)

- Vanuit een sobere discrete houding emotioneel beschikbaar en aanwezig zijn
- Welwillend luisteren, meeleven met wat er gebeurt of gezegd wordt
- Ruimte open houden, eigen weten op de achtergrond houden
- Respectvol omgaan met kinderen en ouders, vanuit verwondering en mildheid
- Reflecteren, stilstaan bij het eigen verhaal, wat je bezighoudt: bezorgdheden / emoties / verontwaardiging kunnen brengen op interview ... je leegmaken

Mut de Muis: Ten einde het concept duidelijk te krijgen en in te zoomen op kwaliteit werd er gekozen om **maandelijks een interviewmoment** te organiseren. Deze keuze draagt ertoe bij dat het reflecterende vermogen van de medewerkers toeneemt, dat ze bij regelmaat erkenning krijgen voor de moeilijkheden die ze ervaren en de inspanningen die ze leveren en dat het concept gedragen

wordt door het gehele team. De neerslag van deze intervisiemomenten zal nadien gebruikt worden als handvat om **een werkmap op te stellen voor nieuwe medewerkers**.

Een van de prioriteiten is helderheid scheppen in de verschillende rollen die ze opnemen als medewerker van het inloopteam enerzijds en als medewerker ontmoetingsplaats anderzijds. Het ene moment is men groepswerker tijdens de groepsmomenten van het inloopteam of individueel begeleider in datzelfde inloopteam. Op een ander moment heeft men de rol van medewerker in een ontmoetingsplaats. Hoe ga je daar als teamlid mee om en hoe ervaren kinderen en ouders deze verschillende rollen? Kunnen zij het onderscheid maken of scheidt dit verwarring? Werkt de veelheid aan rollen juist drempelverhogend of -verlagend?

Verder wordt gereflecteerd over de verschillende interacties tussen medewerker ontmoetingsplaats en ouder, medewerker en kind alsook ouder en ouder. De rol van medewerker vatten zij in de 5 volgende begrippen: Gastvrij, Empatisch, Empowerend (ondersteuning bieden in het zoeken naar eigen oplossingen, naar eigen krachten), Sensitieve Responsiviteit en Pedagogische kennis.

De medewerkers van de *Tatertuin* zijn nog zeer zoekend en geven aan dat ze het makkelijker hebben om hun rol te vinden in de ruilwinkel met de materiële functie dan in de sociale functie die dan weer in *Tatertuin* verwacht wordt. De OCMW medewerkers dienen dan weer een evenwicht te vinden in hun rol als maatschappelijk werker OCMW (die gegevens bijhouden en doorgeven aan bvb. De Welzijnsschakel) enerzijds en hun rol als medewerker van een ontmoetingsplaats die vrijblijvendheid en respect voor de privacy van ouders wil waarborgen.

Vanuit deze rolambigüiteit is men gestart met een tweemaandelijks overleg. Op dit overleg worden praktisch, organisatorische zaken besproken, maar ook de rol die men in de ruilwinkel en de *Tatertuin* dient te vervullen en hoe men met de verschillende 'petten' dient om te gaan.

Het expliciteren van de begeleidende rol is een ook een cruciaal thema in de toegankelijkheid en werking van *Het Speelhuis en Speelbabbels*. Na een brainstorm in team kwamen 5 volgende kernwoorden op tafel: Bruggebouwer (faciliteren), present zijn (terughoudende houding, samen met ouder/kind/gezin, gelijkwaardige relatie), versterken (empoweren, vertrouwen, geloven, activeren, confronteren), empathie (sensitief, aanvoelen, voelsprietten), kritisch reflecteren (over eigen houding, handelen). Het team startte supervisie op onder leiding van Greet Geenen (Helpende Handen) waarbij het inloopteam situaties en casussen aanbrengt. Daarnaast werd er een tweemaandelijks methodisch overleg georganiseerd onder leiding van de stafmedewerkster van Kind & Preventie. Hierbij wordt vooral nagedacht over de te hanteren methodieken en niet zozeer over individuele diepgaande casuïstiek. Omwille van interne herstructurering valt de ondersteuning van de stafmedewerker weg en wordt nu bekeken hoe het team dit autonoom kan invullen.

Waar zijn de vaders?

Een belangrijk issue is het beperkt bereik van vaders in de verschillende ontmoetingsplaatsen. Alle betrokken teams proberen hier drempelverlagende antwoorden op te formuleren naargelang de context en 'cultuur' van hun huis.

Het Speelhuis en De Speelbabbels blijken voornamelijk het territorium van moeders. Om de aanwezigheid van vaders te vergroten, wil *Het Speelhuis* een ontmoetingsmoment organiseren exclusief voor papa's. Met deze papadag willen ze tegemoet komen aan de suggestie van enkele moeders, die het wel zien zitten dat vaders er een plek krijgen, maar anderzijds toch meer voorstander zijn om de meeste ontmoetingen toch onder moeders te houden. Het team wil zorgvuldig nadenken over de promotie van deze dag en over mogelijke activiteiten. Nadien wil men het geheel evalueren en bekijken of dit initiatief voor herhaling vatbaar is.

In De *Speelbrug* wil men een correcter beeld krijgen van het bereik van de vaders. Aanvankelijk telden de medewerkers enkel mannelijke begeleiders bij het eerste bezoek van een nieuw kind. Sinds januari 2013 (cijfer tot juni) registreren ze alle mannelijke bezoekers (53) en het aantal verschillende kinderen dat soms door een mannelijke bezoeker wordt vergezeld (33). De *Speelbrug* hecht ook veel belang aan de aanwezigheid van mannelijke medewerkers: deze zijn niet alleen belangrijk naar de kinderen toe maar ook naar bereik van vaders. Zij kunnen rekenen op 2 mannelijke medewerkers. Zij denken er ook aan om een zaterdag te openen. Bij *Baboes* zien we bijvoorbeeld dat een openingsmoment op zaterdag de gemiddelde aanwezigheid van vaders (19,8%) verhoogt naar 33,71%.

Ook wil men vaders meer zichtbaar maken in De *Speelbrug*. Zo ligt het 'Boek voor Vaders' van Claudine Crommar in de ontmoetingsplaats en kunnen ouders dit exemplaar inkijken.

De Tatertuin bereikt op dit moment nog geen vaders. In de ruilwinkel komen wel af en toe vaders om kledij te kopen en een babbeltje te doen met de medewerkers, maar meestal is dit in het gezelschap van de moeders. Vanuit Boempetat! is men op zoek naar mogelijke activiteiten om vaders met hun kinderen te bereiken. Er wordt gedacht aan knutselactiviteiten, het bouwen van treinen, In welke mate dit uitgebreid kan/moet worden naar de *Tatertuin*, daar zijn de medewerkers nog niet uit.

Werken aan diversiteit

Om ouders te bereiken uit groepen die weinig in de ontmoetingsplaats gerepresenteerd zijn, wordt een samenwerking opgebouwd met **brug- en sleutelfiguren**. De *Speelbrug* probeert dit te realiseren in verschillende stappen en op verschillende manieren: Vooreerst wordt gezocht naar een brugfiguur van een bepaalde gemeenschap of setting (bvb. Joodse gemeenschap of kleuterschool) Vervolgens wordt wederzijds uitgebreid kennis gemaakt in De *Speelbrug*: de werking wordt toegelicht en de ruimte getoond. Dit biedt onmiddellijk de gelegenheid om samen met de brugfiguur na te gaan wat volgens hem/ haar mogelijke drempels zouden kunnen zijn voor de ouders van de beoogde groep en hoe ze die het beste kunnen wegwerken. Deze brug- of sleutelfiguren kennen ook de beste kanalen om het initiatief bij ouders bekend te maken. Zij zijn hierbij van grote waarde gezien zij het vertrouwen van de ouders genieten en kunnen eventueel de eerste stap bij ouders door hun aanwezigheid vergemakkelijken. Zij beschikken ook over heel wat kennis van cultuursensitieve items bij het opvoeden en zoeken mee naar stagiairs of vrijwilligers uit de gemeenschap.

Om **vrijwilligers** te vinden met een **andere origine**, nam De *Speelbrug* ook contact met de Vrijwilligersservice. Deze organisatie werkt vaak met nieuwkomers. Jammer genoeg verliepen de eerste stappen niet zo vlot omdat deze mensen niet voldoende Nederlands beheersten om actief te kunnen deelnemen aan de intervisiemomenten. Hier moet nog verder worden op doorgewerkt.

In het vormingsaanbod voor het team wordt bij alle ontmoetingsplaatsen veel aandacht gegeven aan respect voor diversiteit, maatschappelijk kwetsbare kinderen en ouders, cultuursensitief werken.

Ook op gebied van inrichting van de ruimte geven de verschillende ontmoetingsplaatsen aan dat voor bezoekers enige herkenbaarheid belangrijk is. Zo dient er volgens sommigen enige afwisseling te zitten in nieuwe en oude materialen. Het gebruik van een wereldkaart waar ouders hun linken kunnen op aanduiden wordt sterk geapprecieerd. Allen investeren in een speelgoedaanbod dat "cultuurgevoelig" is zoals leesboekjes in diverse talen, cultureel gebonden thema's of beeldmateriaal.

Taal(beleid)

Taalbeleid vormt in de verschillende ontmoetingsplaatsen een belangrijk gegeven: het gaat over ouders welkom laten voelen, over omgaan met diversiteit, ... De verschillende ontmoetingsplaatsen denken daarom expliciet na over hun taalbeleid.

De Speelbrug is voor veel kinderen de eerste plaats waar zij geconfronteerd worden met het Nederlands. De Speelbrug wil een brug zijn tussen thuis en de wereld, waar kinderen met het Nederlands kunnen experimenteren in aanwezigheid van hun vertrouwensfiguren. Daarom spreken de medewerkers bewust Nederlands met de kinderen. Meerdere ouders vertellen dat dit één van de redenen is waarom zij naar De Speelbrug komen. Ook met ouders proberen de medewerkers zoveel mogelijk Nederlands te praten, maar indien nodig voor de begrijpbaarheid wordt overgestapt naar een contacttaal.

De organisatie Opvoeden in Brussel waarvan *Baboes* deel uitmaakt, is een Nederlandstalige organisatie. Van de medewerkers wordt daarom verwacht dat ze het Nederlands voldoende beheersen om mails en teksten te kunnen begrijpen en om met ouders, kinderen, collega's en partners te kunnen communiceren. In *Baboes* worden ouders en kinderen dan ook in het Nederlands aangesproken. Verloopt de communicatie hierdoor echter te moeizaam, dan kan er naar een andere taal worden overgeschakeld. De medewerkers van *Baboes* bewaken eveneens de ontmoetingsmogelijkheden tijdens het openingsmoment. Ze hebben er oog voor als een groep ouders, door de taal die ze gebruiken, anderen uitsluiten. Ze nodigen hen uit om een gemeenschappelijke taal te zoeken zodat andere ouders mee opgenomen kunnen worden in het gesprek.

Mut De Muis wil bezoekers duidelijk maken dat ze veel waarde hechten aan de gelijkwaardigheid tussen de verschillende talen. Zij benadrukken het belang van die gelijkwaardigheid in de ontwikkeling van een positief zelfbeeld bij jonge kinderen.

De ouders worden in het Nederlands onthaald door de medewerker. Wanneer de ouder aangeeft graag in een andere taal over te gaan zoals het Frans, Arabisch of Engels, dan is dit naar gelang de talenkennis van de medewerker mogelijk. Indien een moeder aangeeft dat ze graag haar Nederlands wil oefenen, wordt er uiteraard Nederlands gesproken.

De keuze voor meerdere talen brengt het gevaar tot kliekjesvorming met zich mee. Hoe omgaan met een kliekje dat een bepaalde taal spreekt, waardoor andere ouders zich uitgesloten voelen? Hoe kunnen we er voor zorgen dat iedereen zich welkom voelt en erkend? Wat betekent dit in het hanteren van talen? Tijdens intervisiemomenten neemt het team de tijd om deze zaken te bespreken, zodat medewerkers op een gepaste wijze kunnen handelen.

Voor heel wat kinderen is de ontmoetingsplaats vaak een eerste actieve kennismaking met de Nederlandse taal, een taal die straks het medium bij uitstek zal worden om te communiceren op school, met leerkrachten en/of anderstalige vrienden. Daarom wordt in *Mut de Muis* gekozen om met kinderen Nederlands te spreken. Indien nodig wordt overgestapt naar een voor het kind begrijpbare taal.

Deel 6: Lessons learned

In dit laatste deel staan we nog eens expliciet stil bij een aantal thema's, die voor ontmoetingsplaatsen belangrijk zijn in hun zoektocht naar toegankelijkheid.

Dat ouders ontmoetingsplaatsen een waardevolle plek vinden, konden we leren van de ouders die deelnamen aan de survey en de focusgesprekken. In de ontmoetingsplaatsen vinden ze mogelijkheden voor hun kinderen om er te spelen met anderen en een ander speelgoed aanbod, eerste contacten met het Nederlands, eerste experimenten in het omgaan met andere kinderen en confrontatie met sociale regels, ... Ook voor zichzelf benoemen ouders de meerwaarde: ze kunnen even stoom afdalen, ontmoeten er andere ouders, genieten van het samen-zijn met hun kind of kunnen even een beetje meer loslaten, kunnen er onbevangen vragen stellen over hun zorgen bij de opvoeding, ze voelen zich welkom en erkend om wie ze zijn als ouder. Dit zijn de betekenisverleningen van ouders die aan de ontmoetingsplaatsen participeren. Maar betekent dit dan ook dat ontmoetingsplaatsen werkelijk een kans zijn voor iedereen? Niet iedereen zal er 'zijn ding' vinden en dat hoeft ook niet. Wat wel van belang is dat iedereen die dat wenst de weg vindt en zich er welkom voelt.

Nadenken over toegankelijkheid = noodzakelijk en continu proces

De zorg voor de toegankelijkheid voor alle vaders en moeders met jonge kinderen blijft een permanente bekommernis. Als ontmoetingsplaats is het belangrijk om continu een vinger aan de pols te houden over wie het initiatief nu werkelijk bezoekt. Zijn alle groepen uit de directe omgeving van de ontmoetingsplaats vertegenwoordigd?

Een aantal mechanismen kan er ongewild voor zorgen dat de bestaande sociale mix verloren gaat en in één richting gaat doorwelen. We geven enkele voorbeelden:

Mond aan mond reclame kan zo succesvol zijn dat er op korte termijn veel bezoekers komen vanuit dat ene kanaal. Vaak gaat dit dan over homogene groepen die het overwicht nemen, klikjes kunnen vormen, waardoor anderen zich minder comfortabel voelen.

De buurt waarin een ontmoetingsplaats gelegen is, heeft vanzelfsprekend zijn invloed op wie de bezoekers zijn. Als ontmoetingsplaats is het daarom sterk aangewezen om voeling te houden met die buurt en de veranderingen die hierin plaatsvinden. Wie woont er in de buurt? Welke (nieuwe) bewoners bereiken de ontmoetingsplaats wel of niet? Hoe zou dit komen en wie of welke organisatie kan ondersteunen om die nieuwe groepen aan te spreken?

Een sterke link met doelgroepgerichte initiatieven voor jonge kinderen en hun gezinnen, kan verwarring scheppen waardoor niet alle ouders met jonge kinderen zich uitgenodigd voelen (cf. Inloopteams).

Anderzijds blijft de vraag bestaan of de ontmoetingsplaatsen die vertrekken vanuit het principe van progressief universalisme, er ook in slagen om de meest kwetsbaren (bvb. mensen uit autochtone generatiearmoede, nieuwkomers zonder sociaal netwerk, ...) te bereiken. Greet Geenen (lid van de klankbordgroep) getuigt vanuit haar jarenlange ervaring in het werken met gezinnen in armoede, dat sommige generatiearme gezinnen moeizaam instappen in groepen voor ouders en kinderen die georganiseerd worden vanuit een vereniging waar armen het woord nemen. Daarom pleit ze ervoor om kwetsbare geïsoleerde gezinnen ook kansen tot bonding te bieden. De extra ondersteuning en empowering vanuit deze homogene groepen is voor sommigen noodzakelijk om op termijn over te kunnen gaan tot bridging naar gezinnen met een andere sociale status, wat het uiteindelijke doel blijft.

Conceptbekendheid en concepthelderheid

Als ik echt moe ben, dan kom ik gewoon efkes voor mijn zoon. Dan kom ik efkes zitten.

Hoewel de aandacht voor 'ontmoeting' op alle fronten sterk toeneemt, vormen ontmoetingsplaatsen in Vlaanderen nog steeds een recent fenomeen, veelal opgezet door een aantal gedreven pioniers die al dan niet kunnen rekenen op een of andere vorm van projectfinanciering. Dit brengt met zich mee dat ontmoetingsplaatsen nog niet wijd verspreid zijn en bijgevolg door ouders nog niet gekend zijn als een reguliere dienstverlening aan kinderen en gezinnen.

Bij de bevraging van niet-gebruikers was het opvallend hoeveel ouders niet op de hoogte waren van het bestaan van ontmoetingsplaatsen maar het wel een boeiend initiatief vonden. Het investeren in conceptbekendheid is dus een belangrijk werkpunt en dient op tal van terreinen overdacht te worden.

Om het open en vrijblijvende karakter van ontmoetingsplaatsen (ouders komen omdat ze een kind hebben, niet omdat ze een probleem hebben) in de verf te zetten, is het nodig om zowel in te zetten op rechtstreekse bekendmaking naar gezinnen als onrechtstreekse bekendmaking via toeleidende organisaties.

Wie zijn mogelijke partners in het toeleiden van gezinnen?

Alle organisaties die ouders met jonge kinderen bereiken kunnen potentiële toeleiders naar ontmoetingsplaatsen zijn. We denken hier in het bijzonder aan de consultatiebureaus van Kind & Gezin, Expertise Centra Kraamzorg, vroedvrouwen, kinderopvang, pediatrie, (kleuter)scholen, opvoedingswinkels, ... Maar er zijn ook andere interessante partners die men kan betrekken zoals OCMW, Onthaalbureaus voor nieuwkomers, gemeentelijke infopunten, tot zelfs de buurtwinkels en apothekers in de omgeving van de ontmoetingsplaats.

Het informeren en betrekken van deze partners is een intensieve bezigheid die niet kan gereduceerd worden tot het eenmalig schriftelijk informeren via mail of folders. Mogelijke toeleiders dienen op regelmatige basis mondeling op de hoogte gebracht te worden. Bekendmakingacties dienen ook op zeer regelmatige tijdstippen herhaald te worden gezien er in de organisaties een groot personeelsverloop kan zijn. En, wil men van succes verzekerd worden, dan is het goed er voor te zorgen dat zij de ontmoetingsplaats ook daadwerkelijk bezoeken. Deze ervaring kan sterk bijdragen tot het promoten van het initiatief met de juiste invulling van het concept.

Dit brengt ons bij een volgend aandachtspunt. Sommige toeleiders beschikken niet over de correcte informatie van wat een ontmoetingsplaats wil bieden. Daarom gebeurt het regelmatig dat ouders met jonge kinderen, hetzij niet, hetzij verkeerdelijk worden geïnformeerd over ontmoetingsplaatsen. Zo gebeurt het dat bepaalde consultatiebureaus enkel ouders op de hoogte brengen die te kennen geven dat ze hun kindje graag eens willen laten samenspelen met anderen, of gewag maken van gedragsmoeilijkheden bij hun kind, of voor zichzelf aangeven zich sociaal geïsoleerd te voelen. Ontmoetingsplaatsen willen er echter net zijn voor alle ouders met/en jonge kinderen. Daarom is het belangrijk dat ontmoetingsplaatsen grondig werk maken van het expliciteren van hun concept: 'wat willen we zijn voor wie? Wat kan je verwachten van een bezoek aan de ontmoetingsplaats, wie zal je daar ontmoeten, wat gebeurt er...?' zonder dat het volledige verloop hiermee wordt vastgelegd.

Aanmaken van folders, foto's, affiches, facebook, groepsbrochure, ...

Uit voorgaande blijkt sterk het belang van de concepthelderheid. De betrokken ontmoetingsplaatsen voerden een grondige analyse en evaluatie uit van hun geschreven 'promotiedocumenten': folders, affiches, begeleidende documenten voor nieuwe vrijwilligers werden herlezen en herwerkt in functie van een betere begrijpbaarheid.

Materialen, foto(boeken) werden bekeken op diversiteit in gender en culturen, ... Maar eveneens werd erover gewaakt dat de beelden het concept niet te vast zetten. Alle mogelijke ouders met hun zeer uiteenlopende verwachtingen dienen zich hierin te herkennen. Goed geselecteerde foto's die voldoende de 'openheid en mogelijkheden' van de ontmoetingsplaats illustreren, kunnen handig zijn om de communicatie met (anderstalige) bezoekers te ondersteunen.

Naamkeuze

Voor startende ontmoetingsplaatsen op zoek naar een naam, is het belangrijk om hun keuze te laten leiden voor een naam die zowel spel als ontmoeten insluit. Zo kunnen kinderen en ouders er zich in terugvinden.

Netwerken

Een nauwe samenwerking in verschillende netwerken kan zowel een sterk beleidsbeïnvloedend effect bewerkstellingen als een bredere bekendmaking van het concept. Voorbeelden van netwerken van bestaande ontmoetingsplaatsen zijn het Vlaams Netwerk voor Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders (VNO), Antwerps Netwerk Ontmoetingsplaatsen (ANO), het Kempisch Netwerk Peuterspeelpunten en Limburgs Netwerk Ontmoetingsplaatsen. Uit dit project bleek opnieuw de meerwaarde van het samen reflecteren op de (eigen) praktijk en het uitwisselen van ervaringen.

Vaders gewenst!

Ontmoetingsplaatsen zijn er voor alle vaders en moeders met jonge kinderen. Toch zijn vaders in alle betrokken ontmoetingsplaatsen ondervertegenwoordigd. Alle initiatieven hechten ook veel belang aan de plaats van de vaders. Daarom worden diverse experimenten ondernomen om vaders meer aanwezig te laten zijn. Maar in het bedenken van acties dienen ontmoetingsplaatsen zeer goed de eigen context voor ogen te houden. Ontmoetingsplaatsen die kunnen rekenen op mannelijke medewerkers onderstrepen dat hun aanwezigheid een zeer duidelijk uitnodigend effect heeft op vaders. Anderen merken dan weer dat een openingsmoment op zaterdag een grotere aanwezigheid van vaders meebrengt. In elk geval is het noodzakelijk om vaders hun mening hierover te horen. Voorlopig is ook in het onderzoek het mannelijk perspectief (zowel van vaders als begeleiders) onderbelicht.

Het is niet alleen voor het kind maar net zo goed voor de ouders ook wel leuk

In bepaalde ontmoetingsplaatsen (vaak verbonden aan een inloopteam) is er meer schroom bij moeders om 'hun plek' met de vaders te delen. Het zou kunnen dat dit een neveneffect is van het kernaanbod van het Inloopteam, dat zich doorgaans focust op moeders met jonge kinderen. Om deze drempels te overwinnen, wensen deze ontmoetingsplaatsen te starten met bijvoorbeeld een 'exclusieve vaderdag' om zo stap voor stap vaders met het concept vertrouwd te maken, zodat ze zich ook op een doorsnee openingsmoment welkom zouden voelen.

De rol van de medewerker

Eens kinderen en ouders de weg naar de ontmoetingsplaats gevonden hebben, komt het erop aan hen te ontvangen in een 'ruimte' die aan hun verschillende verwachtingen een antwoord kan bieden. Sommige ouders komen speciaal voor hun kind, willen dat het vertrouwd geraakt met de omgang met andere kinderen en volwassenen. Sommigen komen omdat er meer of ander speelgoed is dan thuis, er is ruimte voor het kind om zich eens uit te leven. Andere ouders komen voor zichzelf, om eens van de druk af te zijn, en niet de hele tijd alleen met het jonge kind te moeten doorbrengen. Nog anderen willen graag met andere ouders praten of hun opvoedingsvragen delen.

Ik denk dat je ouders de ruimte moet geven om zelf met oplossingen te komen.

Bezoekers zijn dus gedreven door zeer uiteenlopende verwachtingen. Aan de medewerkers om hierop een antwoord te formuleren rekening houdend met het perspectief van het kind en dat van de ouder.

Lichamelijk zit je neer, maar hier (wijst naar het hoofd, red.) ben je wel bezig. [medewerker]

De rol van de medewerker wordt vaak geformuleerd vanuit wat het allemaal niet is: geen modeling, geen adviesverlening, geen expertenrol, ... Deze rol is duidelijk verschillend van de rol van kindbegeleider in de kinderopvang. Zo hebben kindbegeleiders een grote opdracht in het 'samen opvoeden' van kinderen tijdens de afwezigheid van hun ouders. Zij nemen actief de rol van opvoeder op gedurende die afwezigheid; dit is niet zo bij de medewerkers van een ontmoetingsplaats. Bij medewerkers van een ontmoetingsplaats spreekt men dikwijls over het belang van een terughoudende attitude. Dit lokt bij buitenstaanders vaak de vraag uit of deze terughoudendheid nu net niet drempelverhogend werkt. In de focusgesprekken konden we van ouders leren dat zij zich hierdoor juist gerespecteerd voelen en het gevoel hebben zichzelf te mogen zijn.

De medewerker in een ontmoetingsplaats heeft een actieve rol in het bepalen van de sfeer, in het creëren van psychische en fysieke veiligheid, in bruggen bouwen of kliëkjes doorbreken zodat ieder zijn gading vindt. Dit alles maakt duidelijk dat het gaat over een heel complexe rol. De visie van de ontmoetingsplaats is bepalend voor de invulling van de rol van medewerker. Toch merken we dat er een grote eensgezindheid is over een aantal essentiële attitudes waarover een medewerker dient te beschikken. We sommen een aantal van deze gemeenschappelijk gedragen eigenschappen van een begeleider op:

- vanuit een discrete houding emotioneel beschikbaar en aanwezig zijn
- luisteren, empathie
- bruggenbouwer, facilitator
- 'ruimte' open houden
- eigen weten op de achtergrond houden

- respectvol omgaan met kinderen en ouders, vanuit verwondering en mildheid, gelijkwaardige relatie
- empoweren, vertrouwen, geloven, activeren, confronteren
- reflecteren, stilstaan bij het eigen verhaal, wat je bezighoudt: bezorgdheden, emoties, verontwaardiging kunnen brengen op intervisie ...

Het is niet zo: 'Ik heb hem, de attitude.' [...] Dat zoeken is toch wel blijven groeien hoor, of je nu één jaar hier bent of tien jaar." [medewerker]

We hebben het hier over de individuele attitude van een medewerker. Als organisatie is het van groot belang om de basisvoorwaarden te voorzien waardoor deze individuele attitude bij medewerkers ondersteund en verdiept kan worden.

Om te beginnen is het bij de selectie van nieuwe kandidaat-medewerkers interessant om rekening te houden met diversiteit in gender, leeftijd en culturele origine. Dit bevordert de (h)erkenbaarheid voor de diverse bezoekers, en maakt de reflectie in groep rijker. Verder kiezen sommige initiatieven om enkel te werken met professionelen, anderen kiezen er voor om ook vrijwilligers op te leiden. Zij worden zorgvuldig geselecteerd, krijgen vorming aangeboden en intervisie als continue ondersteuning.

Het inplannen van een structureel intervisiemoment is noodzakelijk ter ondersteuning van de individuele reflectiemogelijkheid bij alle medewerkers (zowel betaalde krachten als vrijwilligers), om het wederzijds leren te bevorderen en om de kwaliteit van de dienstverlening (gezamenlijk gedragen visie) te kunnen garanderen. Dit vraagt om extra mogelijkheden in tijd en middelen. Sommige ontmoetingsplaatsen organiseren intervisie volledig binnen eigen team, anderen betalen een externe supervisor. Omwille van de beperkte financiële middelen wordt ook gekeken naar samenwerking met andere welzijnsorganisaties die een beperkt aantal sessies (gratis) kunnen aanbieden.

Ruimte

Inrichting van de ruimte

Over de inrichting van de ruimte dient goed nagedacht te worden. Deze is zeer belangrijk in het bevorderen van contacten tussen kinderen, tussen kinderen en ouders en tussen ouders. Maar ze dient tezelfdertijd ook voldoende ruimte te bieden aan bezoekers die afstand willen bewaren.

De inrichting dient voor de bezoekers 'herkenbaarheid met openheid' te combineren. Hoe kunnen we er voor zorgen dat de inrichting elementen reflecteert waarbij de diverse bezoekers zich erkend weten? Ook dit vormt een uitdaging: een prachtige 'design'-inrichting kan ervoor zorgen dat sommige bezoekers het gevoel krijgen hier niet thuis te horen: "*Ah oui, j'ai visité la maison, mais ce n'est pas pour nous, c'est pour les écolos flamands*", was het antwoord van een mama die was toegeleid vanuit een Inloopteam naar een ontmoetingsplaats. De meeste ontmoetingsplaatsen zijn daarom zoekend naar gepast materiaal (oud en nieuw meubilair combineren, speelgoed, anderstalige boekjes, wereldkaart, verkleedkledij...) dat (h)erkenning bevordert zonder in de val van stereotypering te trappen.

Een exclusieve ruimte

Sommige ontmoetingsplaatsen beschikken over een exclusieve ruimte om hun bezoekers te ontvangen. Andere maken gebruik van een ruimte die ook door andere organisaties benut wordt. Een exclusieve ruimte biedt het voordeel van standvastigheid in bijvoorbeeld de inrichting en aankleding die verwelkomend en zeer persoonlijk kan zijn. Indien goed overdacht, kan dit de toegankelijkheid bevorderen.

In het gebruik van gedeelde ruimte zijn er diverse ervaringen. Enkele ontmoetingsplaatsen organiseren een ontmoetingsmoment in een wachtruimte van het consultatiebureau terwijl er consultaties bezig zijn. Dit stimuleert niet echt de concepthelderheid bij ouders. Daar waar hiermee geëxperimenteerd werd, bracht dit bij ouders toch enige verwarring teweeg. Ze kiezen niet echt om naar een ontmoetingsplaats te gaan, maar komen er gewoon in terecht. In deze omstandigheden duikt ook de vraag op naar voldoende privacy en de mogelijke druk vanuit sociale wenselijkheid/controle. Dit aspect speelde veel minder mee als de ontmoetingsplaats en het consultatiebureau niet op hetzelfde moment doorgingen. Zo werd het polyvalent gebruik van de ruimte eerder als positief ervaren door ouders gezien de bekendheid en herkenbaarheid ervan, wat ook weer de toegankelijkheid tegemoet komt.

Wel is er onvermijdelijk de werklast van het telkens opnieuw speelklaar en ontmoetingsklaar maken van een ruimte indien deze dient gedeeld wordt met andere organisaties. Nochtans wordt dit niet per definitie door alle medewerkers als negatief ervaren. Sommigen zien dit als een extra uitdaging om telkens opnieuw zeer bewust met de inrichting om te gaan. 'Welke meubelschikking is nu juist bevorderend in het contact tussen ouders? Wat biedt nieuwe, maar veilige uitdagingen voor de kinderen?'

Als kinderen binnen komen, willen we dat ze het speelgoed meteen zien liggen en zin hebben om ermee te spelen

Last but not least, kunnen we ons de vraag stellen hoe het voor kinderen is om bijvoorbeeld op één en dezelfde plek spuitjes te krijgen en andere kinderen en volwassenen te ontmoeten. Zeker in het kader van de ontwikkelingen naar de Huizen van het Kind kunnen de ervaringen van deze ontmoetingsplaatsen een belangrijke inspiratiebron zijn.

Taalbeleid

Ontmoetingsplaatsen willen er zijn voor alle ouders dus voor ouders van verschillende origines. Dat brengt een veelheid van moedertalen met zich mee. Hoe hiermee omgaan zodat iedereen zich erkend en gerespecteerd weet?

De ontmoetingsplaatsen geven aan dat ze gelijkwaardigheid tussen talen belangrijk vinden: voor de kinderen is dit belangrijk in de opbouw van een positief zelfbeeld, voor de ouders is dat respect alleen al van belang om zich welkom te voelen en het gevoel te hebben erbij te horen.

Meertaligheid wordt soms als een drempel ervaren. Dit is voornamelijk het geval als er verschillende grote taalgroepen aanwezig zijn. Hierdoor gaan mensen zich in kliekjes bewegen, waardoor sommige ouders het gevoel krijgen er niet bij te horen.

'Oh ow, integratie komt van twee kanten'. [...] Toen dacht ik 'oké, dat is hier een uitdaging'.

Soms moet er dan worden ingegrepen. Een taalbeleid uitzetten kan hierbij helpen. Bij de ontmoetingsplaatsen is de voertaal met ouders Nederlands, maar het accent ligt wel op het kunnen communiceren met elkaar. Dus, indien nodig wordt overgestapt op een andere taal. Ontmoetingsplaatsen met medewerkers van vreemde origine kunnen hierin sterk faciliteren. Sommigen kiezen er ook voor om ouders en kinderen te verwelkomen in hun thuistaal alvorens naar het Nederlands over te stappen.

Naar kinderen toe geldt dezelfde afspraak. Zij worden in het Nederlands aangesproken, maar indien nodig en mogelijk wordt naar een contacttaal overgestapt.

Sommige ontmoetingsplaatsen spreken anderstalige kinderen uitsluitend in het Nederlands aan, sommige ouders wensen dit ook, en gebruiken indien nodig de hulp van de ouder om wat ze rechtstreeks naar kinderen communiceren verstaanbaar te maken. Kinderen (ook Nederlandstalige) komen zo voor het eerst, maar in veilig gezelschap van hun vertrouwensfiguren, in contact met een voor hen vreemde taal. De emotionele ontvankelijkheid en openheid van het kind voor een andere taal dan de moedertaal wordt hiermee ondersteund. Vele ouders ervaren dit als een pluspunt in de voorbereiding van een overgang naar de kleuterschool.

Samenwerkingsverbanden

Dat een goede samenwerking met andere organisaties als mogelijke toeleiders belangrijk is hoeven we niet meer te zeggen. Toch een kleine kritische noot: de samenwerking dient voldoende nauw te zijn, zodat organisaties bijna reflexmatig ouders informeren over het bestaan van ontmoetingsplaatsen. Maar anderzijds is het heel belangrijk om voldoende waakzaam te blijven over het respect voor privacy van ouder en kind en de vrije keuze van ouders om al dan niet een ontmoetingsplaats te bezoeken. Het is niet de bedoeling om informatie uit te wisselen over de aanwezigheid van ouders en kinderen op de ontmoetingsplaats. De ervaring leert tevens dat ouders die met enige 'druk' worden doorverwezen naar een ontmoetingsplaats niet of vaak slechts eenmalig verschijnen. Als zij zich gestuurd weten vanuit een 'beoordeling' belast dit reeds bij voorbaat het zo noodzakelijke vertrouwen in de ruimte en zijn bezoekers.

Financiële middelen

Een belangrijke bevinding van het project is dat werken aan toegankelijkheid niet vanzelf gaat: het vraagt tijd, veel tijd, energie, veel energie, ... een goede financiële basis is dus onontbeerlijk om een kwaliteitsvolle werking te kunnen bieden. Opdat ontmoetingsplaatsen zouden kunnen voorzien in voldoende openingsmomenten, de vinger aan de pols kunnen houden met veranderende context in hun directe omgeving, samenwerkingsverbanden kunnen aangaan met interessante partners, conceptbekendheid kunnen bevorderen via media, lezingen, studiedagen... , en de zo noodzakelijke continue ondersteuning (intervisie) kunnen bieden aan hun medewerkers, dienen zij over voldoende structurele middelen te beschikken. Dit is tot op heden niet het geval.

Belang van project

Het actieonderzoek "Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen" in opdracht van de Koning Boudewijnstichting heeft het voor de participerende ontmoetingsplaatsen mogelijk gemaakt om hun toegankelijkheid voor alle ouders met jonge kinderen onder de loep te nemen en gezamenlijk te onderzoeken hoe ze die elk in hun setting kunnen verhogen.

Het werd alvast snel duidelijk dat toegankelijkheid niet vanzelf komt. Dit vraagt continue aandacht en is nooit af. Om een diversiteit aan bezoekers te bereiken en te behouden, dient er ook een hele diversiteit aan zaken uitgetoet worden.

Dit continu proces wordt bevorderd door het samen nadenken van medewerkers uit diverse ontmoetingsplaatsen. Het samen kritisch reflecteren over de praktijk bevraagt de vanzelfsprekendheid van het eigen kader en impliciete vooropstellingen. Wat is de invulling van het begrip 'toegankelijkheid' voor kinderen, voor ouders, voor medewerkers, voor toeleiders? Bestaat er zoiets als toegankelijkheid voor iedereen? Wat voor de één faciliterend werkt, is misschien drempelverhogend voor de ander? De gezamenlijke reflectie helpt om concrete acties af te toetsen aan een consistente, dynamische en ethische visie en niet enkel te beoordelen op het resultaat op korte termijn.

We zien het wederkerig leren, het aanmoedigen van de onderlinge kritische reflectie in de projectgroep als lerend netwerk dan ook als één van de belangrijke meerwaarden van het project. We durven ook hopen dat ontmoetingsplaatsen hun weg zullen vinden om vergelijkbare lerende netwerken op te starten die hen ondersteunen in het realiseren van hun missie naar jonge kinderen en ouders toe.

Toch willen we ook nog een aantal kritische bedenkingen bij het opzet van het project meegeven. In de verkennende fase kampten we met de moeilijkheid om op zeer korte tijd data te verkrijgen over toegankelijkheid (wie komt/wie niet?) en betekenisverlening van ouders omdat ontmoetingsplaatsen vanuit hun terughoudendheid zelf weinig data bijhouden. Het nam voor hen ook wat tijd om te bedenken hoe ze conform hun visie een diversiteit aan ouders konden aanspreken om de survey in te vullen of deel te nemen aan de focusgroepen. Aan de kant van de onderzoekers leidde de nieuwsgierigheid en het verlangen om zo'n helder mogelijk beeld te scheppen soms tot lange vragenlijsten (survey) die niet altijd uitnodigend waren voor ouders. Extra tijd had hier misschien kunnen voor zorgen dat betrokkenen het onderzoek (survey en focusgroepen) meer naar hun hand hadden kunnen zetten waardoor hun *ownership* kon groeien en ouders makkelijker bevraagd konden worden.

De te korte duurtijd van het project, 1 jaar, laat zich ook voelen in het evalueren van de ondernomen of opgezette acties. Het is vooralsnog te vroeg om uit de gestarte acties conclusies te trekken. Verder konden sommige geplande acties nog niet worden opgezet omwille van menselijke en/ of organisatiefactoren: Een van de ontmoetingsplaatsen heeft een grondige herstructurering ondergaan door een ernstige crisis in de koepelorganisatie, een andere ontmoetingsplaats onderging een personeelwissel van coördinator en hoofdmedewerker, in 2 andere ontmoetingsplaatsen namen de projectgroepleden zwangerschapsverlof. Al deze factoren kwamen de continuïteit en tijdsdruk niet echt ten goede.

Het zou dan ook zeer zinvol zijn indien de projectgroep ontmoetingsplaatsen de gelegenheid zou krijgen om de (geplande) acties verder gezamenlijk op te volgen tijdens tweejaarlijkse bijeenkomsten en dit gedurende 2 jaar. Dit zou de mogelijkheid bieden om de acties steeds bij te stellen en bij het einde conclusies te trekken die zinvol zijn voor andere/ nieuwe initiatieven.

Niettegenstaande deze hindernissen, zijn we ervan overtuigd dat bovenstaande documentatie over de diverse gemeenschappelijke inspanningen van de projectgroep om de toegankelijkheid van ontmoetingsplaatsen voor alle ouders en jonge kinderen daadwerkelijk te verhogen, een mooie inspiratiebron kan zijn voor bestaande en startende ontmoetingsplaatsen.

Wij hopen ook dat dit rapport een sterke ondersteuning kan betekenen voor beleidsmakers in het begrijpen van de meerwaarde van ontmoetingsplaatsen voor kinderen en gezinnen, zoals de ouders ons probeerden duidelijk maken.

Ze zien het nut niet hé! [ouders over beleidsmakers]

C'est pas comme un parc, parce que dans un parc il n'y a personne pour accueillir.

Zo eens eventjes hier zo 'zijn'

Want als ge alleen maar thuisblijft tussen uw 4 muren, dan wordt ge zot.

Ik ben hier buiten gegaan en ik ben nog nooit zo gelukkig geweest. Ik had dat echt nodig want ik was er echt onderdoor aan het gaan. Als ik hier buiten kwam. Ik ben echt- Ik ben om 'mijne kleinen [oudere broer]' gegaan, en die heeft dat ook gevoeld want die heeft gezegd: 'Amai, mama jij bent blij.' Ik voelde ook bij mezelf dat dit een echt verschil was, meer energie. Ik had er terug zin in.

Bibliografie

- Acocella, I. (2011). The focus groups in social research: Advantages and disadvantages. *Quality & Quantity*, 46(4), 1125–1136.
- Baboes. (2012). Jaarverslag.
- Buysse, A. (2008). *Opvoedingsondersteuning. Ondersteuning van gezinnen vandaag: Een onderzoek*. Gezinsbond, Universiteit Gent.
- Crommar, C. (2011). Boek voor Vaders. Academia Press
- Dehaene, T., Jans, V., Voorhamme, R., Caron, B., Van der Broght, V., & Stevens, H. (2007). Decreet houdens de organisatie van opvoedingsondersteuning. Brussel: Goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 10 juli 2007.
- De Speelbrug. (2012). Jaarverslag.
- Devlieghere, J. (forthcoming). *De medewerker in een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders: Over de zoektocht naar (h)erkenning*. Onuitgegeven meesterproef. Gent: Vakgroep Sociale Agogiek, UGent.
- Elkaouakibi, N. (2011). Opening Boempetat!
http://www.boomeen.be/pages/artikel.php?artikel_nr=94
- EXPOO. (2010). *Dialogmoment Ontmoetingsplaatsen: Eindverslag*. Brussel.
- Geens, N. (2010). *Sociale steun en vrije confrontatie in Baboes, een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders*. Over de context van opvoeden en het opvoeden in context. Masterproef ingediend tot het behalen van de graad van master in sociaal werk. Universiteit Gent.
- Hoshi-Watanabe, M., Musatti, T., Rayna, S., & Vandenbroeck, M. (2012). Origins and rationale of centres for parents and young children together. *Child & Family Social Work (early view)*.
- Jackson, D. (2011). What's really going on? Parents' views of parent support in three Australian supported playgroups. *Australian Journal of Early Childhood*, 36(4), 29–37.
- Jackson, D. (2013). Creating a place to "be": Unpacking the facilitation role in three supported playgroups in Australia. *European Early Childhood Education Research Journal.*, 21(1), 77–93.
- Kitzinger, J. (1994). The methodology of focus groups: The importance of interaction between research participants. *Sociology of Health and Illness*, 16(1), 103–121.
- Noens, P. & Ramaekers, S. (2011). *Opvoedingsondersteuning in ontmoeten: Onderzoeksverslag ter ontwerp van een bronnenboek*. Leuven: Laboratorium voor Educatie en Samenleving, KULeuven.
- Morgan, D. L. (1996). Focus groups. *Annual Review of Sociology*, 22(1), 129–152.
- Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Leuven: Acco.

- Nys, K. & Van den Bruel, B. (2009). Verankering van opvoedingsondersteuning in Vlaanderen. In B. Prinsen (Ed.) *Lichtvoetig door opvoeding. Over opvoedingsondersteuning als levenswerk* (pp. 57-65). Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Ramaekers, S., & Suissa, J. (2011). Wanneer is 'goed', ook 'goed genoeg'? Enkele kanttekeningen bij de verwetenschappelijking van de ouder-kindrelatie. *Signaal*, 72, 4-21.
- Rullo, G. & Musatti, T. (2005). Mothering Young children: child care, stress and social life. *European Journal of Psychology of Education*, 20, 107-119.
- Soenen, R. (2006). *Het kleine ontmoeten. Over het sociale karakter van de stad*. Garant.
- Speelhuis/Speelbabbels. (2012). Jaarverslag.
- Speetjens, P., van der Linden, D. & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden*. Utrecht, Trimbos instituut.
- Van den Bruel, B., Blancke, E., & K&G. (2010). *Evaluatie van het decreet opvoedingsondersteuning: eindrapport*. Brussel.
- Van der Mespel, S. (2008). *Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders*. Discussietekst van het netwerk Ontmoetingsplaatsen voor Kinderen en Ouders. Brussel.
- Van der Mespel, S. (2011). Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders. Van buitenbeentje naar hype. *Alert*, (4), 47-56.
- Vandenbroeck, M., Boonaert, T., Van der Mespel, S., & De Brabandere, K. (2007). *Opvoeden in Brussel*. Gent - Brussel: UGent - VBJK - VCOK - VGC.
- Vandenbroeck, M., Bradt, L. & Bouverne-De Bie, M. (2010). Onderzoek naar de noden en preferenties inzake preventieve zorg bij gezinnen met jonge kinderen. Onderzoek in opdracht van Kind en Gezin. Gent-Brussel: Vakgroep Sociale Agogiek UGent – Kind en Gezin.
- Vandenbroeck, M., & Geens, N. (2010). *Evaluatie van Baboes, de Brusselse ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders* (pp. 1-42). Gent.
- Vandenbroeck, M., Urban, M., Lazzari, A., Peeters, J., & Van Laere, K. (2011). *CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care*. Londen and Gent.
- Vandeurzen, J. (2007). Basistekst decreet organisatie opvoedingsondersteuning. Brussel: Vlaamse Regering.
- Vandeurzen, J. (2012). *Memorie van toelichting: Voorontwerp van decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning* (pp. 1-22). Brussel.
- Van Hove, G., & Claes, L. (2011). *Qualitative research and educational sciences: A reader about useful strategies and tools*. Edinburgh: Pearson Education Limited.

Bijlagen

- Leidraad voor focusgesprekken
- Leidraad voor gesprek met niet-gebruikers
- Leidraad voor gesprek met de medewerkers
- Schriftelijke survey
- Affiches

Leidraad voor focusgesprekken

Timing	Vragen
10'	<p>Welkom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorstelling onderzoeker - Waarom dit onderzoek, waarom jullie? - Verloop focusgesprek - Talen in deze focusgroep - Vraag drop-off - Toestemming opname & Informed consent - Rondje: iedereen zichzelf kort voorstellen (naam + hoeveel kinderen)
5'	<p>Openingsvraag Als jij reclame zou maken voor de ontmoetingsplaats, hoe zou je dat dan doen? Waarom zouden anderen moeten komen?</p>
20'	<p>Introductievraag / Inleidingsvraag Hoe heb je de ontmoetingsplaats leren kennen? Wat trok jou aan om de stap te wagen om naar OP te gaan? Als je terugdenkt aan die 1e keer in OP, hoe verliep dat?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe werd je ontvangen? - Kreeg je uitleg over hoe het er aan toe gaat? - Werd je voorgesteld aan andere ouders? - Wat deed je die eerste keer? - Welk gevoel hield je er achteraf aan over?
5'	<p>Transitievragen Je bent sindsdien al meerdere keren teruggegaan naar OP.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welk plekje/wat vind je kind het leukst in OP? - Welk plekje vind jij het leukst in OP? - Wat doet je kind / doe jij daar dan precies?
60'	<p>Sleutelvragen Waarom kom je naar OP? (focus op 3 functies: kind / ouder / gemeenschapsvorming) Maak je in OP soms contact met andere kinderen / ouders?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlot dat gemakkelijk? Vind je het raar om iemand aan te spreken die je nog niet kent? Zijn er begeleiders die je daarin helpen? Is zo'n contact in OP anders voor jou dan bvb een babbel met je moeder, vriend, ...? Zou je die ouders waarmee je babbelt in OP daarbuiten ook willen ontmoeten? - Valt het je op als er iemand nieuw toekomt? Hoe reageer je dan naar die ouders toe? - Zie je in OP soms kinderen, ouders of begeleiders iets doen waar je het niet mee eens bent? Wat doe je dan/hoe reageer je dan? <p>Wat vind je van de manier waarop de begeleider met je kind omgaat?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is dat anders dan je gewoon bent? (bvb. bij het welkom heten, bij het betrekken in het spel, bij tussenkomst wanneer het kind iets doet dat niet mag, afscheid nemen, opruimen). <p>Jullie wonen hier in een zeer gemengde buurt. Heb je sinds je naar OP komt, meer contact met mensen uit de buurt? Komen er in OP gezinnen die je anders waarschijnlijk niet zou ontmoeten?</p>

	Als jij de architect was, hoe zou jij OP dan inrichten? Wat zou je veranderen?
20'	Afrondingsvragen / Besluitende vragen Korte samenvatting van vragen en kernpunten discussie Is er iets dat je heel graag nog wil zeggen?

Leidraad voor gesprek met niet-gebruikers

Voorstelling onderzoeker

Ken je de ONTMOETINGSPLAATS?

Zo ja,

- Ken je het van zien, van horen vertellen, van reclame, ...?
- Ben je er al eens binnen geweest?
 - o Zo ja:
 - Hoe vaak?
 - Hoe vond je het daar? Hoe ervaren de kinderen het bezoek? Wat vind je er zelf / je kind er aangenaam / leuk of minder aangenaam / minder leuk?
 - Hoe zou jij uitleggen wat er in OP gebeurt aan een andere ouder?
 - Zou je andere ouders aanraden om er naar toe te gaan?
 - Zou je zelf nog eens terug gaan?
 - Zo ja: waarom?
 - Zo nee:
 - o Hoe komt het dat je niet meer bent teruggegaan?
 - o Ontmoet je op andere plaatsen ook nog ouders en kinderen?

Zo nee,

Korte toelichting door onderzoeker bij OP

- Lijkt dit iets waar je naar toe zou gaan? Zou je er zelf ooit binnengaan? Waarom wel / niet? Wat spreekt je aan / schrikt je af? Voor jezelf / voor je kind?
- Ontmoet je op andere plaatsen soms andere ouders en kinderen?

Leidraad voor gesprek met medewerkers

Timing	Vragen
10'	Welkom <ul style="list-style-type: none"> - Voorstelling onderzoeker - Waarom dit onderzoek, waarom jullie? - Verloop gesprek
10'	Openingsvraag Hoe zijn jullie hier terecht gekomen en hoelang werken jullie al in de ontmoetingsplaats?
15'	Introductievraag / Inleidingsvraag Welke benaming gebruiken jullie voor de medewerker? Wat is de achterliggende gedachte hierbij Kunnen jullie een 'doorsnee' werkdag beschrijven vanaf de aankomst in de ontmoetingsplaats tot je deur achter je toe trekt? <ul style="list-style-type: none"> - Focus hierbij op uw eigen rol, niet op wat ouders/kinderen doen - Wat is het eerste wat je doet? Wat doe je daarna? - Focus hierbij ook op routinematige handelingen die op het eerste zicht niet meer aan bod komen, maar wel belangrijk kunnen zijn (tafels klaarzetten, koffie maken, ...)
25'	Transitievragen Als een vriend of vriendin vraagt "Wat doe je precies van werk"? Hoe/wat zou je daarop antwoorden? In feite vragen we hier een omschrijving te geven van uw eigen rol Als we een top vijf zouden opstellen van belangrijke eigenschappen voor een begeleider in de ontmoetingsplaats: welke zou dat zijn en waarom? Een begeleider in de ontmoetingsplaats wordt omschreven als een professional. Op welke manier kan een ontmoetingsplaats een plaats geven aan vrijwilligers?
35'	Sleutelvragen Zou de ontmoetingsplaats kunnen functioneren zonder aanwezigheid van een begeleider? Waar ligt dan de meerwaarde van een begeleider? Een ontmoetingsplaats is per definitie een plaats waar een sociale mix aanvaardbaar is. <ul style="list-style-type: none"> - Op welke manier spelen begeleiders daar een rol in? - Speelt de talenkennis van begeleiders hier een rol in en hoe? - Op welke manier speelt het gendervraagstuk hier een rol in?
	Afrondingsvragen / Besluitende vragen Korte samenvatting van vragen en kernpunten discussie Is er iets dat je heel graag nog wil zeggen? Bedanking

Schriftelijke survey

Vragenlijst over uw ervaringen met NAAM OP

Gelieve deze vragenlijst in te vullen en in de doos in NAAM OP te stoppen of onder gesloten enveloppe in de brievenbus STRAATNAAM NR te droppen.

De vragenlijst is anoniem.

Samen met vijf andere ontmoetingsplaatsen neemt NAAM OP deel aan het project **“Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders: Een kans voor iedereen”**.

De ontmoetingsplaatsen willen alle kinderen en ouders uit de buurt welkom heten. Daarom wil NAAM OP kijken wie naar de ontmoetingsplaats komt. We willen ook graag weten wat uw bezoek aan NAAM OP voor jou als ouder en voor je kind betekent. Zo kan NAAM OP de **kwaliteit van de werking nog verbeteren**.

De vragenlijst is volledig **anoniem**: u moet geen naam of adres of andere herkenbare persoonsgegevens geven. De Universiteit Gent zal geen individuele gegevens doorgeven aan NAAM OP of aan eender welke andere instantie.

Deze vragenlijst invullen duurt ongeveer **20 minuten**.

In september 2013 wordt dit project afgerond. U kan het rapport dan lezen op <http://www.vbjk.be/nl/projecten/netwerk-ontmoetingsplaatsen-voor-kinderen-en-ouders> of inkijken in de ontmoetingsplaats.

Bedankt voor uw medewerking!

Als er nog vragen zijn, mag u mij steeds contacteren.

Naomi Geens

Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent

Adres: Henri Dunantlaan 2, 9000 Gent

Telefoon: 09/264.62.92

Email: naomi.geens@ugent.be

We spreken in deze vragenlijst over “uw kinderen”. Het gaat over de kinderen die u vergezelt naar NAAM OP, ook al zijn het niet uw eigen kinderen.

Deel 1 – Algemene informatie

1. Wie vult deze vragenlijst in?

1. Moeder
 2. Vader
 3. Andere (wie?): _____

2. Informatie over uw kind(eren)

	Geslacht	Geboortedatum	Geboorteland	Dit kind gaat regelmatig...
<i>Voorbeeld</i>	☒ Jongen ☐ Meisje	19-04-2010 (dd-mm-jjjj)	België	☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☒ Geen van beide
Eerste kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Tweede kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Derde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Vierde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Vijfde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Zesde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide
Zevende kind	☐ Jongen ☐ Meisje	___-___-_____		☐ Naar de kinderopvang ☐ Naar school ☐ Geen van beide

3. Met welk(e) kind(eren) komt u nu naar NAAM OP?

→ U MAG MEERDERE ANTWOORDEN AANKRUISEN

- 1. Eerste kind
- 2. Tweede kind
- 3. Derde kind
- 4. Vierde kind
- 5. Vijfde kind
- 6. Zesde kind
- 7. Zevende kind
- 8. Ik kom omdat ik zwanger ben

Kies 1 kind waarvoor u de verdere vragenlijst invult.

4. In welk land is de oma van uw kind langs moederszijde geboren?

5. Welke taal spreken jullie met je kind?

	↓ Ik	↓ Partner	↓ Andere
Nederlands	☐	☐	☐
Frans	☐	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐	☐

6. Hoeveel uur brengt u gemiddeld tijdens een weekdag (van 7u 's morgens tot 22u 's avonds) alleen door met uw kind(eren), zonder uw (eventuele) huidige partner of andere volwassenen? _____ uur/dag.

7. Duid aan in welke mate u het eens bent met volgende uitspraken:

1 Helemaal oneens --	2 Oneens -	3 Soms eens, soms oneens -/+	4 Eens +	5 Helemaal eens ++
----------------------------	------------------	------------------------------------	----------------	--------------------------

(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)	--	-	-/+	+	++
1. Ik vind het lastig om alleen te zijn met mijn kind.	1	2	3	4	5
2. Ik ben tevreden over hoe ik de tijd met mijn kind doorbreng.	1	2	3	4	5
3. Ik voel de behoefte om vaker andere ouders van jonge kinderen te ontmoeten.	1	2	3	4	5

8. Hoe vaak ontmoet u ouders van andere kinderen op volgende plaatsen?

1 Zelden of nooit --	2 Nu en dan -	3 1 keer per week -/+	4 Verschillende keren per week +	5 Elke dag ++
----------------------------	---------------------	-----------------------------	---	---------------------

(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)	--	-	-/+	+	++
1. bij u thuis of bij één van de andere ouders	1	2	3	4	5
2. in de straat, het park, op de markt of andere openbare plaatsen	1	2	3	4	5
3. in de kinderopvang/aan de schoolpoort	1	2	3	4	5
4. in het consultatiebureau	1	2	3	4	5
5. in het inloopteam	1	2	3	4	5
6. ouderbijeenkomsten (Mammacafés, babymassage, ...)	1	2	3	4	5
7. op het werk	1	2	3	4	5

Indien u niet de ouder bent van het kind, ga naar vraag 11 (deel 2).

9. Duid aan op welke persoon u beroep doet als u zich over volgende zaken zorgen maakt.

<i>(U MAG MEERDERE ANTWOORDEN PER LIJN AANKRUISEN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)</i>	Mijn partner	Mijn (schoon)ouders	Familie	Vrienden	Buren	Collega's	Andere	Ik kan bij niemand terecht	Ik heb dat niet nodig	Ik maak mij hier geen zorgen over
- het gewicht van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de groei van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de voeding van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- het slaappatroon van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de taalontwikkeling van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de lichamelijke ontwikkeling van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de emotionele ontwikkeling van uw kind (hoe uw kind zich voelt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- het huilen van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de gezondheid van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- het omgaan met ongewenst gedrag van uw kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- hoe u met uw kind moet omgaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- uw eigen gezondheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- uw financiële situatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- uw werksituatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- uw relatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de buurt en het huis waarin u woont	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Duid voor onderstaande personen telkens aan in welke mate u op hen kan rekenen:

1 Nooit --	2 Bijna nooit -	3 Soms -/+	4 Vaak +	5 Heel vaak ++
------------------	-----------------------	------------------	----------------	----------------------

<i>(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)</i>	Niet van toepassing	--	-	-/+	+	++
Voor praktische steun (hulp bij de zorg voor mijn kind, oppas, vervoer, ...) kan ik rekenen op						
- Mijn partner	0	1	2	3	4	5
- Mijn (schoon)ouders	0	1	2	3	4	5
- Familie, vrienden of buren	0	1	2	3	4	5
- Collega's	0	1	2	3	4	5

- Andere: _____	0	1	2	3	4	5
Voor emotionele steun (een goed gesprek, een schouderklopje, ...) kan ik rekenen op						
- Mijn partner	0	1	2	3	4	5
- Mijn (schoon)ouders	0	1	2	3	4	5
- Familie, vrienden of buren	0	1	2	3	4	5
- Collega's	0	1	2	3	4	5
- Andere: _____	0	1	2	3	4	5
Voor informatieve steun (informatie, advies, tips, ...) kan ik rekenen op						
- Mijn partner	0	1	2	3	4	5
- Mijn (schoon)ouders	0	1	2	3	4	5
- Familie, vrienden of buren	0	1	2	3	4	5
- Collega's	0	1	2	3	4	5
- Andere: _____	0	1	2	3	4	5

Deel 2 – Uw ervaringen in NAAM OP

11. Hoe hebt u NAAM OP leren kennen?

- 1. Ik kreeg een folder in mijn brievenbus
- 2. Ik kreeg of nam ergens een folder mee
- 3. Ik heb een affiche gezien
- 4. Een vriend / familie vertelde me over NAAM OP
- 5. Een andere ouder die naar NAAM OP komt, vertelde er over
- 6. Ik passeerde aan NAAM OP
- 5. Via Kind en Gezin
- 6. Via een kinderdagverblijf
- 7. Via internet
- 8. Andere (welke?): _____

12. Wanneer kwam u voor het eerst naar NAAM OP?

- 1. Deze week
- 2. Deze maand
- 3. 2 tot 6 maand geleden
- 4. Langer dan 6 maand geleden
- 5. Langer dan 1 jaar geleden

13. Hoe vaak komt u naar NAAM OP?

- 1. Meerdere keren per week
- 2. Gemiddeld 1 keer per week
- 3. Enkele keren per maand
- 4. Heel zelden
- 5. Weet het nog niet: dit is de eerste keer dat ik kom
 - 5a. Bent u van plan om nog terug te komen naar NAAM OP?
 - 1. Ja, zeker
 - 2. Misschien
 - 3. Neen (Waarom niet?): _____

14. Hoe komt u naar NAAM OP?

- 1. Te voet
- 2. Met de fiets
- 3. Met tram, metro of bus
- 4. Met de auto

15. Hoe lang duurt het om naar NAAM OP te komen?

- 1. Minder dan een kwartier (< 15 minuten)
- 2. Een kwartier tot een half uur (15 – 30 minuten)
- 3. Een half uur tot een uur (30 – 60 minuten)
- 4. Meer dan een uur (> 1 uur)

16. Wie komt meestal met uw kind mee naar NAAM OP?

- 1. Moeder
- 2. Vader
- 3. Beide ouders samen
- 4. Andere (wie?): _____

17. Duid aan in welke mate u het eens bent met volgende uitspraken. De vragen gaan over de manier waarop uw kind NAAM OP beleeft.

1 Helemaal oneens --	2 Oneens -	3 Soms eens, soms oneens -/+	4 Eens +	5 Helemaal eens ++
----------------------------	------------------	------------------------------------	----------------	--------------------------

(OMCIRKEL <u>1</u> CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)	--	-	-/+	+	++
1. Mijn kind kijkt er naar uit om naar NAAM OP te komen	1	2	3	4	5
2. Mijn kind speelt samen met andere kinderen in NAAM OP	1	2	3	4	5
3. Mijn kind gedraagt zich anders in NAAM OP dan thuis	1	2	3	4	5
4. Mijn kind leert nieuwe dingen in NAAM OP	1	2	3	4	5
5. Mijn kind heeft het moeilijk om terug weg te gaan uit NAAM OP	1	2	3	4	5
6. Mijn kind maakt gemakkelijk ruzie met andere kinderen in NAAM OP	1	2	3	4	5
7. Mijn kind is eerder stil als we in NAAM OP zijn	1	2	3	4	5
8. Mijn kind vindt het te druk in NAAM OP	1	2	3	4	5

18. Wat vindt uw kind het leukst in NAAM OP?

19. Wat vindt uw kind niet leuk in NAAM OP?

20. Duid aan in welke mate u het eens bent met volgende uitspraken. De vragen gaan over de manier waarop u zelf NAAM OP beleeft.

1 Helemaal oneens --	2 Oneens -	3 Soms eens, soms oneens -/+	4 Eens +	5 Helemaal eens ++
----------------------------	------------------	------------------------------------	----------------	--------------------------

<i>(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)</i>	--	-	-/+	+	++
1. Ik kijk er naar uit om naar NAAM OP te komen	1	2	3	4	5
2. Ik geniet vooral van het samen zijn met andere ouders in NAAM OP	1	2	3	4	5
3. Ik geniet van het samen zijn met mijn kind in NAAM OP	1	2	3	4	5
4. Ik praat met andere ouders over mijn kind in NAAM OP	1	2	3	4	5
5. Ik praat met andere ouders over allerlei zaken in NAAM OP	1	2	3	4	5
7. Ik hou me eerder afzijdig als we in NAAM OP zijn	1	2	3	4	5
8. Ik vind het te druk in NAAM OP	1	2	3	4	5
9. In NAAM OP kan ik even tot rust komen	1	2	3	4	5

21. Wat vindt u zeer goed in NAAM OP?

22. Wat vindt u minder goed in NAAM OP?

23. Openingsmomenten

→ U MAG MEERDERE ANTWOORDEN AANKRUISEN PER KOLOM

↓		↓	
Op welke momenten komt u naar NAAM OP?		Op welke momenten zou u willen dat NAAM OP ook open is?	
Maandag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Maandag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Dinsdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Dinsdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Woensdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Woensdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Donderdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Donderdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Vrijdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Vrijdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Zaterdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag	Zaterdag	☐ Voormiddag ☐ Namiddag
Zondag	☐ Voormiddag	Zondag	☐ Voormiddag

Namiddag

Namiddag

24. Hoe lang blijft u gemiddeld in NAAM OP?

- 1. 5 tot 30 minuten
- 2. Een half uur tot een uur
- 3. Eén à twee uur
- 4. Meer dan twee uur
- 5. Het volledige openingsmoment

25. Bezoekt u ook andere ontmoetingsplaatsen?

- 1. Ja, welke? _____
- 2. Neen

26. Duid aan hoe belangrijk u onderstaande uitspraken vindt in NAAM OP.

1 Helemaal oneens --	2 Oneens -	3 Soms eens, soms oneens -/+	4 Eens +	5 Helemaal eens ++
----------------------------	------------------	------------------------------------	----------------	--------------------------

(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)	--	-	-/+	+	++
1. Ik vind het belangrijk dat de begeleider ons verwelkomt	1	2	3	4	5
2. Ik vind het belangrijk dat een begeleider aanwezig is	1	2	3	4	5
3. Ik vind het belangrijk dat de ruimte goed uitgerust is	1	2	3	4	5
4. Ik vind het belangrijk dat er een gezellige sfeer is	1	2	3	4	5
5. Ik vind het belangrijk dat het gratis is	1	2	3	4	5
6. Ik vind het belangrijk dat ik kan komen en gaan wanneer ik wil	1	2	3	4	5
7. Ik vind het belangrijk dat ik zelf kan kiezen welke informatie ik geef	1	2	3	4	5
8. Ik vind het belangrijk dat er andere kinderen aanwezig zijn	1	2	3	4	5
9. Ik vind het belangrijk dat er andere ouders aanwezig zijn	1	2	3	4	5
10. Ik vind het belangrijk dat er een verscheidenheid aan gezinnen aanwezig is	1	2	3	4	5
11. Ik vind het belangrijk dat er Nederlands gesproken wordt	1	2	3	4	5
12. Ik vind het belangrijk dat er een openheid is voor andere talen	1	2	3	4	5

27. Wat verwacht je van de begeleider in NAAM OP?

28. Duid aan hoe u uw bezoek aan NAAM OP ervaren heeft.

1 Helemaal oneens --	2 Oneens -	3 Soms eens, soms oneens -/+	4 Eens +	5 Helemaal eens ++
----------------------------	------------------	------------------------------------	----------------	--------------------------

(OMCIRKEL 1 CIJFER PER LIJN – GA LIJN PER LIJN TE WERK)	--	-	-/+	+	++
1. Ik voel me welkom in NAAM OP	1	2	3	4	5

2. De aanwezigheid van een begeleider is zinvol voor mij	1	2	3	4	5
3. De ruimte is goed uitgerust	1	2	3	4	5
4. De sfeer is er gezellig	1	2	3	4	5
5. Het is er veilig	1	2	3	4	5
6. Het is makkelijk bereikbaar	1	2	3	4	5
7. Het is betaalbaar	1	2	3	4	5
8. Er zijn voldoende andere kinderen aanwezig	1	2	3	4	5
9. Er zijn voldoende andere ouders aanwezig	1	2	3	4	5
10. Ik kan komen en gaan wanneer ik wil	1	2	3	4	5
11. Ik deel enkel de informatie die ik wil	1	2	3	4	5
12. Een verscheidenheid aan gezinnen komt naar NAAM OP	1	2	3	4	5

29. Als u iets zou veranderen aan NAAM OP, wat zou dat dan zijn?

30. Heeft u nog andere opmerkingen of bedenkingen over NAAM OP?

Deel 3 – Uw situatie

Deze vragen gaan over de thuisituatie van het kind. Indien u hier geen zicht op heeft, is dit het einde van de vragenlijst voor u.

Deze vragen zijn bedoeld om te weten wie NAAM OP bereikt.

→VUL HET ANTWOORD TELKENS IN VOOR UZELF EN UW EVENTUELE PARTNER.

31. Wat is het hoogste diploma?

	↓	↓
	Ik	Partner
Lager onderwijs (ongeveer tot 12 jaar)	☐	☐
Lager secundair onderwijs (ongeveer tot 15 jaar)	☐	☐
Hoger secundair onderwijs (ongeveer tot 18 jaar)	☐	☐
Hoger onderwijs (tot 21 jaar of langer)	☐	☐

32. Burgerlijke staat?

	↓	↓
	Ik	Partner
Gehuwd / samenwonend	☐	☐
Alleenstaand	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐

33. Nationaliteit?

	↓ Ik	↓ Partner
Belg	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐

34. Geboorteland?

	↓ Ik	↓ Partner
België	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐

35. Beroep?

	↓ Ik	↓ Partner
Ik ben arbeider	☐	☐
Ik ben bediende of kader (privé of overheid)	☐	☐
Ik ben zelfstandige (of meewerkende echtgeno(o)t(e))	☐	☐
Ik volg een opleiding	☐	☐
Ik ben werkloos	☐	☐
Ik ben huisman/huisvrouw	☐	☐
Ik ben tijdelijk thuis (vb. wegens ziekte, loopbaanonderbreking, ouderschap)	☐	☐
Ik ben (brug)gepensioneerd	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐

36. Huidige werksituatie?

	↓ Ik	↓ Partner
Werkend		
Voltijds werkend	☐	☐
Deeltijds werkend	☐	☐
Werk tijdelijk onderbroken omwille van		
Zwangerschapsverlof of ouderschapsverlof	☐	☐
Ziekteverlof	☐	☐
Loopbaanonderbreking of verlof zonder wedde	☐	☐
Niet werkend		
Werkloos	☐	☐
Op invaliditeit	☐	☐
Huisvrouw / huisman	☐	☐
Student / in opleiding	☐	☐
(Brug)gepensioneerd	☐	☐
Andere: _____ (vul in)	☐	☐

37. Wat is uw maandelijks beschikbare gezinsinkomen?

Hiermee bedoelen we de **som** van:

- ✓ het netto arbeidsinkomen van beide partners
- ✓ eventuele sociale uitkeringen zoals werkloosheid, O.C.M.W. steun, loopbaanonderbreking/ tijdskrediet, ziekte of invaliditeit, pensioen, bruggpensioen, personen met een handicap)
- ✓ het kindergeld voor alle kinderen
- ✓ alimentatiegeld voor de kinderen en of voor uzelf
- ✓ eventuele huuropbrengsten

→ **KRUIS SLECHTS 1 CIJFER AAN**

- 1. Minder dan €1.000
- 2. Van €1.000 tot €1.699
- 3. Van €1.700 tot €2.699
- 4. Van €2.700 tot €3.699
- 5. Van €3.700 tot €4.999
- 6. €5.000 of meer

38. Wat is de postcode van de gemeente waar u woont? _____

Affiches

Wat?:

- Ouders en kinderen kunnen samen spelen.
- Je kind kan met andere kinderen spelen.
- Je kan praten met andere ouders.

Wie?: Voor ALLE ouders samen met hun kindje(s) van 0 tot en met 3 jaar.

Wanneer?: Dinsdag: 13u-16u en Donderdag: 9u-12u
Je kiest zelf hoe lang je wil blijven.
Inschrijven is niet nodig.

Waar?: Wittestraat 115, 2020 Antwerpen (zijstraat Abdijstraat)

Nog vragen? Bel gerust naar Mieke op 03/242 25 60 of

0475/ 95 19 75

GRATIS!

Nieuwsgierig naar De Speelbrug?

Kom ons bezoeken!
Op maandag 29 april 2013
Vertrek om 8u45
Aan De Zonnebloem

deSpeelbrug

Cuyllitsstraat 22a
2018 Antwerpen

Nieuwsgierig naar De Speelbrug?

Kom ons bezoeken!
Op maandag 29 april 2013
Vertrek om 8u45
Aan De Zonnebloem

*Voor ouders en
hun kinderen,
van 0 tot 4 jaar*

deSpeelbrug

Cuyllitsstraat 22a
2018 Antwerpen

Vernieuwing in de
Basisvoorzieningen
voor Jonge Kinderen
Centre for Innovation
in the Early Years
Centre d'Innovation de
la Petite Enfance

a Raas Van Gaverestraat 67A
9000 Gent, Belgium/Belgique
t +32 (0)9 232 47 35
f +32 (0)9 232 47 50
e info@vbjk.be **w** www.vbjk.be

